

Rudolf Steiner

**OMUL ȘI LUMEA
ACȚIUNEA SPIRITULUI ÎN NATURĂ
GA 351**

7 conferințe pentru lucrătorii la construcția Gotheanumului,
Dornach, 8–31 octombrie 1923

Traducere după:

Rudolf Steiner

MENSCH UND WELT. DAS WIRKEN DES GEISTES IN DER NATUR

După stenograme nerevizuite de conferențiar,
editate de Rudolf Steiner-Nachlaßverwaltung
Editura Rudolf Steiner, Dornach/Elveția 1988
GA 351

Traducere: Adina Böhm și Delia Popescu

Revizuire: Andrea Dumitrescu

©2010 BIBLIOTECA ANTROPOSOFICĂ pentru prezenta
traducere în limba română

Biblioteca antroposofică: www.spiritualrs.net

CUPRINS

CUVÂNT INTRODUCȚIV de Marie Steiner.....6

la apariția publicațiilor din conferințele lui Rudolf Steiner pentru lucrătorii la clădirea Goetheanumului din august 1922 până în septembrie 1924.

CONFERINȚA I — Dornach, 8 octombrie 1923.....8

Ființa fluturelui.

Peste tot în natură este spirit. Experimente de zbor pornind de la zborul fluturelui. Fluturile ia naștere într-un mod foarte complicat: stadiile de ou, omidă, cocon și fluture. Oul trebuie să aibă întotdeauna umiditate, în care să se afle ceva sare; omida trăiește continuu în lumină; coconul se închide total față de forțele fizice ale Pământului; fluturile urmărește numai lumina, el nu mai este supus gravitației. Eul și lumea fluturilor. Galbenul leului. Coloritul pielii umane. Mormoloci și broască, respirație prin branhii și respirație pulmonară. Observare prin microscop. Teoria încapsulării. Actualul mod de a proceda în știință. Deșteptăciunea nebulilor. «Geniu și nebunie» de Lombroso.

CONFERINȚA a II-a — Dornach, 10 octombrie 1923.....24

Despre acidul cianhidric și azot, dioxid de carbon și oxigen.

Ce depinde în viața omenească de azot. Carbon și azot, formarea de acid cianhidric și de cianură de potasiu. Mișcările noastre provin din forța de rezistență împotriva formării de cianură de potasiu. Regresiunea cianurii de potasiu. Curenții de cianură de potasiu care merg de la om la Soare. În cap, dioxidul de carbon se reunește cu fierul. Cloroza. Apele minerale feruginoase și carbonatate. Curenții de fier și dioxid de carbon stăpâniți de om se îndreaptă către Lună. Creșterea plantelor și Luna plină. Pentru gândire avem nevoie de Lună, pentru mers de forța solară. Soarele, Pământul și Luna au fost cândva un corp comun. Azotul îl avem de la Soare, oxigenul de la Lună. Huila și

calcarul. Otrăvirea cu cianură de potasiu. Strânsă legătură a omului cu Soarele și Luna.

CONFERINȚA a III-a — Dornach, 13 octombrie 1923.....43

Omul și Pământul în nord și sud.

Forme ale cristalelor de zăpadă și formarea florilor de gheață. Diferența dintre oamenii zonelor calde și eschimoși. Eschimoșii au, relativ la corpurile lor, plămâni mari și ficat mic, iar oamenii din zonele calde au, relativ la corpurile lor, plămâni mici și ficat mare. Septicemie datorată mâniei. Răciri abdominale. Boli ale ficatului. Activitatea solară favorizează activitatea ficatului. În plămâni acționează forțele lunare. Cauza bolilor pulmonare. Sucurile frunzelor anumitor soiuri de varză pot prelua anumite activități pulmonare. Sucul din rădăcină de Cichorium intybus poate prelua activitatea ficatului. Peste tot unde strălucește Soarele, apare viața; peste tot unde acționează Luna, iau naștere forme, imagini. Electricitatea Pământului și aurora boreală. Acidul silicic și silicatul de fier ca remedii.

CONFERINȚA a IV-a — Dornach, 20 octombrie 1923.....60

Despre esențialitatea hidrogenului.

Omul ca purtător de albumină. Gazul metan. Hidrogenul este răspândit pretutindeni în Univers. Reproducerea ca celălalt capăt al gândirii. Șerpii care nasc pui vii. În toate, unde este reproducere, trebuie să acționeze hidrogenul. Hidrogenul: fosforul cosmic. Soda și folosirea ei în tehnică și natură. Peste tot unde se folosește soda trebuie să ia naștere ceva lumină. Orice viață rezultă de fapt din colaborarea corectă dintre hidrogen și sodă. Sperma masculină. Dacă șarpele nu primește sodă, nu formează coaja oului. Hidrogenul exterior și soda exterioară, și hidrogenul interior și soda interioară. Principiul evoluției superioare: ceea ce este conținut afară, în lume, intră în ființe, în animalele superioare și în om. Cum au apărut vietățile inferioare. Dezvoltarea în continuare a omului prin închi-

derea față de natură. Viespile: cele mai fine producătoare de hârtie din natură.

CONFERINȚA a V-a — Dornach, 24 octombrie 1923.....76

Despre natura cometelor.

Pentru gândire avem nevoie de dioxid de carbon, pentru voire de acid cianic. Acidul cianic în atmosfera cometelor. Însemnătatea cometelor în întregul Univers. Deosebirea dintre vorbărețul atenian și mai puțin vorbărețul spartan, care afirma însă lucruri importante și cu putere. Căldura interioară alungă pofta de a vorbi, căldura exterioară aprinde pofta de a vorbi. Nimic nu se poate dezvolta în întuneric. Așa cum noi scoatem afară din cărbune căldura solară, tot așa ia copilul mic în uterul matern lumina solară acumulată acolo, din interior. Căldură interioară și exterioară, lumina interioară și exterioară. Cometele și meteoriții ca aducători de cianură de potasiu în aer. Epuizare. Sucul de porumb. Cometele dau omului, din Univers, libertatea. Sărbătoarea lui Mihael ca sărbătoare a libertății. Lykurgos, legiuitorul Spartei.

CONFERINȚA a VI-a — Dornach, 27 octombrie 1923.....92

Acțiunea substanțelor în Univers și în trupul omenesc: fierul și sodiul.

Fierul există pretutindeni în Univers, pentru ca noi să putem avea voință liberă; sodiul este răspândit pretutindeni în Univers pentru ca noi să putem avea, de fapt, capete. Pentru ca noi să ne putem clădi membrele, clorul trebuie să formeze împreună cu hidrogenul acidul clorhidric. Ceea ce vine din clor în om trebuie să se combine corect cu fierul. Marte este creatorul fierului în sistemul nostru planetar, Mercur este în corelație cu clorul. Forța solară din om aduce clorul și fierul laolaltă. Terapia cu aur. Cloroza tinerelor fete și răgușeala la băieți în timpul schimbării vocii.

CONFERINȚA a VII-a — Dornach, 31 octombrie 1923.....107

Despre cauzele paraliziei infantile – despre creșterea plantelor.

Despre plantele din cameră. Paralizia infantilă. Dovedirea acțiunii cantităților infime de substanță. Condițiile de sănătate ale oamenilor depind de creșterea plantelor. Remedii pentru paralizia infantilă. Seva lemnului, seva vieții și cambiul la copac și la planta ierboasă obișnuită. Ce importanță are faptul că mici cantități de substanță sunt adăugate solului. Legătura dintre sol și creierul mic. Gripă și paralizie. În orice fenomen de paralizie se află ceva strâns legat de sol. Colaborarea dintre științele naturii și metodele de vindecare.

NOTE.....123

CUVÂNT INTRODUCȚIV

la apariția publicațiilor din conferințele lui Rudolf Steiner pentru lucrătorii la clădirea Goetheanumului din august 1922 până în septembrie 1924

Marie Steiner

Am putea numi aceste conferințe și convorbiri, deoarece conținutul lor a fost mereu determinat de lucrătorii înșiși, la invitația lui Rudolf Steiner. Ei au putut să-și aleagă singuri temele; el i-a stimulat să pună întrebări și să facă diverse comunicări, i-a încurajat să se exprime, să dezbată. Au fost atinse lucruri apropiate și îndepărtate. Un interes deosebit s-a manifestat față de aspectul terapeutic și cel igienic al vieții; s-a văzut de aici cât de mult făceau parte aceste lucruri dintre grijile zilnice ale muncitorilor. Dar au fost atinse și toate fenomenele naturii, ale existenței minerale, vegetale și animale și aceasta a condus din nou afară, în Cosmos, la originea lucrurilor și a ființelor. În cele din urmă muncitorii au solicitat o introducere în știința spirituală și bazele de cunoaștere pentru înțelegerea misterelor creștinismului.

Această muncă spirituală comună s-a configurat din câteva cursuri, pe care le-a ținut pentru început dr. Roman Boos la locul de muncă, după terminarea muncii, la cererea celor interesați; ulterior, ele au fost ținute și de alți membri ai Societății Antroposofice. Însă apoi a pornit rugămintea din partea muncitorilor adresată lui Rudolf Steiner, dacă nu ar putea prelua el însuși cursurile și să le astâmpere setea de cunoaștere, și dacă nu ar fi posibil să se folosească în acest sens o oră din timpul obișnuit de lucru în care ei să mai fie încă proaspeți și capabili de asimilare. Aceasta s-a petrecut apoi în ora de după pauza de muncă. Au mai avut acces și câțiva angajați de la biroul clădirii, și doi sau trei membri din cercul de colaboratori intimi ai Dr.

Steiner. S-au discutat și lucruri practice, ca de exemplu creșterea albinelor, care îi interesa pe apicultori. Notițele de la acele conferințe despre albine au fost editate mai târziu, când Dr. Steiner nu se mai afla printre noi, de către Cercul Experimental Agricol de la Goetheanum, ca broșură pentru membrii săi.

Apoi s-a stârnit la tot mai mulți dorința de a cunoaște aceste conferințe. Însă ele au fost gândite pentru un public deosebit și rostite într-o situație deosebită, cu totul pe nepregătite, așa cum a rezultat din circumstanțele și dispoziția interioară a muncitorilor prezenți – și câtuși de puțin în perspectiva publicării și editării lor. Însă tocmai modul în care au fost rostite are un ton de prospețime și un caracter nemijlocit, de care nu vrem să ne lipsim. Căci le-am lua atmosfera deosebită care se bazează pe colaborarea a ceea ce trăia în sufletele celor care puneau întrebări și a celui care răspundea. Nu dorim să ștergem nuanța, coloritul, printr-o transformare pedantă a frazelor. De aceea am făcut încercarea de a le modifica pe cât posibil de puțin. Și chiar dacă nu corespunde totul în ele uzanțelor literare de formare a stilului, ele au în schimb viața nemijlocită.

.

CONFERINȚA I

Dornach, 8 octombrie 1923

Bună dimineța, domnii mei! V-ați închipuit ceva la care s-ar putea răspunde astăzi? – Dacă nu, vreau să vă spun astăzi ceva, care se leagă foarte bine de niște lucruri pe care le-am discutat deja.

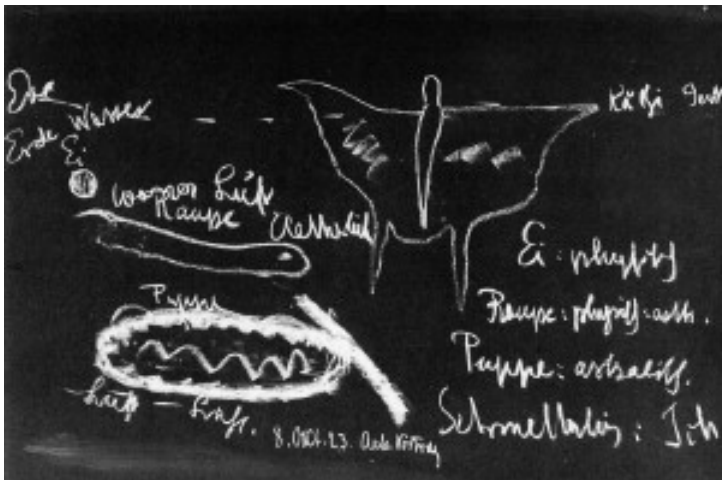
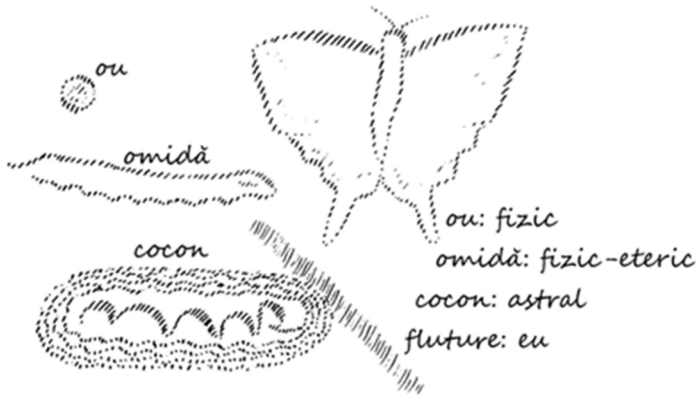
Când omul privește în natură – el privește de fapt așa, cam mașinal –, îi vin în minte, în momentul în care el începe să reflecteze într-adevar la lucrurile din natură, atât de multe care indică faptul că peste tot este prezent spirit în natură, că peste tot este prezent spiritualul, încât el nu poate face altfel, decât – dacă îndrăznesc să spun așa – să devină chiar curios, cum acționează de fapt acest spirit în natură. Eu v-am putut arăta, de multe ori, la vizuina de castor [1] și la lucruri asemănătoare, cât de ingenioase sunt toate aceste lucruri în natură. Acum vreau să vă mai arăt încă ceva.

Nu-i așa, omul, când merge prin natură la un anumit moment din vară, vede mai întâi frumoșii fluturi fâlfâind cu aripile lor colorate, care lucesc așa multicolor, și atunci el se întreabă mai departe: de unde vine acest fâlfâit variat irizat al fluturilor, care se mișcă atât de liber?

Aceasta are o mare importanță practică. Sunt chiar convins: Dacă noi aici undeva, datorită Goetheanumului nostru am putea face noi experimente privind navigația aeriană, nu le-am face așa cum se fac ele astăzi după știința materialistă. Aici se încearcă mereu cu zborul păsării, cu zborul libelulei și așa mai departe. Dar nimeni nu se gândește să încerce cu zborul propriu-zis al fluturelui. Și totuși navigația aeriană ar lua forma corectă dacă experimentele în acest sens s-ar putea aborda tocmai cu zborul fluturelui. Dar nu-i așa, oamenii nu intră în asemenea lucruri, pentru că nu pot recunoaște ceea ce este just. Și anume astfel de lucruri se pot recunoaște în mod corect, chiar pentru viața practică, numai dacă se acceptă spiritualul.

Acum vreau să vă arăt ceva despre fluturi, ceva care nu ține direct de navigația aeriană, dar vă poate clarifica câte ceva în această privință. Vedeți dumneavoastră, așa un fluture nu există din capul locului, ci aceasta se realizează, așa cum știți, într-un mod foarte complicat. Mai întâi pornim de la faptul că fluturile spre toamnă, deci când a ajuns la maturitate, depune un ou. Deci primul lucru de la care pornește fluturile, este că depune un ou. Din acest ou nu iese din nou un fluture. Nu se târăște afară, sa zicem, fluturile Coadă-rândunicii [2], care arată așa (vezi desenul – tabla 1) ; nu el iese afară, ci din acest

Tabla 1

ou iese mai întâi ceva care în limbaj popular se numește „vierme”; o omidă iese afară.

Această omidă iese deci afară din ou. Aici își are ea capul (vezi desenul), aici la spate este un ac, și cea care se târăște acum împrejur așa leneș, lent, este de fapt în aparență un fel de trântor. Dar în interior așa o omidă nu este de loc o leneșă, ci în interior toarce din propriul ei corp fire, și din aceste fire își face în jurul ei un înveliș. Deci dacă aceasta este omida (vezi desenul), așa toarce această omidă din ea însăși fire în afară și își face împrejurul ei un înveliș, care este tare. Omidă dispare treptat cu totul înăuntrul, se dizolvă în aceste fire, își face așadar în jurul ei un înveliș, pe care îl agață, îl lipește într-un fel sau altul de un trunchi de copac; lipește întâi firul și apoi dispare în înveliș. Așa că avem: oul, omida, și aici, aceasta se numește un cocon. Și acest cocon rămâne acuma agățat o perioadă de timp. Apoi apare pe undeva o gaură și fluturele iese afară. Așa că, înainte să se înfăptuiască un astfel de fluture, sunt necesare patru lucruri: deci mai întâi oul, în al doilea rând omida, în al treilea rând coconul și în al patrulea rând fluturele însuși. Oul este depus undeva. Omidă se târăște apoi primprejur. Coconul rămâne complet fixat și fluturele fâlfâie vesel prin aer. El poate apoi iarăși să depună un ou și povestea se repetă din nou în cursul anului. Așa stau lucrurile.

Acuma, la aceasta se uită oamenii, și aceasta explică astăzi savanții, astfel încât ei pur și simplu observă ceea ce se poate vedea la microscop sau la alte asemenea lucruri. Dar lucrurile nu sunt chiar așa de simple. Trebuie să se ia în considerație, unde poate trăi oul și cum trăiește el, cum trăiește omida, cum trăiește coconul și în sfârșit cum trăiește fluturele. Oul are nevoie mai întâi de toate – dacă este ca el să ajungă până acolo încât omida să se poată târi afară – de umiditate, uneori nespuse de puțină, dar are nevoie de umiditate, în care este dizolvată puțină sare. Nici un ou nu se poate dezvolta fără să aibă ceva umiditate în care este dizolvată puțină sare. De aceea trebuie ca animalul, fluturele, să aibă acest instinct de a depune oul într-un loc în care să poată primi umiditate, în care este conținută și ceva sare. Fără

aceasta nu merge, va să zică. Ceea ce vă povestesc aici despre fluturi, este la fel de valabil și pentru albine și așa mai departe. Și pentru albine este necesar ca acolo unde se depun ouăle să pătrundă sare – oricât de puțină ar fi. Foarte puțini observă aceasta. Ajunge dacă se lasă ceața; ea conține întotdeauna ceva umezeală cu sare. Atunci vine natura în ajutor. Aceasta nu este întotdeauna foarte evident pentru mintea omenească. Natura este mult mai înțeleaptă decât omul. Dar oul trebuie întotdeauna să aibă ceva umiditate, înăuntrul căreia este puțină sare. Așa este și la fluturi, și apoi se târăște afară omida. Oul are nevoie așadar doar de această umiditate, în care este sare. El nu are ochi, nu vede nimic, trăiește de altfel pentru el însuși într-o lume complet întunecată. În momentul în care omida a ieșit din ou, ea iese afară la lumină, este deci continuu în lumină. Omida are organe de simț, vine la lumină. Acum a devenit de fapt o cu totul altă vietate decât este oul. Oul s-a transformat cu totul în omidă. Și faptul că omida este expusă la lumină, că are organe de simț, exercită o impresie interioară asupra omidei. Astfel de lucruri capătă sub anumite aspecte o expresie foarte radicală. Cu toții ați avut parte de aceste situații ciudate, când, dacă pe undeva ați aprins vreo lampă, tot felul de insecte care zburau prin cameră se simt atrase de lumina din lampă, chiar se năpustesc în ea, atât de proaste sunt, încât ard. De unde provine aceasta? Normal că aceasta nu se întâmplă omidei, dar vrerea pentru aceasta este prezentă și la ea. Anume omida este atrasă de lumina Soarelui, ca să zic așa, cu aceeași voluptate ca și insecta care se aruncă în flacăra lumânării; numai că omida nu poate ajunge la Soare. Dacă ar fi putut să se ridice de la Pământ și să zboare spre Soare, în curând nu am mai fi avut nici o omidă; toate ar fi zburat spre Soare, ar fi plecat în zbor. Căci aceasta vor ele, numai că sunt reținute de forța de gravitație, și nu pot. Așa că, dacă privim omida, această omidă de fapt are vrerea să urmeze lumina. Dar nu poate. Însa ce face ea?

Gandiți-vă puțin, aici este raza de lumină, aici omida (se desenează). Acum toarce omida, în timp ce se târăște, așa cum este raza de lumină, un fir. Omida toarce firul întru totul după raza de lumină, și

când raza de lumină nu mai este prezentă noaptea, atunci ea înfășoară firul, iar ziua toarce iarăși firul în raza de lumină mai departe, și noaptea îl înfășoară din nou. Și astfel se formează învelișul de jur împrejurul ei. Omida se dizolvă complet în lumină, moare în lumină, ca și insecta care ajunge la flăcără, numai că omida nu vine înspre Soare, ci intră în însăși raza de lumină; dar ea își toarce propriul corp în aceste fire și face de jur împrejurul ei acest așa-numit cocon, aceste fire care sunt urzite împreună. Viermele de mătase toarce mătasea după lumină. Deci dacă de la vreun vierme de mătase luați mătase, puteți spune liniștit: Ce este asta? Aceasta este lumină toarsă! – Aici este materia pământescă toarsă pe direcția razelor de lumină. Și dacă vedeți pe undeva vreun cocon, acesta este pură rază de Soare toarsă, de jur împrejur materie pământescă care este toarsă după raza de Soare.

Așadar acum avem coconul, de jur împrejur lumina toarsă, și prin faptul că aceasta este lumină solară toarsă, se înfăptuiește desigur altceva, decât atunci când se repede insecta în flăcără – atunci o arde flacăra lumânării, nu poate face nimic cu aceasta. Însă dacă această insectă ar putea, în rezezițiunea cu care se aruncă în flăcără, să toarcă împrejurul ei pe direcția razelor de lumină un astfel de cocon, atunci din focul flăcării ar rezulta în interior un nou animal. Acest lucru este împiedicat doar de ardere. Este interesant, că prin acest lucru aflăm ce vrea de fapt această insectă, care zboară noaptea prin cameră și se aruncă în flăcără: anume ea vrea să se reproducă, vrea să se distrugă, ca să vină din nou într-o nouă formă. Se înșală numai, pentru că nu poate să-și facă așa de repede un înveliș. Dar omida poate să-și facă în trândăvie tocmai acest înveliș, atârână acest înveliș, și acum poate forța Soarelui care este capturată acolo, care este prizonieră acolo, care poate să creeze înăuntru fluturele, și acesta poate apoi ca o creatură a Soarelui să zboare afară de acolo și să se miște ca o faptură a Soarelui.

Vedeți dumneavoastră, domnii mei, de aici reiese cum sunt lucrurile de fapt în natură. Mai întâi aveți în ceea ce v-am spus, o idee

foarte importantă: Insecta, care se aruncă în flacără, vrea să moară, s-ar crede. Nu, ea nu vrea să moară, ci ea vrea să revină într-o altă formă. Ea vrea să fie transformată de flacără. Și așa este moartea peste tot: moartea nu este ceea ce distruge ființele, ci prin ea, atunci când moartea este introdusă corect, doar sunt transformate. În primul rând de aici se vede acest lucru. În al doilea rând se vede însă o legătură temeinică, care există între toate lucrurile din natură. Vedeți dumneavoastră, fluturile este creat din lumină; dar lumina trebuia mai întâi, asimilând materia pământescă și făcând un cocon, să fie făcută fire în cocon. Tot ce ia naștere la ființele animale este creat din lumină. Chiar și omul este creat din lumină, prin fenomenele care se produc la fecundarea ovulului; acesta protejează printr-un înveliș lumina în interiorul omului. Și în realitate lumina este cea care crează omul în corpul mamei care deci creează posibilitatea ca omul să ia naștere din lumină. Așa se vede deci la fluturi, că el ia naștere din lumina care mai întâi a fost captivă.

Acum fluturile fâlfâie de colo colo în multe culori. Aceste culori sunt prezente în general, dacă ne uităm la ceea ce poate fi influențat cel mai mult de lumină. Dacă mergeți așadar în ținuturi calde sunt toate păsările în culori minunate, pentru că acolo Soarele are cea mai mare putere. Ce face deci ceea ce creează în soare, în lumina captivă? Produce culorile, produce întotdeauna culorile. Și așa este și la fluturi. Fluturile își are culorile sale, prin ceea ce a făcut acolo lumina ca prizonier. Putem înțelege fluturile, numai dacă îl înțelegem ca o creație din întreaga lumină, care îl face în multe culori.

Dar aceasta nu o poate face soarele de unul singur. Lucrurile stau așa: Dacă privim oul, el este deci în umezeală, în care este sare. Sarea este pământ, umezeala este apă. Așa că putem spune: Oul trebuie să se dezvolte în pământ și ceva apă. — Omida vine deja afară la lumină. Omida nu se poate dezvolta conform întregii ei naturi doar în pământ și apă, deci în calcar dizolvat, de exemplu, și apă, ci omida are nevoie de umezeală, deci apă, dar și de aer, de umezeală și aer. Această umezeală și apă, de care are nevoie omida, nu este pur și simplu ceea

ce oul are fizic nevoie, ci în această umezeală trăiește ceea ce se numește eter, și ceea ce la oameni v-am descris drept corp eteric. Omida capătă un corp eteric. Și prin corpul eteric ea respiră. Prin corpul eteric își ia ea ceea ce deja este spiritual în aer. Oul este încă pe de-a întregul fizic, omida însă trăiește deja în fizic-eteric. Dar este greu pentru omidă, să trăiască în fizic-eteric. Omida are mult prea multă materie pământească grea în ea. La omidă este așa: Când vine la lumină se vedește că ea toarce din ea însăși razele de lumină în forma coconului ei de mătase. Omida ar vrea la lumină, dar nu poate; are prea multă forță gravitațională în ea. Dar ea nu a crescut pentru gravitația la care este supusă. De aceea ea vrea să se ridice în lumină, vrea să se verse în lumină, vrea să trăiască mai departe în lumină. Ce face ea? Se închide față de pământ cu razele de lumină, își face un cocon de jur împrejur. Omida se separă complet în cocon de gravitația fizică. Și acum coconul are în interior, unde a disparut „viermele”, forțe astrale, nu mai are forțe pământești și nici forțe eterice, ci astrale, are forțe complet spirituale în ea, și aceste forțe astrale trăiesc în lumina captivă. Lumina captivă are întotdeauna forțe spirituale, forțe astrale în ea. Și aceste forțe astrale creează fluturile. El poate acum, fiindcă e compus în totalitate din forțe astrale, să zboare în aer, ceea ce omida nu poate; el poate să urmeze lumina. El urmează numai lumina, el nu mai este supus gravitației. Prin faptul că el s-a abandonat, gravitația a fost scoasă din circuit. Așa că se poate spune: S-a maturizat pentru Eu. – Un Eu este, ca să zicem așa, acolo unde vedem un fluture zburând. Noi oamenii avem Eul nostru în noi. Fluturile îl are în afara lui. Eul este de fapt lumină. Ea îl colorează.

Dacă stați la îndoială, atunci trebuie să vă clarificați ceva. Toți vă spuneți vouă înșivă mereu: Eu. – Ce înseamnă aceasta, când dumneavoastră vă spuneți înșivă Eu? Vedeți dumneavoastră, de fiecare dată, când vă spuneți Eu, se aprinde în creierul dumneavoastră o mică flăcără, care nu poate fi văzută doar cu ochii obișnuiți. Aceasta este lumină. Dacă îmi spun mie însumi Eu, chem astfel lumina în mine. Aceași lumină, care colorează fluturile în culori, pe aceasta o

chem în mine, când îmi spun mie însumi Eu. Este într-adevăr deosebit de interesant, să observi afară în natură, că poți să-ți spui ție însuși: Eu îmi spun mie Eu; Dacă aș putea radia acest Eu în toată lumea, ar fi lumină. Acest Eu l-am închis doar prin corpul meu. Dacă l-aș putea radia, aș putea crea cu această lumină fluturi adevărați. – Eul oamenilor are chiar puterea de a crea fluturi adevărați, de fapt chiar insecte și așa mai departe. Vedeți dumneavoastră, oamenii își închipuie că totul este așa de simplu. Dar în timpurile de demult, când se știau astfel de lucruri, oamenii au vorbit de asemenea în acest sens. La evreii vechi exista un cuvânt „Jahve”, care însemna același lucru ca și „Eu”. Acest cuvânt în limba ebraică, Jahve, avea voie să-l pronunțe doar preotul, pentru că preotul era pregătit să-și spună sieși ce înseamnă aceasta. Căci preotul vedea în acele momente, când pronunța cuvântul Jahve, peste tot imaginile fluturilor zburând. Și atunci el știa: dacă pronunța cuvântul Jahve și nu vedea nimic, atunci nu îl pronunțase cu tăria interioară cuvenită. El avea tăria interioară corectă numai dacă vedea cu claritate fluturi. Însa nu putea să-i învețe și pe ceilalți acest lucru, căci aceștia s-ar fi smintit; pentru aceasta el a trebuit să se pregătească mai întâi. Totuși este real.

Da, domnii mei, dar atunci ce este aceasta? Ia gânditi-vă, că între acest pupitru și punctul unde sunt eu, ar fi o plapumă mare plină cu fulgi. Fulgii ar fi puțin mai rari înăuntru și eu mă plasez aici și împing încolo, merg așa încolo, comprim fulgii, nu ajung chiar până la pupitru, ci trebuie să mă opresc la mijloc, pentru că nu pot să-i comprim mai departe. Nu ajung la pupitru, dar simt o presiune, când mă rezem aici. Așa vreți dumneavoastră să-l pronunțați pe Eu, vreți de fapt să creați fluturi curați, pentru că Eul este lumină. Dar nu puteți face aceasta. În loc de aceasta simțiți rezistența, așa cum simt eu rezistența când merg împotriva fulgilor. Și acestea sunt gândurile dumneavoastră. În aceasta constau gândurile dumneavoastră, în faptul că nu puteți produce fluturi prin lumină. Eul cugetă gânduri. Gândurile sunt de fapt doar imagini din lumea fluturilor.

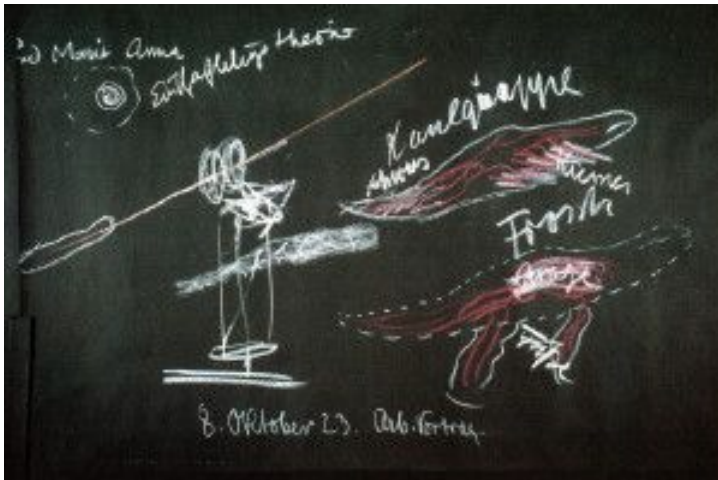
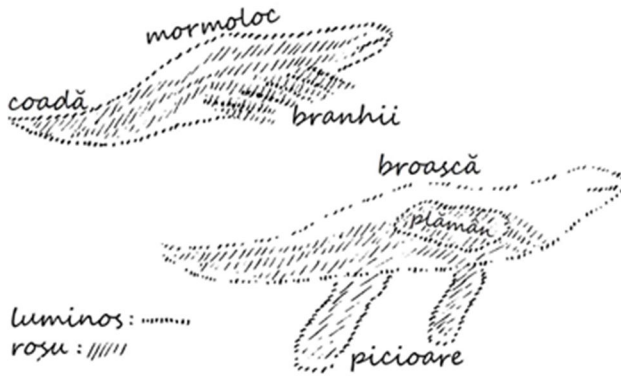
Vedeți dumneavoastră, așa stau lucrurile, că de fapt astăzi încă s-ar întâmpla același lucru, care s-ar fi întâmplat în vechiul iudaism, dacă pur și simplu oricare om care ar fi rostit cuvântul Jahve, ar fi văzut întreaga lume a fluturilor; atunci oamenii ar fi spus: Acesta este desigur nebun. – Și el chiar ar fi fost, dacă n-ar fi fost destul de matur ca să privească lucrurile spirituale! Dar astăzi spun oamenii, când unul dintre ei vorbește despre faptul că lumina este Eu, și că lumina este același lucru care în alt mod, atunci când este captivă, poate crea fluturii, și care în noi, pentru că avem un creier potrivit pentru așa ceva, creează gânduri în loc de fluturi – astăzi spun oamenii iarăși: Este nebun! – Dar aceasta este realitatea. Tocmai aceasta este diferența dintre o simplă nebunie și adevăr. Așa că trebuie să spunem: Dacă privim fluturii colorați din aer, atunci acționează în noi același lucru ca atunci când ne simțim într-adevăr în noi și spunem Eu. Fluturile nu poate spune Eu, nici măcar animalul superior, pentru că Eul acționează din afară. Dacă priviți un leu, de culoarea lui galbenă ca pâinea, acesta este un galben care este produs din afară de Eul leului. Leul însuși este gândit de către întreaga natură, coloritul se realizează prin aceasta. Deoarece noi gândim dinăuntru în afară, nu primim coloritul din afară, ci primim coloritul pielii din interior, culoare care poate fi imitată foarte greu în pictură. Dar Eul nostru colorează de fapt cu ajutorul sângelui întregul nostru corp în această minunată culoare omenească, care în pictură poate fi imitată doar dacă poți amesteca între ele toate culorile în modul corect. Acolo natura lucrează continuu asupra ființei, dar ea lucrează în mod spiritual. Vedeți dumneavoastră, eu v-am spus aici: trebuie să existe trecerea de la umiditatea, pe care o conține aerul, la lumină. Aici, coconul este acum în aer și lumină. Aici, el este în apă și aer ca omidă, aici în aer și lumină ca pupă, cocon, și apoi ajunge tot mai departe din lumina captivă, în astralul care acționează în el.

Priviți încă odata înapoi: Omidă, cocon. Ia gandiți-vă că ar exista un animal, care nu ar fi încă în stare să toarcă fire de mătase din propriul corp. Să presupunem că ar exista un astfel de soi special de

omidă, care atunci când abia a devenit omidă ar vrea și la lumină, dar corpul ei nu este capabil să toarcă fire, nu poate face asta. Nu-și poate face corpul astfel încât să și-l toarcă înspre afară. Omidă se toarce cu adevărat spre moarte. Ea se sfârșește complet, întregul ei corp se transformă în această urzeală. Înăuntru rămâne doar un eșafodaj mort. Dar presupuneți că ați avea așa o ființă animală, care are în ea exact materie care nu poate fi toarsă. Ce face aceasta ființă, când ajunge în aceeași situație, când este expusă puternic la lumină? Ea nu poate toarce un cocon în jurul ei. Ce face ea? Toarce în ea însăși – vasele sanguine! La acest animal, când vine în aer, sângele este tors înăuntru, așa cum omida toarce coconul în afara ei. Am avea atunci un animal care, atâta timp cât trăiește mai mult în element aero-apos, ar avea așa o împletitură de sânge, care este adaptată elementului apos. Dacă trăiește o perioadă de timp la lumină, atunci se transformă chiar forma vaselor sanguine; ele devin cu totul altfel. El toarce în propriul său corp; fiindcă nu poate toarce în afară, toarce în interiorul corpului. Să desenăm exact aceasta. Gandiți-vă că există deci un asemenea animal care respiră așa cum trebuie să se respire în umezeală, prin branhii, se mișcă în umezeală, în apă, astfel încât are o coadă; atunci vasele sale sanguine se duc astfel încât se extind până în branhii și coadă. Așa poate înota și respira animalul în apă. Peștele are branhii. Cu branhiile se poate respira în apă. Dar gandiți-vă, animalul iese des afară la aer, merge pe mal, sau balta însăși se usucă: atunci este expus mai mult la lumină, umiditatea se pierde. El vine în aceste zone unde are lumină și aer, nu apă și aer. Ce face animalul? Vreau să vă desenez aceasta prin puncte (vezi desenul – tabla 2).

Acest animal își retrage vasele de sânge din branhii, care devin din de în ce mai atrofiate, și își toarce vasele de sânge aici. Animalul își toarce aici propriile vase de sânge, care mai întâi erau în branhii. Și vasele de sânge care se duceau la coada și le retrage: aici îi cresc picioare; aceleași vase de sânge care se duceau la coadă, merg în picioare, ...(loc neclar în notiță), unde ele sunt acum altfel toarse decât

Tabla 2

cele duse în coadă. Puteți observa aceasta în natură: acesta este un mormoloc, și aceasta este o broască! Broasca este mai întâi un mormoloc cu coadă și branhii și poate trăi în apă. Dacă vine însă în aer, atunci el face în interior, ceea ce face omida în exterior. Mormolocul, care este o broască ce poate trăi în apă, își toarce din propria rețea sanguină o rețea care apoi se desfășoară intern, și ceea ce mergea în vasele sanguine și branhii devine acum un plămân. Acolo erau branhii, și prin ceea ce a tors acum animalul, devine plămân. Acolo era coada, și aici devin acum picioare, care prin circulația sângelui care se duce în plămâni și prin această pendulare, sunt puse

în mișcare înainte să dezvolte o inimă propriu-zisă. Deci același drum de la apă-aer la aer-lumină, care este parcurs de la omidă la cocon, îl parcurge broasca ce trăiește în aer-apă; acesta însă străbate aerul, prin aceea că ea trebuie să iasă la aer-lumină. Aer-lumină este combinația care creează plămân și creează picioarele, în timp ce combinația apă-aer creează coadă de pește și branhii. Așadar cheștiunea este că, în mod continuu acționează nu numai ceea ce este înăuntru animalului, ci întotdeauna întreg mediul înconjurător.

Ce face lumea erudită? Ce am făcut noi, când ne-am reprezentat cum stau lucrurile? Am privit lumea! Noi privim lumea așa cum este ea; ne uităm afară în natură. Ce face învățatul? El privește de obicei puțin natura, atunci când vrea să știe astfel de lucruri, dar își comandă întâi la optician un microscop performant, teribil de performant. Acesta nu este luat afară în natură – și așa nu s-ar putea face prea multe cu el acolo! –, ci este așezat într-o cameră închisă; acolo îl lasă pe fluture să depună ouă. Pentru fluturele care zboară în lumină învățatul nu are prea mult interes. Oul îl așează pe plăcuța de disecție, și pe acest ou îl observă el apoi prin microscop (se desenează): Aici este ochiul lui, pe aici se uită el la ce se întâmplă acolo cu oul pe care el însuși l-a tăiat în bucăți; acolo unde natura nu mai face nimic, acolo face el însuși felii mici, și se uită la ceea ce mai întâi a tăiat. Acolo pe plăcuța de microscop se află felioare mici tăiate cu lama de ras. Înăuntru se cercetează! Așa sunt de fapt astăzi multe cercetări.

Închipuiți-vă o prelegere la uiversitate. Profesorul aduce cât de multă lume se poate în cabinetul său; acolo îi lasă să privească pe rând, ceea ce el a disecat el, și le arată ce este acolo înăuntru. Desigur, îi duce uneori afară în excursii, dar nu le spune el mare lucru despre ceea ce este acolo afară, pentru că despre ceea ce este afară el nu știe prea mult. Întreaga lui știință este îndreptată spre ceea ce vede pe plăcuța de laborator, atunci când întâi a extras el însuși mici bucățele. La ce fel de știință ajunge el atunci? El ajunge la tot ce se află predominant în oul de fluture doar în mod minuscul. Da, nu se poate ajunge la nimic altceva, când mai întâi se taie cu lama de ras și apoi se

privește prin microscop! Omul uită tot ce acționează acolo afară în lumină și aer și apă. Nu mai are decât plăcuțe de laborator care se pun sub microscop. Păi nu poate cerceta nimic! Poate doar spune: acolo afară este fluturele, dar aici înăuntru, ceea ce privesc eu sub microscopul meu, aici este deja întregul fluture înăuntru în mod minuscul.

Astăzi oamenii nu se mai încumetă, dar înainte se spunea despre oameni: aici o avem pe Ana; ea are o mamă, care se numește Maria. Acuma, Ana este născută din mama Maria. Bun; dar întreaga Ană exista deja în ovul, și ovulul se afla la rândul său în mamă, în Maria. Așa că trebuie să vă imaginați: Aici este ovulul Anei, aici al Mariei, aici înăuntru se afla Ana; dar și ea se trage din Gertrud, aceasta este bunica Anei. Pai da, dar oul celulei Anei, era în celula Mariei, așa că trebuie să o introducem la rândul ei în celula Gertudei. Acuma strabunica Anei este Kathi, și celula Anei, Mariei și Gertrudei se aflau deja în ovulul lui Kathi și așa mai departe, și așa căpătam un șir lung până la primul ovul – și acesta este cel al Evei. Și așa au spus oamenii – era desigur modul cel mai convenabil –: Omul, care trăiește astăzi, se afla deja ca un individ minuscul în ovulul Evei. – Aceasta se numea teoria rânduiri în cutii incluse una în alta (preformaționismul). Teoriile care încă există astăzi sunt doar ceva mai neclare, nu mai îndrăznesc să meargă înapoi până la Eva, dar ca idee sunt la fel, adică nu sunt deloc mai evolute: „Întregul fluture se afla deja acolo înăuntru!” Și acest fluture nu are deloc de a face cu lumina, aerul și apa care cu toate acestea sunt acolo!

Dacă priviți această activitate academică, cum îi conduce profesorul pe oameni în cabinet, cum le prezintă lucrurile sale teribil de savante, care însă sunt de fapt o nebulie față de creația naturii, atunci aveți sentimentul: Da există totuși de asemenea și lumină și aer și toate cele acolo! – Profesorul se îndepărtează de acestea și merge în cabinetul său întunecat, în care probabil există o lumină artificială, pentru a nu deranja microscopul cu lumina zilei și așa mai departe. Și atunci vă gândiți: Dumnezeuule, el rămâne poticnit la oul în care este

deja totul – iar aerul, lumina și toate celelalte sunt scoase la pensie de știința de astăzi! – Au ieșit la pensie, nu mai fac nimic. Știința de astăzi nu mai cunoaște nimic din creația în aer, lumină și apă, nu mai cunoaște chiar nimic despre aceasta. Este deja ceva care roade îngrozitor viața noastră socială, dacă avem de fapt o știință care scoate la pensie întreaga lume, și vede numai ce e de văzut la microscop, exact așa cum statul nu se interesează de un pensionar, în afară de faptul ca îi plătește pensia corespunzătoare; el nu mai are nevoie de acesta. Nu altfel stau lucrurile nici cu omul de știință, decât că el își ia hrana de aici; dar el nu mai știe cum acționează această hrană, și el se ocupă doar cu microscopul, cu părțile. Întreaga lume este de fapt în știința de astăzi un leneș scos la pensie. Aceasta este chiar îngrozitor, deoarece publicul larg nu-și poate da seama de aceasta. Publicul larg spune: Ah, aceștia sunt oamenii care trebuie să înțeleagă lucrurile! – Când sunt încă copii mici, oamenii vor să-i facă învățați, îi dau la școală, unde pot învăța multe. Apoi își dau ei silința foarte mult în ziua de azi! Da, trebuie să învețe până la 27, 28 de ani: Ceea ce se obține prin *aceasta*, trebuie să fie adevărul! – Publicul larg nu poate judeca, firește, – aceste chestiuni neimportante pot fi dictate atunci de „savanți” – nu știe nimic despre faptul că absolut nimic nu mai are de-a face cu natura. Se vorbește despre natură ca despre o pensionară. Și astfel se transformă în mocirlă întreaga noastră viață spirituală. Și cu această decădere a vieții spirituale noi trebuie să facem progrese acum! Dar nu înaintăm tocmai facil, fiindcă marele public este prea comod să audă ce i se spune. Numai antroposofia spune astăzi adevărul! Ceea ce vă spun eu aici, nu puteți auzi nicăieri altundeva. Nimeni nu spune adevărul; publicul larg nu se mai interesează de aceasta. Dacă îl spui, înseamnă ca ești nebun. Este într-adevăr nebunie că așa stau lucrurile! Dar nu este luat drept nebun cel care este cu adevărat nebun, ci cel care spune cum sunt lucrurile, el este luat drept nebun. Este într-adevăr chiar așa, că oamenii inversează aceasta complet.

Relativ la aceasta vreau să vă mai spun o anecdotă. A venit odată la o casă de nebuni o comisie medicală care vroia să facă un studiu, și la poartă pe când intrau era acolo un domn care-i întâmpina. Așa că ei și-au spus: ia uite, acesta este directorul, medicul sef. Și i-au spus: Dragă colega, n-ați putea acum să ne conduceți prin spital și să ne explicați totul? – Și atunci omul care stătea la ușa i-a condus peste tot și le-a explicat tot ce era prin celule, și le-a spus: Aici este un nebun care are vedenii, halucinații, amestecate cu spasme epileptice. La următoarea celulă le-a spus: acesta este unul emotiv peste măsură. Și le-a explicat foarte exact. Au ajuns și la cei cu adevărat nebuni, care aveau tot felul de idei fixe. Vedeți, acesta este unul, pe care îl urmăresc mereu fantome, un altul pe care îl urmăresc mereu oameni, nu fantome, ci oameni. Acum vă voi conduce la cel mai nebun dintre toți, spuse el – și îi conduse la celula celui mai nebun și spuse: Acest om are o idee fixă; el susține că ar fi împăratul Chinei. Aceasta este desigur o consolidare a ideilor din cap: în loc ca aceste idei să-i rămână doar în gândire, el le-a consolidat. – El le explica aceasta foarte exact și spuse: Dar trebuie să știți, domnii mei, că este un nonsens, că el ar fi împăratul Chinei, fiindcă împăratul Chinei sunt eu însumi! – Da, el le-a explicat toate, i-a dus peste tot, dar nu la știință, ci de nas. Dar el era într-adevăr nebun. Celălalt, a spus el, era nebun, fiindcă susținea că ar fi împăratul Chinei, dar împăratul Chinei era el însuși. Era total nebun cel care a condus comisia prin spital.

Nu se poate distinge întotdeauna, când în știință este unul nebun. Vă veți minuna câte lucruri înțelepte vă povestesc nebunii, dacă ajungeți în contact cu ei. De aceea a spus *Lombroso* [3], naturalistul italian, că o deosebire propriu-zisă între geniu și nebunie nici nu există: geniile sunt întotdeauna puțin nebuni, și nebunii întotdeauna puțin genii. – Puteți citi aceasta într-o cartică de la (editura) Reclam-Bibliothek, „Geniu și nebunie”.

Firește, dacă nu ești nebun, poți face deosebirea ușor între geniu și nebunie. Dar astăzi am ajuns atât de departe, încât pot exista cărți întregi, ca aceea a lui *Lombroso* – în limba germană au apărut în

Reclam Universal-Bibliothek – în care știința însăși vrea să constate: nu se poate face deosebirea între geniu și nebunie. Povestea normală că nu poate să meargă așa mai departe, altfel se ajunge la o decădere completă a vieții spirituale. Natura pensionară trebuie angajată iarăși, și atunci se ajunge din nou la modul cum într-adevăr oul se dezvoltă transformându-se în omidă și apoi în cocon, și cum lumina este captivă acolo înăuntru, cum în noi este captivă lumina, fluturile colorate care zboară în afară.

Aceasta este ceea ce vroiam să vă spun în continuarea a ceea ce am discutat deja, ca să vedeți că lumina conține în ea spirit creator. Căci viermele, omida, a trebuit să dispară mai întâi, apoi a putut fluturile să apară. Fluturile este acolo înăuntru unde omida a pierit. Spiritul creează. Așa piere, dispare peste tot întâi materia – apoi creează spiritul noua ființă. Așa este și la fecundarea oamenilor. Fecundarea înseamnă că materia este mai întâi nimicită. Acolo se află puțină materie nimicită, și apoi spiritul și lumina creează în Eul oamenilor. Dacă reflectați puțin la asta, veți putea sintetiza ceea ce v-am spus: Nu mergeți orbește mai departe, priviți mormolocul, broasca, și veți ști de ce are inimă, plămâni și picioare, și de ce mormolocul poate înota încă în apă! Toate aceste lucruri se îmbină între ele. Veți vedea deja în lucrurile pe care tot mai mult și mai mult le adăugăm că o știință adevărată care înțelege lucrurile acestea, poate lua naștere numai înăuntrul antroposofiei.

CONFERINȚA a II-a

Dornach, 10 octombrie 1923

Bună dimineața, domnii mei! V-a venit vreo idee?

Întrebare: Domnul doctor a spus odată că astrele, de exemplu Luna, sunt mult mai mari decât se văd. Am mai putea auzi încă ceva pe această temă?

Dr. Steiner: Vreau să vă spun astăzi ceva, care face posibil ca în următoarea oră să intrăm mai în amănunt cu aceste corpuri cerești. Firește că trebuie mai întâi înțeles ce sunt aceste astre și ce legătură au ele cu Pământul; și pe de altă parte trebuie înțeles că peste tot în aceste astre este ceva spiritual. Mărimea, poziția ș.a.m.d. nu înseamnă, desigur, mare lucru. De aceea vreau astăzi să vă dau o bază pornind de la Pământ, care vă va arăta cum se pot înțelege Soarele și Luna pornind de la Pământ. Firește că Soarele este mult mai mare decât Pământul, și Luna mai mică decât Pământul. Luna este, firește, mai mare decât se vede, dar este mai mică decât Pământul. Iar Soarele este, așa cum este el extins afară, mai mare decât Pământul.

Dar acum trebuie mai întâi de toate să putem înțelege din ce componente se compun aceste corpuri cerești, ce sunt ele de fapt. Trebuie să ne întrebăm, ce am întâlni acolo, dacă am zbura înspre ele cu o navetă spațială. La toate acestea trebuie să pornim iarăși de la oameni. Am tot discutat mereu, cum este omul dependent de întregul său mediu înconjurător: Dumneavoastră inspirați aerul și îl expirați iarăși afară. Când inspirați aerul, introduceți în corp ceea ce este în jurul dumneavoastră. Aerul care este afară se compune din oxigen și azot. Acesta este el însuși sub formă gazoasă, un corp gazos. Și acest oxigen este neapărat necesar pentru viața noastră. Avem nevoie de oxigen. Și anume, avem nevoie de el astfel încât noaptea îl inhalăm întunecat, iar ziua îl inhalăm astfel încât razele Soarelui trec prin el. De toate acestea avem nevoie. Așa încât putem spune: Nu am trăi dacă

nu am avea oxigenul aerului. – Dar acest oxigen al aerului este amestecat cu un alt gaz: cu azotul. Așa că avem în aer oxigen și azot. Acum puteți spune: Avem nevoie și de azot?

Dacă ar fi acolo numai azotul singur, atunci ne-am asfixia. Ia gândiți-vă că v-am aduce pe toți, în loc de această cameră unde oxigenul este amestecat cu azotul, într-o cameră unde ar fi doar azot: Ne-am sufoca cu toții! Am putea deci spune: Poate că ne-ar putea fi egal dacă azotul este acolo sau nu, poate am putea avea doar oxigenul singur. – Atunci este însă așa: Dacă ar fi numai oxigen, atunci ar mai trăi cel mult doar cel mai tânăr care șade acolo – noi toți ceilalți am fi de mult morți. Cel mai tânăr ar mai trăi încă, ar avea însă o barba albă și lungă, păr alb și riduri, ar fi deja un moșneag! Așadar dacă ar exista numai oxigen, am trăi cu toții prea repede. Numai prin faptul că oxigenul este amestecat cu mult mai mult azot – doar 21 de procente sunt oxigen, restul aproape în întregime azot –, prin aceasta trăim atât de mult, cât putem trăi noi ca oameni. Așadar dacă nu am avea deloc azot, am trăi prea repede. Am trăi doar până pe la vârsta de șaisprezece, șaptesprezece, optsprezece ani, și atunci am fi deja moșnegi.

Azotul, așa cum este el în aer, mai are însă o particularitate cu totul deosebită. Dumneavoastră ați putea desigur spune: Cum ar fi atunci dacă ar fi puțin mai mult sau mai puțin azot în aer? – Presupuneți că ar fi mai puțin azot în aer decât aceste procente care sunt în el. Domnii mei, aceasta ar fi o poveste foarte curioasă: Și anume atunci ați începe cu toții, în aerul pe care îl expirați, să expirați mai mult azot, decât expirați altminteri, când în aer se află atât azot cât este acum. Așadar dacă ar fi prea puțin azot în aer, atunci dumneavoastră înșivă ați pompa azotul afară din corpul dumneavoastră, pentru a pompa în aer atât de mult din propriul dumneavoastră corp, pe cât este acum în aer. Dacă ar fi mai mult azot în aer decât este acum, atunci ați începe să rețineți din azotul pe care-l inspirați și să expirați mai puțin decât expirați acum, astfel încât în aer să se afle din nou mai puțin azot. Aceasta este foarte curios: Omul nu are nevoie numai de azotul

amestecat cu oxigenul, ca să poată respira ceea ce trebuie, ci are nevoie în mediul înconjurător de o cantitate cu totul anume de azot. Acesta trebuie să fie acolo. Deci nu este vorba să avem în noi suficient azot și oxigen, ci ca în mediul nostru înconjurător să se afle cantitatea corectă. Și dacă ea nu este îndeajuns, atunci o punem noi înșine înăuntru.

Aceasta este ceva de care știința de astăzi nu știe chiar nimic. Știința de astăzi îl decuplează pe om cu totul de la lume, nu știe că omul în realitate poate fi stăpânul lumii, dacă ar fi conștient de aceasta. Deci dacă, să spunem, ar fi vorba să se înființeze o colonie undeva, unde este prea puțin azot, atunci s-ar putea produce suficient azot prin faptul că pur și simplu s-ar recomanda oamenilor o astfel de hrană datorită căreia ei înșiși ar putea expira mult azot. Deci vedeți cum o știință adevărată devine imediat practică.

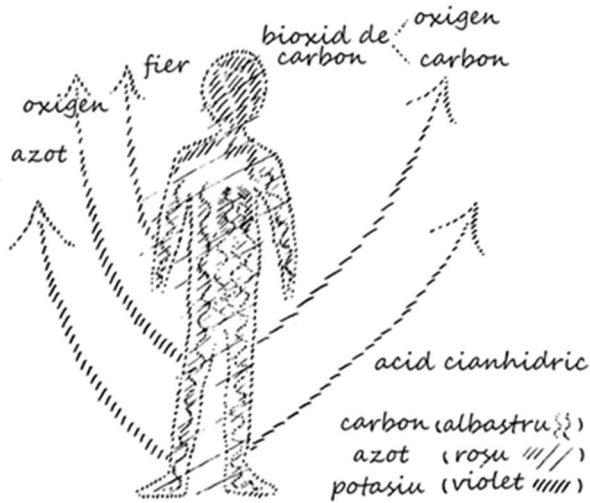
Acum însă mai intră încă ceva în considerație. Să considerăm mai întâi acel azot, nu cel pe care îl lăsăm afară, ci cel pe care continuu îl inspirăm și-l expirăm. Dacă l-am avea doar pe el ne-am sufoca. Plămânii noștri se sufocă datorită azotului. Dar rinichii noștri, organele digestive, mâinile și picioarele, au nevoie de azot; aici el este condus prin sânge, aici este el necesar. Așa că putem spune:

Dacă omul se află aici (vezi desenul – tabla 3), azotul, pe care am să-l desenez cu roșu, se duce continuu în mâinile și brațele sale, în abdomen, în picioarele și în tălpile sale. Aici înăuntru trebuie să se afle azot. În plămâni nu trebuie să rămână azotul, pe aici el are voie doar să treacă și să facă loc oxigenului pentru plămâni. Plămânii pot trăi numai dacă au oxigen; dar azotul merge mai departe, merge în brațe și în mâini. Deci peste tot unde am desenat cu roșu, trebuie să intre azot. Și de asemenea în inimă mai trebuie să fie depozitat azotul. Aici trebuie peste tot să fie azot înăuntru.

Acest azot care este înăuntru, merge, așa spune, întotdeauna în frăție împreună cu carbonul. Carbon este în cărbune, în diamant, în grafit. Dar carbon este și în noi. Numai că în noi este fluid, plutește încoace și încolo. Aici înăuntru (vezi desenul) se află deci azot, pe care

I-am desenat cu roșu; acum voi desena carbonul cu albastru. Și el este peste tot înăuntru, așa că roșu este peste tot împreună cu albastrul, cu carbonul. Aceasta este ceva foarte curios: Dumneavoastră purtați în interiorul dumneavoastră, în picioarele, în tălpile, în brațele și mâinile

Tabla 3

dumneavoastră, în stomacul, în ficatul, în rinichii, în splina, în inima

dumneavoastră carbon împreună cu azot – azotul așa cum este el în aer, și carbonul total fluid, ca și cum ați dizolva cărbune și această negreală ar înota în apă. Acest lucru îl aveți în dumneavoastră.

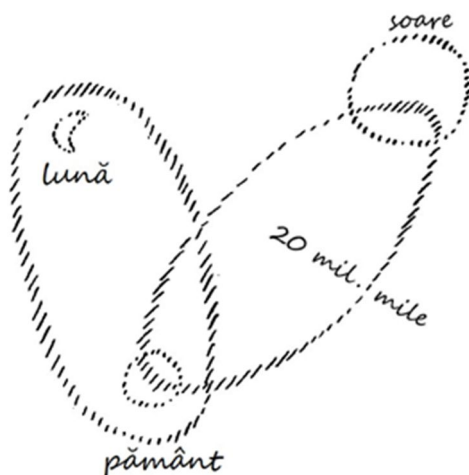
Dar aceasta este de fapt o poveste periculoasă, dacă pe undeva carbonul și azotul sunt unul lângă altul. Dacă undeva carbonul și azotul sunt prezente unul lângă altul, există întotdeauna pericolul, dacă sunt și condițiile corespunzătoare, să se formeze acid cianhidric; căci acidul cianhidric se compune din ceea ce am desenat eu pe schemă cu roșu și albastru. Așa că dumneavoastră umblați încoace și încolo, și în timp ce mergeți există mereu pericolul să se formeze în dumneavoastră acid cianhidric. Deci peste tot pe unde am desenat cu albastru, există mereu pericolul ca în întreg omul să se producă acid cianhidric. Și cum oasele au calcar, acidul cianhidric se poate combina și cu calcarul; atunci rezultă o legătură cian-calcium. Și atunci se produce cianura de potasiu. Dumneavoastră știți că te poți otrăvi cel mai complet din punct de vedere tehnic, cu cianura de potasiu. Nu există un mijloc mai bun pentru aceasta; acționează pe loc. Deci există la oameni continuu pericolul să se producă în corp acid cianhidric și cianură de potasiu. Așa trebuie să fie. Căci dacă nu ați avea această predispoziție de a produce cianură de potasiu, atunci nu ați putea merge, și nici să vă mișcați mâinile. Forța de a vă mișca, mișcarea brațelor și a picioarelor, provine din aceea că sunteți tot timpul expuși pericolului de a produce cianura de potasiu.

Acuma, este ceva foarte subtil: Această cianură de potasiu vrea continuu să se producă în noi și noi o împiedicăm continuu! În aceasta constă viața noastră ca om în mișcare. Chiar și mișcarea sângelui depinde de faptul că noi împiedicăm să se producă cianură de potasiu. Din această forță de rezistență împotriva formării cianurii de potasiu provin mișcărilor noastre. Și voința noastră provine de fapt din aceea că ea este continuu silită să împiedice formarea cianurii de potasiu și a acidului cianhidric în noi.

Deci, domnii mei, cianura de potasiu tocmai că nu se formează; căci dacă s-ar forma, am fi otrăviți. Dar în fiecare moment avem în noi

posibilitatea de a se forma cianura de potasiu și noi trebuie să împiedicăm acest lucru. Firește că nu este multă cianură de potasiu care vrea să se formeze acolo, dar s-ar putea întâmpla ceva în viață, și ea s-ar produce. Și această forță care trăiește în cianura de potasiu care vrea să se formeze, această forță care trăiește acolo, ea îl leagă pe omul de pe Pământ cu Soarele. Așa că încontinuu ceea ce trăiește în acidul cianhidric se revarsă din oameni în Soare. Puteți spune deci, când priviți spre Soare: Eu am o legătură cu Soarele; și forța care trăiește în mine, de a împiedica formarea cianurii de potasiu care vrea să se formeze încontinuu în trupul meu, această forță urcă de la

Tabla 3

Pământ până la Soare. Dacă aveți aici Pământul și aici Soarele – acum trebuie să le desenez mare –, așa merg continuu din oameni la Soare astfel de curenți de cianură de potasiu, și din Soare merg iarăși curenți înapoi.

Din oameni se revarsă spre Soare această cianură de potasiu dizolvată, și din Soare se revarsă în schimb înapoi ceea ce face Soarele din această cianură de potasiu dizolvată. Și această distanță este de douăzeci de milioane de mile (mila germană – unitate de lungime folosită în trecut în Germania și Austria – n.t.) – o milă este socotită ca șapte kilometri și jumătate. Dacă acum este aprinsă o lumină pe

Soare, noi o vedem, fiindcă lumina are nevoie de mult timp să vină la noi, abia mult mai târziu. Deci cu un corp ceresc care este așa departe de noi, suntem în legătură pur și simplu prin faptul că revărsăm această forță, care se străduiește încontinuu să formeze cianura de potasiu. Îndeosebi în oasele noastre este mereu ceva ca un focar de cianură de potasiu, ca un izvor de cianură de potasiu.

Dacă nu ar fi așa, atunci noi am fi pe Pământ niște oameni foarte aparte. Dacă nu am avea această legătură cu Soarele, atunci ne-am uita țință la Soare și am spune: da, acesta este un corp ceresc care nu ne privește deloc. – Am vedea că într-adevăr plantele cresc; dar nici aceste plante n-ar putea crește dacă această cianură de potasiu nu ar merge încolo și înapoi. Așa că ne-am uita țință la Soare și nu am ști ce fel de legătură are el cu oamenii. Despre această legătură, de care v-am povestit acum, nu știu desigur nici oamenii de acum, dar ei simt că țin de Soare. Și ei simt aceasta foarte puternic. Căci atunci când apune Soarele – mai ales în timpurile de demult, când oamenii încă mai trăiau sănătos, noaptea dormeau și ziua erau treji, încă mai era așa –, atunci omul simte că nu mai asimilează Soarele în acest fel. Atunci cianură de potasiu este doar în el, desigur numai în cantitate mică; atunci el adoarme. De fapt Soarele este cel care mereu trezește și adoarme oamenii. Doar prin faptul că omul mai reține ceva din ea în el, poate să facă prostia să continue să lucreze noaptea, sau să nu lucreze ci să se distreze mai departe. Dar și ceea ce adunăm ca forță pe care o folosim noaptea vine tot prin legătura acestei forțe cu Soarele. Și așa spune: Dacă chiar pe Pământ se formează undeva acid cianhidric – de exemplu în anumite plante se produce acid cianhidric –, deci dacă chiar pe Pământ se formează undeva acid cianhidric, atunci această forță solară face într-o anumită măsură planta să producă ceea ce de fapt vrea încontinuu să se producă în om.

Vedeți domnii mei, pentru ca aceasta să se poate forma – și trebuie să se formeze, pentru că în acidul cianhidric se află azotul –, pentru aceasta este nevoie de azot în mediul înconjurător. Și Soarele are nevoie de azot, pentru a putea acționa asupra noastră în modul corect.

Noi chiar nu am putea sta pe Pământ în picioare ca oameni, dacă Soarele nu ar avea azotul prin care el poate acționa asupra membrelor noastre, a organelor noastre digestive, ș.a.m.d. Dar la cap este cu totul altfel, la capul omenesc este cu totul altfel. Vedeți, în plămâni, azotul nu este bun la nimic; el trebuie să treacă prin plămâni mai departe. În plămân doar oxigenul este bun la ceva. Și când trece oxigenul mai departe prin plămân, atunci partea care merge spre cap, nu are voie să meargă acolo așa ca frații cu azotul. Oxigenul care merge la cap trebuie să meargă mult mai mult cu carbonul. Și în loc să se formeze acid cianhidric ca înspre picioare, se formează acum înspre cap – aceasta am să desenez cu violet – dioxid de carbon în mod continuu. Deci înspre picioare omul produce acid cianhidric, înspre cap produce dioxid de carbon. Și cu dioxid de carbon ar trebui să ne sufocăm, dacă ar trebui să-l respirăm; dar avem nevoie de el în capul nostru. Vedeți dumneavoastră, domnii mei, acesta este un lucru foarte interesant: capul nostru are nevoie de dioxid de carbon.

Acuma, precis cunoașteți cu toții dioxidul de carbon. Precis că ați băut cu toții limonadă cu sifon, sau o asemenea apă care face spumă: înăuntru sunt perle, aceste perle de gaz. Acesta este adesea dioxidul de carbon, căci în apele acidulate este dioxid de carbon înăuntru, care se ridică la suprafață sub forma unor mici perle. Domnii mei, nu ați putea gândi, ați avea degeaba capul, dacă în propriul dumneavoastră corp nu ar țâșni continuu prin intermediul sângelui astfel de mici perle. Așa cum țâșnesc perlele în limonada din sticlă, tot așa merg continuu în dumneavoastră perle minuscule spre cap. Nu v-ați putea folosi capul la nimic, dacă dumneavoastră înșivă n-ați fi o astfel de sticlă. Trei până la patru zecimi din greutatea propriului dumneavoastră corp o ocupă sângele. Deci vă puteți închipui: dumneavoastră sunteți de fapt o astfel de sticlă, care în loc de apă acidulată este umplută cu sânge, și acolo înoată ridicându-se în sus exact ca la apa acidulată aceste perle, ca în limonada acidulată, doar că mult mai mici. Capul nu ar putea gândi, dacă în dumneavoastră nu s-ar ridica încontinuu aceste perle.

Dar acum acest dioxid de carbon nu are voie să stea inactiv în capul dumneavoastră. Puteți să vă imaginați foarte bine, că în raport cu sângele ați fi o astfel de sticlă, și în ea se ridică perle spre capul dumneavoastră. Acum aveți în capul dumneavoastră, exact ca acolo în sticla cu limonada acidulată, aceste balonașe, dioxidul de carbon. Dacă aveți prea puțin, adormiți; deci aveți nevoie de ele în capul dumneavoastră. Dar acest dioxid de carbon vine în capul dumneavoastră în contact – nicăieri altundeva –, dar în capul dumneavoastră vine în contact, în legătură, cu fierul în sângele dumneavoastră. Fierul este peste tot în sânge. Dar acel fier care este acolo în sânge în mâini, nu poate face nimic cu dioxidul de carbon; doar în cap se întâlnește dioxidul de carbon cu fierul. Și, aș spune: se sărută în cap, devin foarte intimi unul cu altul, fierul și dioxidul de carbon; și de acolo intră apoi fierul prin artere în întregul sânge. Dioxidul de carbon poartă fierul prin întreg sângele, dacă a venit cu el în contact în cap. Un rendez-vous își pot da fierul și carbonul doar în cap; dar după aceea, după ce și-au dat întâlnirea, pot să se plimbe peste tot prin întreg sângele. Dacă, prin urmare, o tânără fată devine clorotică, are prea puțin fier în sânge, aceasta înseamnă că în capul ei au loc prea puține rendez-vous-uri, prea puține întâlniri între fier și carbon. Fata nu are puterea de a lăsa să vină în cap destul fier și dioxid de carbon laolaltă.

Acum probabil că ați auzit deja despre asemenea ape carbonatate, și chiar ați băut deja din ele. Asemenea ape carbonatate – sunt numite ape carbonatate feruginoase –, sunt deosebit de sănătoase. Vedeți, acolo unde sunt ape carbonatate feruginoase – în Pământ chiar există multă apă care conține dioxid de carbon –, aici natura lucrează în Pământ astfel încât în Pământ se formează în continuu, ceea ce produce omul în capul sau. Mari izvoare care conțin fier există pe Pământ ici și colo. Acolo sunt trimiși oamenii, atunci când propriile capete le-au devenit prea slabe. Întrucât fiecare cap uman este un astfel de izvor care conține fier, acolo se formează, și chiar în mod continuu, carbonat de fier, fier cu dioxid de carbon. Câți sunteți aici,

tot atâtea izvoare sunteți. Numai când unul chefuiește din greu toată iarna, atunci capul său devine slab, și atunci devine slab conținutul de carbonat de fier din capul său. El simte ceea ce mulți oameni simt primăvara, simte ca și cum în sângele lui ar fi ceva în neregulă – firește, dacă a chefuit! –, își simte capul slab și trebuie să fie trimis la băi de apă carbonată, ca să primească prin stomac și de aici în cap, ceea ce de fapt ar trebui să producă el singur printr-o viață mai cumpătată. – Izvoarele care conțin fier nu sunt deloc așa rare: sunt tot atâtea câți oameni sunt pe Pământ! Deci avem în sângele nostru ceea ce avem nevoie ca fier, prin acest fier care conține dioxid de carbon.

Pe acesta trebuie desigur să îl producem noi înșine continuu în capul nostru. Dar tot așa trebuie ca în momentul în care vrea să apară, să îl împiedicăm imediat, așa cum trebuie să împiedicăm formarea acidului cianhidric. Are voie doar să înceapă să se formeze. Știți dumneavoastră, astăzi numai despre aceasta vorbesc chimiștii: Păi da, putem așadar aduce în contact fier, carbon și oxigen și obținem atunci carbonatul de fier. Trebuie atunci să fie acolo acest carbonat de fier. – Dar nu se întâmplă așa în viață! Exact la fel cum este o diferență între o piatră și o bucată de ficat din dumneavoastră, tot așa este o deosebire între ceea ce obține chimistul în laborator drept carbonat de fier, și ceea ce există în capul dumneavoastră drept fier, drept carbonat de fier. Acesta trăiește! Tocmai aceasta este deosebirea, că acesta trăiește. Și, vedeți dumneavoastră, din acest carbonat de fier care este în capul dumneavoastră merg încontinuu curenți în sus la Lună. Așa cum merg spre Soare curenți de cianură de potasiu, tot așa merg în sus spre Lună și vin înapoi acești curenți pe care omul îi dezvoltă prin faptul că are în sine forța de a stăpâni carbonatul de fier.

Gândiți-vă domnii mei că priviți spre Lună. Vă puteți spune: Ea are mult de-a face cu capul meu. Și așa este și când mergeți în vreo regiune – vreau de exemplu să spun, Sauerbrunn din Ungaria sau Götsch din Steiermark, Gießhübl ș.a.m.d.; și în Elveția cred că sunt câteva –, dacă ajungeți acolo, este așa un loc unde prin intermediul solului Luna poate acționa cel mai bine asupra Pământului, pentru că numai acolo

iau naștere astfel de ape. Așa încât vedem deci acolo cum Pământul și omul de pe Pământ sunt în legătură cu Soarele și Luna prin faptul că: Înspre Soare se duc curenții de cianură de potasiu stăpâniți de oameni, înspre Lună se duc curenții de carbonat de fier stăpâniți de oameni.

Dacă oamenii ar fi raționali, ar cerceta cum trebuie toate lucrurile de acest gen. Astăzi nu se face așa. Trebuie doar să vă gândiți, că plantele care sunt pe Pământ au nevoie încontinuu de dioxid de carbon. Noi oamenii și animalele expirăm dioxid de carbon. Dioxid de carbon este aici! Plantele de pe Pământ nu inspiră oxigen, ci dioxid de carbon. Oxigenul îl aruncă, dioxidul de carbon îl păstrează în ele însele. De aceea planta este bazată pe dioxid de carbon. Dar tot acest proces, prin care planta se dezvoltă din dioxidul de carbon, se desfășoară cel mai bine când strălucește Luna plină, pentru că acest lucru este în legătură cu forța Lunii. Dimpotrivă, când este Lună nouă, planta se dezvoltă mai puțin. Și așa o condiție de bază pentru plantă este ca ea să fie luminată de Lună. Creșterea doarme când este Lună nouă și se dezvoltă puternic la Lună plină.

Aveți explicată influența Lunii și în „vechile superstiții”! Astfel de lucruri firește că s-au observat deja înainte, când oamenii nu aveau încă nicio știință. De aceea găsiți firește peste tot în regulile vechilor țărani indicații despre cât de importantă este Luna plină pentru creșterea plantelor. Și, vedeți dumneavoastră, domnii mei, de fapt nu ar trebui să se vorbească numai așa despre relațiile dintre corpurile cerești individuale, ci ar trebui să se pornească de la cum se manifestă ele pe Pământ, printre oameni. Omul are, cum ați văzut acum, extraordinar de mult de la Lună și de la Soare. Lunii îi datorează omul faptul că-și poate folosi capul. Soarelui îi datorează omul faptul că-și poate folosi inima, picioarele și mâinile. Exact așa cum trebuie să avem solul sub picioarele noastre, ca să putem merge pe el, ca să nu cădem mereu, așa trebuie să avem Soarele și Luna, căci pentru gândire avem nevoie de Lună, pentru mers avem nevoie de Soare, de forța solară. Dacă mergem noaptea, mergem datorită forței solare pe

care am acumulat-o, pe care am primit-o în timpul zilei. Avem nevoie exact de aceste corpuri cerești!

Acuma însă, dacă știți ceea ce am spus acum, vă veți putea spune de asemenea: Ei bine, cum era oare în timpurile de demult? Despre timpurile de demult v-am spus că Soarele și Luna și Pământul erau de fapt un singur corp; ele s-au separat abia în decursul timpului. Avem așadar aceasta astăzi, astfel încât avem Soarele, Pământul și Luna, adică trei corpuri, distribuite în spațiul cosmic. Înainte aveam Soarele imens de mare; înăuntru era Pământul și înăuntrul Pământului era însăși Luna. Acestea erau unul înăuntru celuilalt (vezi desenul). Deci dacă ne întoarcem înapoi pe firul evoluției, ajungem la un punct în care lucrurile erau așa ca și cum dumneavoastră, domnii mei, ați fi foarte puternici, noi toți am fi foarte puternici și am începe acum în întrunirea de aici să strângem întregul Pământ într-un balot, să-l punem într-o navă spațială, am zbura repede spre Lună – Luna am introduce-o înăuntrul Pământului, în Oceanul Pacific, și pe urmă am zbura în sus cu Pământul și cu Luna pe care am pus-o în Oceanul Pacific, am zbura într-o clipă în Soare: atunci am produce din nou starea care era odată. Numai că toate materiile de pe Pământ și de pe

Tabla 3

Lună ar lua imediat altă formă decât au acum. Dar așa era odată! Și pe când aceasta era încă așa, nu exista un asemenea aer cum există acum, ci pe Pământ era acid cianhidric.

Deci peste tot în Soare exista acid cianhidric și dioxid de carbon. Acum veți spune: Dar acolo nu era oxigen adevărat; omul nu poate să trăiască în acid cianhidric și dioxid de carbon! – Da, domnii mei, așa cum este omul astăzi, chiar că nici nu ar putea trăi; dar pe atunci omul nu avea încă un corp fizic. Pe atunci el trăia ca suflet în această formațiune, în acest corp ceresc care era în același timp Soare, Pământ și Lună. Și dacă observăm lucrurile corect, ajungem la concluzia că întreaga alcătuire a corpurilor cerești era altfel în acel timp, că, pe vremea când trăiam în Soare firește că nu trăiam cu oxigen, ci cu acid cianhidric și cu dioxid de carbon. Acid cianhidric ne dădea Soarele în care trăiam; dioxid de carbon ne dădea Luna, care era înăuntrul Pământului.

Astăzi a mai rămas din toate acestea doar faptul că în aer se află azot, din care de asemenea nu putem trăi. El este rămas din acidul cianhidric. Uriașa atmosferă de acid cianhidric a Soarelui ne-a lăsat azotul, pe când Soarele și Pământul s-au separat. Azotul a rămas deci de la acidul cianhidric. Iar oxigenul, el a rămas de la dioxidul de carbon, după ce Luna a ieșit afară. Așa că putem spune: Aerul nostru, aerul nostru obișnuit, care se compune din azot și oxigen, nu a fost dintotdeauna prezent, ci există doar de pe timpul când Soarele s-a separat de Pământ; atunci a apărut azotul. Și de când Luna s-a despărțit de Pământ, de atunci a apărut oxigenul.

Acum povestea merge mai departe! V-am spus că, de fapt este doar puțin oxigen în aer, circa 21 de procente, și destul de mult azot, circa 78 de procente. Acuma, v-am spus însă și: Soarele este mare, Luna este mică; oxigenul îl avem de la Lună, de aceea este puțin în aer; azotul îl avem de la Soare, de aceea se află foarte mult azot în aer, pentru că Soarele este mult mai mare decât Luna. Deci, ca să zicem așa, se vede după azotul din aer, că Soarele este mai mare decât Luna, pentru că azotul îl avem de la Soare, iar oxigenul de la Lună.

Mai departe v-am spus însă așa: dioxidul de carbon, el se compune din oxigen și carbon. Carbonul care se află în ulei, acesta este acolo; oxigenul este în aer. Deci v-am spus, că pe când Luna s-a separat de

Pământ, a luat naștere oxigenul. Dar din dioxidul de carbon a luat naștere atunci carbonul, care rămâne în Pământ, care este huila din Pământ. Așadar gândiți-vă, astăzi extragem huila din Pământ. Ce trebuie deci să ne spunem, dacă nu sfredelim pur și simplu ca râmele în Pământ, ci ne explicăm cum a luat naștere această huilă? – Odată a ieșit Luna din Pământ, a dăruit aerului oxigenul și Pământului cărbunele. De fapt trebuie să spunem într-adevăr: Tu, Lună, tu ne-ai dăruit din belșug pe când ai părăsit Pământul; nu ai plecat așa, pur și simplu, când ai părăsit Pământul; tu ne-ai lăsat în aer oxigenul și în Pământ huila! – Deci Luna, ea este de fapt o individă foarte fină în spațiul cosmic de afară; căci pe când încă se afla cu noi ne-a întreținut sufletele prin faptul că ea însăși producea mereu dioxid de carbon; pe acesta ni l-a lăsat nouă. Și afară ne-a lăsat carbonul, iar în Pământ huila. Ea nu a plecat ca un hoț, care nu lasă nimic în urma lui, ba chiar mai și ia ceva cu el, ci a făcut posibilă existența omului fizic. Înainte nu exista niciun om fizic, ci doar un om spiritual în Soarele cu Luna și Pământul.

Și mai înainte s-au despărțit Pământul și Soarele. Soarele a înzestrat Pământul cu acid cianhidric, de fapt cu cianură de potasiu. De aceasta este nevoie pentru a trăi sufletește-spiritual, deci când omul nu are corpul fizic. Trebuie să ai acidul cianhidric în mediul înconjurător, acolo unde nu-l poți folosi în mod direct, dacă e să trăiești ca om fizic. Pe omul fizic îl dezintegrează imediat acidul cianhidric. Dar și Soarele este un individ fain: el ne-a lăsat în aer azotul, pe vremea când a plecat, când s-a separat de noi; și în Pământ ne-a lăsat cianura de potasiu și alte combinații ale cianului. Acestea se compun din carbon, azot și potasiu – potasiul este o substanță care strălucește atât de fin ca și argintul – sau de asemenea calciul. Acest Soare deci, el ne-a lăsat în aer azotul, și ceva carbon în plus, însă acesta nu a devenit huilă, ci el trăiește în plante, acest carbon; dar el a separat calciul și de aici vin munții calcaroși, Jura ș.a.m.d. Faptul că avem în definitiv Pământ solid sub picioare provine de acolo că Soarele a fost cândva la noi și a plecat în spațiul cosmic lăsându-ne

calcarul. Luna ne-a lăsat huila, iar Soarele ne-a lăsat în Pământ calcarul. Luna ne-a lăsat în aer oxigenul, iar Soarele ne-a lăsat în aer azotul.

Și așa s-a format Pământul din Soare și din Lună. Și după ce s-a dezvoltat el, noi privim afară și vedem Soarele și Luna. Dar pe când toate acestea se aflau încă laolaltă, pe când Soarele, Luna și Pământul se aflau unul într-altul, pe atunci omul putea trăi doar ca ființă spiritual-sufletească, nu putea trai altfel! Da, domnii mei, pe atunci omul era capabil, cu toate acestea, să trăiască ca ființa spiritual-sufletească, cu toate că nu dobândise niciodată un corp fizic, pentru că oxigenul, azotul și toate acestea nu erau acolo. Dar acum, dacă noi astăzi, așa cum suntem noi pe Pământ, introducem în noi cianura de potasiu, atunci aceasta anihilează în corpul nostru toate mișcările și forțele noastre vitale. Și lucrul rău este că există mereu pericolul, când cineva se otrăvește cu cianură de potasiu, ca aceasta să-i ia cu sine sufletul, iar omul, în loc să poată trăi mai departe în suflet, este împrăștiat în tot spațiul și îndeosebi este împrăștiat în lumina Soarelui.

Dacă s-ar răspândi cunoștințele antroposofice, nu s-ar mai otrăvi niciun om cu cianură de potasiu. Nici nu i-ar trece prin cap! Faptul că survin otrăviri cu cianură de potasiu, aceasta este numai consecința ideologiei materialiste, fiindcă oamenii cred: moartea este moarte, este totuna dacă cineva moare prin cianură de potasiu, sau prin desprindere interioară. Dar nu este indiferent! Dacă moartea survine prin desprindere interioară, atunci sufletul și spiritul au drumul obișnuit ca să pătrundă în lumea spirituală; trăiesc mai departe. Dacă însă vă otrăviți cu cianură de potasiu, atunci sufletul are intenția să însoțească pretutindeni fiecare particică a corpului, și mai ales să se extindă în azot și să se dizolve în spațiul cosmic. Aceasta este adevărata moarte a sufletului și a spiritului. Dacă oamenii ar ști acum că sufletul și spiritul sunt adevăratul om, atunci ar spune: Ne este imposibil să provocăm această explozie, care este provocată în mod subtil în tot spațiul cosmic, atunci când un om se otrăvește cu cianură

de potasiu. – Căci orice om care se otrăvește cu cianură de potasiu, se conectează într-un mod incorect la curentul care merge de la Pământ la Soare. Și de fiecare dată când un om se otrăvește cu cianură de potasiu, ar trebui, dacă am avea instrumentele adecvate, să vedem o mică explozie în Soare. Și Soarele se deteriorează prin aceasta. Omul deteriorează Cosmosul și de asemenea și forța care se revarsă de la Soare spre Pământ, dacă se otrăvește cu cianură de potasiu. Omul are cu adevărat influență asupra cosmosului. Când omul se otrăvește cu cianură de potasiu, atunci este ca și cum el de fapt ar ruina Soarele! Și așa este la fiecare otrăvire cu cianură de potasiu.

Și aceasta este deja ceva care nu suscită una dintre acele dispoziții religioase produse artificial, ci care suscită o dispoziție religioasă adevărată, faptul că omul știe: Eu aparțin spațiului cosmic, și ceea ce fac eu, produce continuu influențe în cosmos. – Este tocmai ceea ce a fost complet uitat de oameni, că așa este într-adevăr, și că oamenii nu știu de loc: Azotul care se află în mediul meu înconjurător a fost creat de către Soare; oxigenul care se află în mediul meu înconjurător, mi l-a creat Luna. – Și de aceea nu mai există în ziua de astăzi, la drept vorbind, nici o știință adevărată. Nu mai există chiar nici o știință adevărată! Adevărata știință se ajută de celelalte corpuri cerești. Și astfel oamenii privesc spre stele prin telescoape și doar calculează, însă nu știu că, de exemplu, între fiecare particulă de fier, care sunt milioane care înoată în sângele nostru, între fiecare particulă de fier din sângele nostru și tot ceea ce se întâmplă în Lună, este o legătură profundă. Și chiar așa este, că, de exemplu, o fată clorotică nu poate dezvolta o legătură corectă cu Luna și prin aceasta iese cu totul din contextul cosmic. Astfel încât o astfel de fată clorotică, de exemplu, își pierde ținerea de minte, tot ceea ce se referă la cap, și prin faptul că nu se realizează acea legătură vie, tot ceea ce, așa cum v-am spus, trebuie să se realizeze între fier și dioxidul de carbon – toate acestea nu există la tânăra fată clorotică: capul ei este golit de gânduri.

Dar iarăși, dacă omul nu este în stare să combată în mod corect ceea ce vrea să se formeze în corpul său ca cianură de potasiu, atunci

se depune prea mult calcar în oase; oasele devin friabile și încetul cu încetul calcarul ajunge chiar în artere: totul în om devine fragil. Omul nu mai poate dezvolta relația corectă cu Soarele. Dar aceasta trebuie să fie. Omul trebuie, prin ceea ce trăiește în mișcările sale, la care oasele au contribuția lor importantă, să-și dezvolte relația corectă cu Soarele. Și omul trebuie, prin ceea ce trăiește în capul sau, să dezvolte relația corectă cu Luna. Da, domnii mei, lucrurile sunt așa încât dacă omul nu gândește nimic, este prea leneș pentru a gândi, atunci Luna treptat, treptat nu se mai ocupa de om! Atunci omul devine prost, obtuz la minte. Și dacă omul nu mai merge deloc, zace continuu în pat, atunci Soarele nu se mai ocupă de om. Atunci omul devine în raport cu membrele sale prost și obtuz și inert și indolent. Dacă cineva este de-a dreptul leneș în mișcări, sau dacă este de-a dreptul leneș în gândire, depinde de legătura sa cu Soarele și cu Luna. Dacă cineva este bun prieten cu Soarele și cu Luna, atunci gândește cu plăcere, merge cu plăcere și muncește cu plăcere. Dacă cineva nu comunică bine cu Soarele și cu Luna, atunci încetează să gândească și nici nu se mai bucură de plimbare sau de muncă. Dar omul este și așa corelat cu totul intim cu Soarele și cu Luna. Dacă astăzi întrebați pe unul sau pe altul despre ce a învățat, din tot ceea ce se poate învăța în ziua de astăzi – unul vă va spune cum se lucrează cu microscopul, altul va povesti cum se privește Soarele sau Luna cu telescopul sau cu luneta, cum se calculează unghiurile, cât de mari sunt distanțele, că Soarele are pete, că are o coroană în jurul său, cum înaintează nebuloasele –, ei vă vor povesti toate acestea.

Dacă mă întrebați pe mine care este legătura dintre corpurile cerești, atunci vă pot spune același lucru, fiindcă și eu am învățat ceea ce au învățat și ceilalți. Dar dacă e ca din aceasta să iasă o știință vie, atunci trebuie să vă povestesc așa încât în cele din urmă se ajunge la aceasta, că mersul și statul în picioare al omului au legătură cu Soarele; aceasta este chiar de aceea o știință vie, și cealaltă este o știință moartă, știință vie și știință moartă! Această știință vie și această știință moartă, aceasta este chiar diferența dintre Goetheanum și, să

zicem, o universitate de astăzi. Dacă mergeți la o universitate din ziua de astăzi, așa se povestește tânărului student la medicină, că dacă vreun corp se combină cu oxigenul, el se oxidează. Deci aveți o lumânare; aici se află tot felul de combustibili, grăsimi, și aici aveți flacăra, și aici se combină aceste substanțe cu oxigenul din aer. Și aceasta este arderea, combinarea substanțelor cu oxigenul din aer, deci arderea. Și atunci profesorul trece mai departe și spune: în oameni este de asemenea o ardere interioară, deoarece înăuntru se află dioxid de carbon, oxigenul este inspirat, se combină cu carbonul; și înăuntrul oamenilor este o ardere. – Și așa vă povestește domnul profesor despre arderea din oameni. Dar aceasta este exact la fel un nonsens ca atunci când unul spune: Măi băiete, ficatul tău este îngrozitor de stricat, îți cioplesc unul din lemn și ți-l implantez. – Da, acesta este un ficat mort! Omul are nevoie însă de un ficat viu. Când aprindeți o lumânare, aveți o ardere moartă; arderea care are loc în oameni este însă o ardere vie! Exact aceeași diferență ca între lumânare și arderea vie din om, este și între un ficat viu și un ficat din lemn. Deci atunci când profesorul povestește că în om are loc o ardere, el nu povestește de fapt despre omul adevărat, ci despre unul pe care l-a cioplit el din lemn. Dar totul este un nonsens! Arderea însăși este vie în om. Și aceasta este marea diferență între arderea care are loc afară, arderea moartă, și cea vie, care are loc în om. Dar cei care spun: afară arde grăsimea, seul, sau ceva din lumânare, și înăuntru arde carbonul care devine dioxid de carbon, aceia consideră arderea ca fiind întru totul la fel. – Este un total nonsens! Este același nonsens, ca atunci când se spune că s-ar putea face la fel de bine un ficat din lemn sau din piatră. Acesta ar fi un ficat mort! Nu se poate avea în corp o astfel de ardere ca la o lumânare, ci în om are loc o ardere vie, și ea se deosebește de ceea ce de obicei este denumit ardere exact așa cum se deosebește ficatul de o bucată de lemn. De aceea eu diferențiez acești termeni, pe care îi folosește știința naturală, de ardere și așa mai departe; eu îl spun numai explicând în același timp că aceasta este o ardere vie. Deja în termen, atunci când se spune că în corp are loc o

ardere, în termen se află un nonsens, pentru că fiecare gândește: Același lucru ca la lumânare se petrece și în om. – Numai când se rostesc aceste cuvinte se și spune un nonsens.

Sâmbăta viitoare, dacă sunt aici, am să țin o conferință; dacă nu, luni.

CONFERINȚA a III-a

Dornach, 13 octombrie 1923

Bună dimineața, domnii mei! Poate v-a atras atenția în mod deosebit ceva din expunerea trecută, astfel încât să vreți să mai adăugați vreo întrebare?

Întrebare: Ieri mi-a arătat domnul Seefeld o fotografie cu fulgi de zăpadă. Formele vin din spațiul cosmic. M-a interesat foarte mult; aici este o corelație. Aceasta mi-a dat de gândit.

Dr. Steiner: Am să încerc să vă prezint și aceasta în context, mai ales pentru că după aceea legătura cu ceea ce v-am spus luna trecută [1] va rezulta ușor. V-am atras atenția de multe ori, că omul este o ființă foarte complicată. Aceasta nu se vede foarte clar la exteriorul omului, ci se vede la interiorul omului, de asemenea la interiorul corpului uman. De exemplu vă pot atrage atenția că în regiunile în care este așa-numita zonă caldă, unde în cea mai mare parte a anului este cald, și numai o foarte scurtă iarnă ploioasă alternează cu căldura – să spunem în sudul Egiptului, sau în India –, că acolo oamenii arată în interiorul lor cu totul altfel decât acolo unde este frig în mod constant, de exemplu în regiunile din jurul Polului Nord. Regiunile din jurul Polului Nord au foarte mult din ceea ce m-ați întrebat acum; au foarte mult din forțele care se exprimă atunci în frumoasele forme ale fulgilor de nea. Așa că putem spune: avem pe Pământ astfel de regiuni care sunt puternic încălzite și luminate de Soare, unde Soarele are o influență mare, și avem regiuni unde Soarele are de fapt puțină influență, unde așadar domnesc zăpada și gheața. – Știți doar că nu numai fulgii de zăpadă au tot felul de forme minunate – fulgii de nea au în primul rând astfel de forme care merg pe hexagon, dar și tot felul de astfel de forme (vezi desenul – tabla 4) – dar dumneavoastră ați văzut precis iarna pe fereastră, când acolo este gheață, apa, care

acoperă altfel toată suprafața ferestrei ca abur, îngheață; ați văzut ce minunate flori se formează, minunate figuri în care se modelează apa.

Tabla 4

Așa că putem deci spune: Apa, care se află atât la baza zăpezii cât și a gheții – căci atunci când se încălzește din nou, se topește atât zăpada cât și gheața devenind apă –, plăsmuiește, atunci când Soarele nu are prea multă putere, cele mai frumoase figuri, forme. Acestea, firește, nu pot fi înăuntru în apă. Căci ceva care își plăsmuiește propria formă din el însuși, își păstrează forma sa. Cu toții aveți o formă. Despre forma omenească nu se poate însă spune că dumneavoastră

toți aveți doar în imagini forma omenească, care, atunci când apare Soarele, se topește. Aceasta ar fi chiar rău, dar nu se întâmplă. Apa nu are această formă în ea însăși, aceasta vine din afară.

Acuma vrem să cercetăm de unde a primit apa această formă, care dă naștere acestor imagini frumoase atât la cristalul de zăpadă, cât și la florile de gheață. Acesta este atunci răspunsul la întrebarea dumneavoastră.

Dacă se pune o astfel de întrebare, trebuie întotdeauna să se poată face referire la întreaga omenire. Acum, în om sunt două organe; ele sunt altfel la oamenii din regiunile unde Soarele are de-a lungul întregului an o mare putere, decât în regiunile calde din partea de sud a Egiptului și Indiei. Forma interioară a acestor organe se deosebește la acești oameni de aceea a oamenilor din regiunile unde, ca să spun așa, este frig întregul an, unde este întotdeauna o tendință în natură de a forma cristale de zăpadă și flori de gheață, ca la eschimoși. Ei locuiesc acolo sus, unde vrea de fapt mereu să fie gheață și zăpadă, unde apa se topește puțin. Pentru moment să privim însă exteriorul. Oamenii vor spune: Păi da, oamenii din regiunile calde sunt la exterior poate ceva mai mari; însă eschimoșii, aceștia sunt oameni mici. – Dar nu acesta este lucrul care contează, ci marea diferență dintre oamenii din zonele calde și eschimoși, oamenii din zonele reci, care constă în dezvoltarea diferită a ficatului lor și a plămânilor lor. Eschimoșii au, comparativ cu mărimea corpului lor, plămâni mari și ficat mic, iar oamenii din zonele fierbinți au un plămân mic și un ficat mare. Deci vedeți, aici se deosebesc oamenii din regiunile în care se nasc flori de gheață, cristale de gheață, de ceilalți prin faptul că, raportat la mărimea corpului lor, au un ficat mic și un plămân mare. Iar la oamenii unde natura nu are tendința de a alcătui astfel de figuri, ci unde Soarele topește totul, îndepărtează totul, acolo există particularitatea că au plămâni relativ mici și un ficat mare. Trebuie întotdeauna, când ne întrebăm despre ceva din natură, deci și despre florile de gheață, să ne uităm la om. Dacă nu se pornește de la om, nu se înțelege nimic despre natură, chiar nimic.

Deci lucrurile sunt așa: ficatul este un organ foarte important în om. Dacă omul nu ar avea ficat, nu ar avea nici bilă, căci ficatul secretă continuu bila. Bila vine din ficat, trece prin vezica biliară, de acolo în sucurile gastrice, de acolo în sânge și merge apoi prin tot corpul. Așa că putem spune: omul are în partea dreaptă ficatul; din ficat se scurge bila în vezica biliară, de acolo în sânge și trece în tot corpul. – Astfel încât omul are deci de fapt ficatul pentru secretarea bilei.

Acum puteți întreba: Da, de ce se scurge continuu din ficat această bilă? – Domnii mei, dacă nu ați avea bilă, ați fi niște oameni ciudați. Ea se împrăștie desigur în cantități foarte mici, dar trebuie să existe în tot corpul. Dacă nu ați avea bilă, ați fi îngrozitor de flegmatici; mâinile, brațele, capul v-ar atârna și v-ar repugna să scoateți un cuvânt ca să dați cuiva un răspuns, și așa mai departe. Deci ați fi niște oameni foarte greoi, flasci, flegmatici dacă nu ați avea bilă. Bilă trebuie să aibă omul; bila trebuie să vină din ficat. Și dacă ficatul este relativ mic, atunci devine și omul flegmatic; dacă ficatul este relativ mare, atunci omul are mult foc în el, căci bila face foc. Și vedeți dumneavoastră, se poate de asemenea ca în om să fie prea multă bilă, se poate produce prea multă bilă; atunci el are chef, când cineva îi spune doar un cuvântel, sa-i tragă acestuia vreo două. Și anume la oamenii irascibili bila curge harnică afară din ficat; acolo se revarsă multă bilă în sucul digestiv și în sânge. Astfel încât, dacă observați în interior un om căruia îi spuneți ceva sau căruia nu-i face plăcere ceva, și acel lucru îi face o impresie deosebită – imediat se scurge multă bilă din ficat și să se răspândește foarte repede în tot corpul, și acesta vă trage vreo două sau vă înjură ca un surugiu. Aceasta se observă interior când un om are prea mult înclinația să producă bilă. Dar, cum v-am spus, dacă nu s-ar produce deloc bilă, omul n-ar avea nici un foc interior, și prin urmare ar fi fără vlagă precum v-am spus. Așadar vedeți că secreția bilei este ceva care obligatoriu face parte dintre secrețiile omului. Nu știu dacă cineva dintre dumneavoastră a gustat bila: este îngrozitor de amară, cu adevărat otrăvitoare, iar o cantitate mai mare de bilă introdusă direct pe gură este de asemenea o otrăvă.

Aceasta este în legătură cu ceea ce v-am spus miercurea trecută [2]. Vă spuseseam: Dacă omul devine vioi, se mișcă, merge, și când ocărește și-i trage cuiva vreo două, da, atunci există așa de multă otrăvă, încât el are tendința să producă mult din cianura de potasiu despre care v-am vorbit. Pe aceasta el trebuie să o amestece cu sângele. Am cunoscut deja multe cazuri, în care oamenii pur și simplu prin mânia lor s-au ales cu o septicemie. Omul se poate înfuria așa de mult, mai ales când se mâniază ușor, încât prin această mânie să secrete bilă de prisos – de fapt mai întâi mult cian, apoi bilă. Atunci se creează un amestec îngrozitor de otrăvă în sânge, și își ruinează sângele. Se creează o otrăvire îngrozitoare a sângelui prin mânie. De aici vedeți dumneavoastră cât de necesar și cât de dăunător pe de altă parte, poate fi la om ceea ce face vreun organ corpului său. Pentru că tot ceea ce se petrece este la rândul său în corelație cu sufletescul. Mânia este ceva sufletesc, secreția bilei este ceva fizic; dar nu există nimic în oameni care să nu fie în același timp și sufletesc, și tot ceea ce este sufletesc are într-un fel sau altul și o formă fizică.

Să mergem mai departe. Să presupunem că un om este expus foarte frecvent la ceea ce deseori este denumit răceală, și anume răceală la burtă. Deci un om se alege deseori cu răceli la burtă; atunci burta sa spune: Da, eu sunt ca un eschimos, eu sunt ca în regiunile reci ale Pământului. – Și atunci se ajunge că burta contractă continuu ficatul, astfel încât acesta ajunge mic ca la eschimoși. Deci dacă un om are multe răceli la burtă, atunci ficatul său se strânge și presează afară bila. Bila picură încontinuu în vezica biliară, și de acolo în corp.

Acum, domnii mei, ați trăit cu toții ceea ce este numit, de exemplu, a se suprasolicita ridicând greutatea prea mari. Când cineva ridică ceva care este prea greu pentru el, atunci mușchii i se rup, se distrug. Dacă cineva folosește prea multă forță pentru vreun organ, atunci își distruge acel organ. Dar așa este și la ficat. Dacă el secretă neconținut bilă, atunci el treptat degenerază, devine inapt. Astfel că majoritatea bolilor de ficat, pe care le capătă omul, rezultă din faptul că prin răcelile la burtă omul a căpătat tendința să secrete prea multă bilă,

lucru care îi atrofiază ficatul. Bolile de ficat se trag din răcelile la burtă prin degenerarea ficatului. Firește că la aceasta se adaugă și alți factori. Când omul are răceli la burtă, inima nu funcționează corespunzător. Atunci doctorii spun că bolile de ficat se trag de la inimă. Dar în realitate ele se trag din răcelile de burtă.

Dar toate acestea – puteți deduce aceasta din ceea ce v-am spus – au de-a face cu Soarele. Prin urmare este întotdeauna foarte bine, atunci când cineva are o răceală la burtă, să-și expună abdomenul la lumină. În acest caz, o cură de Soare este, de exemplu, extraordinar de bună. Deci trebuie să spunem: Tot ceea ce este legat de ficat, este legat de asemenea de Soare. Activitatea Soarelui sprijină activitatea ficatului. Lipsa de activitate a Soarelui aduce în dezordine activitatea ficatului. Este o interdependentă foarte interesantă între Soare și ficat.

Eu am admirat întotdeauna faptul că în limba germană există cuvântul ficat (ficat = Leber; viață = Leben, n.t.). Toate celelalte limbi nu au un cuvânt atât de frumos pentru acest organ din partea dreaptă a abdomenului. Căci după cele pe care vi le-am explicat acum, trebuie să spunem că focul, chiar acesta care îi vine omului de la Soare, această putere însuflețitoare a focului, trebuie mai întâi să fie gătită în ficat în mod corespunzător pentru oameni; aici trebuie să i se prepare bila, care trece apoi în corp. Soarele prepară în om bila. Ceea ce face omul acolo numim viață, iar pe acela care aprinde această viață, îl putem numi ficat. Așa cum se spune: Wagen (car, căruță), Wagner (rotar), Zeichnen (desen), Zeichner (desenator), așa este leben (a trăi) verbul, și Leber (ficat) este ceea ce dă viață! Limba este uneori minunat de instructivă, căci în instinctele populare vechi a existat întotdeauna o știință, și atunci lucrurile au fost denumite corect. Ficatul este ceea ce aprinde, ceea ce însuflețește omul. Aceasta este de spus în legătură cu ficatul. Acuma, când ficatul secretă bila, trebuie să spunem: secreția ficatului este aceea care se află în corelație cu Soarele.

Acum să trecem la plămân. Despre acesta am discutat deseori și dumneavoastră o știți: plămânul respiră. Dar faptul că plămânul trage oxigenul acolo înăuntru, că respiră, este pentru plămân numai o parte a activității sale. Plămânul mai are și altceva de făcut. Exact așa cum ficatul secretă bila, tot așa secretă plămânul ceea ce este numit mucus. Așadar plămânul secretă mucus. Plămânul poate la fel de puțin ca și ficatul să păstreze în sine ceea ce are înăuntru său. Ficatul nu s-ar putea umple total cu bilă, el trebuie să o predea corpului. Dar plămânul trebuie să secrete continuu mucus, neîncetat să secrete în afară mucus. Și deci chestiunea este că ori de câte ori plămânul secretă mucus, acesta trece în toate celelalte părți ale corpului. Se duce prin transpirație în afară, merge chiar și în aerul respirat, se elimină cu urina, se duce peste tot, acest mucus. Dar organul care secretă mucusul este plămânul.

Dacă examinați acum aerul pe care îl expiră oamenii, descoperiți un lucru minunat. Trebuie doar în principal să nu examinați aerul expirat pe gură, căci acesta este prea neregulat; trebuie examinat aerul expirat pe nări.

Este foarte interesant când cineva respiră foarte rar. Aici trebuie acordată multă atenție: Dacă se respiră în fața unei plăcuțe de geam, atunci în suflul care este expirat se produce ceva asemănător cu ce se produce la zăpadă. Trebuie făcut cu foarte multă grijă, și anume la expirație, de exemplu, să se astupe nara stângă, să se expire încet numai prin nara dreaptă pe plăcuța de geam aflată dinainte, și apoi pe nara stângă. Trebuie să se respire foarte lent, pentru că dacă se respiră repede, se estompează totul prin impactul suflului. Trebuie să se respire foarte lin și domol. De fapt lucrul acesta trebuie învățat mai întâi. Dar apoi devine interesant: Dacă se respiră pe o nară, atunci se produc pe plăcuța de geam exact astfel de figuri ca la zăpadă! Aerul expirat nu este o sfărâmatură oarecare după aceea, ci o astfel de figură. Și, așa spune, este al naibii de interesant, că dacă astupați nara stângă și expirați, obțineți o figură; dacă astupați nara dreaptă și expirați, obțineți o altă figură. Figurile nu sunt la fel! Așa că putem

spune: Aerul care iese afară din dumneavoastră, din propriul dumneavoastră om, iese afară în figuri, în forme. Nu iese afară pur și simplu ca o picătură, iese în figuri, și chiar atât de remarcabil, încât nara stângă dă o altă figură decât cea dreaptă.

Acum, domnii mei, ceea ce se află în aerul expirat, cel care – fiindcă conține vapori de apă – dă aceste figuri care se evaporă iarăși imediat, dar plăsmuiește aceste figuri, este mucusul care trece din plămân în aerul expirat. El se modelează în aceste figuri. Mucusul aglutinează aceste foarte mici picăturile de apă în astfel de figuri. Astfel încât dumneavoastră nu aveți în plămân pur și simplu tendința de a expira mucusul într-o formă arbitrară, ci aveți tendința ca din plămân de fapt să expirați sau să eliminați mucusul în cristale – în cristale! Numai că aceste cristale se evaporă imediat, se topesc imediat, pentru că vin la Soare.

Exact așa cum bila și ficatul este în relație cu Soarele, tot așa plămânul cu mucusul său este în relație cu Luna. Noi știm că, așa cum v-am spus, în cap se ridică dioxidul de carbon, și v-am arătat că dacă omul nu și-ar trimite sus în cap, dioxid de carbon, ar deveni prost. Acest dioxid de carbon pișcător, care se duce continuu în cantități foarte mici sus în cap, face ca noi să fim oameni deștepți. Noi suntem cu toții îngrozitor de deștepți, nu-i așa? Știți că dacă beți ceva efervescent, acesta pișcă; aceasta se percepe foarte tare. Dar omul produce mereu dioxid de carbon foarte slab. Pe acesta îl trimite în cap. Și acest pișcat în cap face capul vioi; prin aceasta este el deștept, și nu prost. Acei oameni care sunt într-adevăr proști – nu știu dacă există așa ceva –, au prea puțină putere să unească carbonul cu oxigenul și nu trimit carbon în sus, ci unesc carbonul cu un cu totul alt gaz. Deci omul care este deștept unește carbonul cu oxigenul: în acest caz ia naștere dioxidul de carbon pișcător. Dar așa cum am spus, acei oameni care sunt într-adevăr proști nu unesc carbonul cu oxigenul, ci cu hidrogenul. Ei unesc așadar carbonul cu hidrogenul și atunci ia naștere acest gaz, care se găsește uneori în mine: gazul de mină, gazul de mlaștină. Cu toții trimitem și puțin din acest gaz de mlaștină în cap;

avem nevoie și de el, altfel am deveni prea deștepți. Ca să putem rămâne întotdeauna și puțin proști – și așa nu prea suntem deștepți permanent – producem și gaz de mlaștină. Dar acei care devin prea proști, produc prea mult gaz de mlaștină. La acei oamenii care sunt întru câțva deștepți, dioxidul de carbon se duce în cap. Acesta pișcă. Și dacă încetul cu încetul s-a acumulat prea mult gaz de mlaștină, atunci omul devine somnoros, apare nevoia de somn. Aceasta se întâmplă noaptea, atunci se produce mult gaz de mlaștină. Doar la aceia care sunt într-adevăr proști, se produce gaz de mlaștină și când sunt treji. Deci trebuie întotdeauna ca dioxidul de carbon să meargă în sus. Dar dioxidul de carbon singur nu face nimic: trebuie ca din plămân mucusul să meargă în cap. Ba chiar iese afară prin nări în formă de cristale, tot așa precum la ficat și bilă. Acum, acesta lucru o să vă fie clar prin descrierea pe care v-am făcut-o miercuri.

Așa cum ficatul este în relație cu Soarele, tot așa plămânul este în relație cu Luna. Priviți o dată Luna. Luna este cu totul altfel decât Soarele. Dacă priviți Soarele, el este rotund, dar de fapt își răspândește razele în toate părțile. Soarele strălucește în toate părțile; se împrăștie în toate părțile, așa cum bila merge în trupul omenesc în toate părțile. Soarele în răspândirea lui, în curgerea lui în toate direcțiile se poate compara cu împrăștierea bilei. Dar Luna, domnii mei, dacă vă uitați la Lună ea are întotdeauna o formă complet definită. Luna este complet solidă. Și ea în interiorul ei este de asemenea astfel încât ceea ce constituie substanța, materialul Lunii cristalizează, tot așa cum sunt cristalizate și formele aerului nostru expirat, care iese pe nas. Aici înăuntru are efect acțiunea Lunii, așa cum în ficat și bilă are efect acțiunea Soarelui. În plămân acționează forțele Lunii, și Luna determină această secreție a mucusului.

Acum putem spune: Dacă mergem în regiunile calde, aici acționează Soarele. El face ca totul să se topească; oamenii primesc mult foc. Focul, el nu e necesar să trăiască numai în accese de mânie, ci el trăiește și în lucrurile frumoase și în frumoasa înțelepciune a zelului. Oamenii primesc mult foc. Dacă mergem în regiunile reci, aici

în regiunile reci, unde Soarele nu are forța să acționeze, unde mai ales Luna strălucește în nopțile reci, în frigul glacial, plămânul care se mărește corespunzător, este foarte puternic supus la efort: aici este produs mult mucus. Iar cel care nu este obișnuit, răcește, secretă prea multă mucozitate.

Vedeți, domnii mei, acum aveți și cauza bolilor de plămân. Plămânul trebuie să secrete o anumită cantitate de mucus, așa cum ficatul trebuie să secrete o anumită cantitate de bilă. Dar așa cum ficatul se ruinează dacă secretă prea multă bilă, tot așa se ruinează și plămânul dacă secretă o cantitate prea mare de mucus. Acesta este cazul la bolile de plămân. Plămânul este zguduit de ceea ce trăiește și stimulat să secrete prea mult mucus. Gândiți-vă că în loc să trăiți într-un aer moderat de umed, într-un aer doar puțin umed, trăiți într-un aer foarte umed: atunci plămânul trebuie să se trudească foarte tare. Dar când plămânul depune eforturi mari, atunci secretă mucus. Și atunci plămânul, prin faptul că respirând prea mult aer umed, trebuie să se forțeze prea tare, începe să se îmbolnăvească. Și omul scuipă dacă se îmbolnăvește de plămân; încet, încet, el își scuipă tot plămânul afară, dacă este prea bolnav.

Plămânului i se poate veni în ajutor prin prepararea unui anumit medicament. Nu este voie să se folosească nicio rădăcină, ci trebuie folosite numai frunzele plantelor pentru a face din ele un anumit medicament. Este deci, de exemplu, cazul anumitor feluri de plante. Dacă se extrage sucul în mod corespunzător, și se prepară anumite medicamente, i se poate veni plămânului în ajutor, când acesta este prea activ. Căci astfel de medicamente au particularitatea că preiau activitatea plămânului; atunci plămânul se solicită ceva mai puțin. Deci intenția vindecării implică cel mai mult să îmi pun întrebarea: Plămânul secretă așadar prea mult mucus; acesta este un semn că el depune prea mult efort. Bine, ce fac eu? Îmi caut o plantă care are un suc ce poate prelua activitatea plămânului.

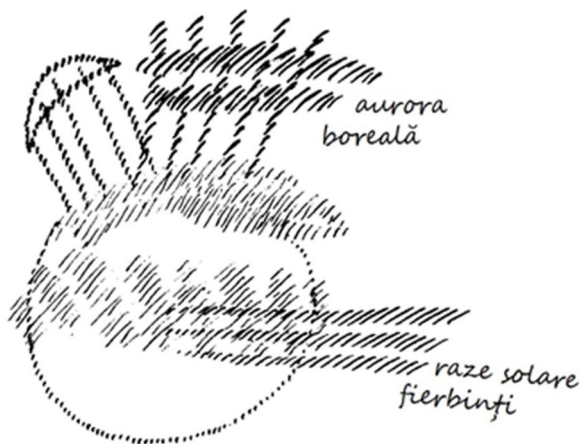
Sau observ că ficatul secretă prea multă bilă: îmi caut o plantă care poate prelua activitatea ficatului. Există de exemplu o plantă, care se

numește *Cichorium intybus*, cicoarea. Dacă se extrage sucul din rădăcina acestei plante și se prepară un medicament, și se administrează omului, atunci acesta preia activitatea ficatului, și atunci se poate observa că omul ce-i drept la început nu secretă mai puțină bilă, și de asemenea la început momentele lui de mânie sufletească nu scad, dar că ficatul lui puțin câte puțin se fortifică din nou și intervine treptat o ameliorare.

Așa deci ajută cineva un om, prin aceea că știe, de exemplu, că sucul din frunzele – nu din rădăcinile – anumitor tipuri de varză pot prelua anumite activități ale plămânului, iar sucul din rădăcina de *Cichoricum intybus* – ea crește și aici, afară, o veți recunoaște după florile albastre – este deosebit de benefic pentru ficat.

Așa că putem spune: În zonele calde, apa se topește; căldura, căldura Soarelui dizolvă totul. – Când Soarele este mai puțin activ, când puterea Soarelui scade, sau este slabă pe parcursul întregului an, ca în regiunile nordice, atunci cu atât mai puternică devine Luna. Când razele directe ale Soarelui nu acționează, atunci acționează aceste remarcabile raze de Soare care sunt reflectate de Lună. Ele însă produc aceste forme cristaline și flori de gheață. Aceasta este foarte frumos. Deci putem spune: Dacă aici avem Pământul (vezi desenul –

Tabla 5

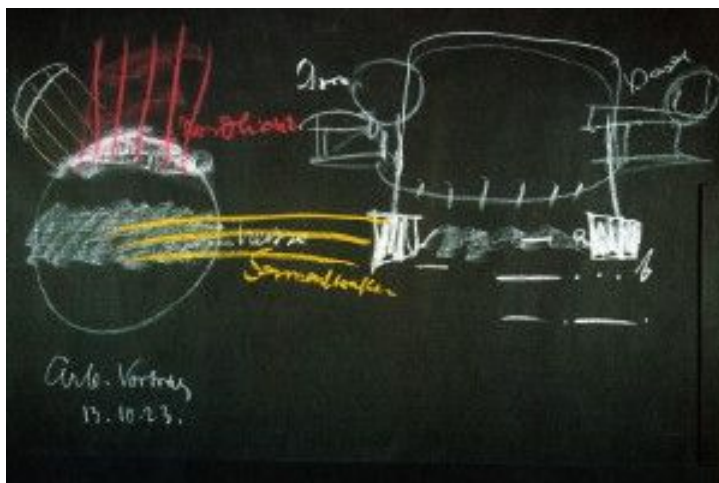

tabla 5), atunci avem aici zona caldă. În zona caldă acționează cu precădere razele Soarelui.

– Oh, este foarte frumos cum acționează razele Soarelui aici! Aceste raze de Soare stimulează activitatea ficatului. Ficatul trimite bila peste tot, și bila se răspândește în tot corpul. Și când bila se răspândește, de exemplu, în penele păsărilor sau în aripile păsării colibri, atunci ele capătă acele culori frumoase. De aceea sclipesc păsările colibri în zonele calde, fiindcă bila lor este secretată foarte repede și se duce foarte repede în pene.

În regiunile reci nu este așa, aici Soarele are puțină forță. Aici în schimb lumina reflectată a Soarelui, lumina Lunii este deosebit de activă, și această lumină face ca zăpada să se formeze în cristale, ca gheața să dea florile de gheață. La noi lucrul acesta se întâmplă doar iarna, când Soarele pierde din forță. Dar în regiunile cu gheață eternă, la Polul Nord sau pe munții înalți – pentru că nici acolo Soarele nu are putere, fiindcă Soarele își poate dezvolta puterea doar în aerul dens – acolo se alcătuiesc aceste frumoase forme de gheață.

Căpătăm o impresie minunată când privim așa în natură! Căpătăm impresia că, peste tot unde Soarele luminează înăuntru, apare viața, viața care se dizolvă și se evaporă, viața care se răspândește. Peste tot

unde Luna lucrează înăuntru, apar forme, figuri. Aceasta este deja o impresie puternică pe care o capeteți. Și aceste lucruri le poți pătrunde cu privirea numai dacă poți intra în spiritual. Este într-adevăr așa, că se poate spune: În plămân, unde omul în fond produce mucus, aici lucrează și forțele Lunii. Și ele acționează astfel încât nu au nevoie de lumina directă a Soarelui, ci folosesc lumina Soarelui reflectată. Atunci când, din cauză că aici în Nord sunt în special active forțele Lunii, Soarele se retrage, atunci se întâmplă încă ceva; atunci aerul devine astfel încât ceva care este mereu aici în Pământ, iese afară. Și anume înăuntru în Pământ este peste tot magnetism și electricitate. Pământul este plin tot de magnetism și electricitate. Că în Pământ este peste tot magnetism și electricitate puteți vedea din aceasta: Dacă aveți o stație de telegraf (se desenează – tabla 5), dacă este de exemplu în Dornach, atunci aveți una, să spunem, în Basel; atunci puteți telegrafia; dar se poate telegrafia numai dacă între ele există un fir metalic. Firele trebuie să meargă prin aer; doar atunci se poate telegrafia. Dar nu este suficient dacă puneți un aparat de telegrafiat aici și unul în Basel și trageți un fir! Puteți încerca oricât să telegrafiati apăsând tastele: aveți legatura către Basel, dar trebuie să faceți și o legătură înapoi, trebuie să fie un circuit închis. Și dacă faceți aceasta, atunci puteți telegrafia, atunci ajung acolo semnalele. Știți doar – aceasta o spun doar ca să fie complet -: aici este înfășurată o bandă de înregistrare, și dacă un vârf apasă pe această hârtie, ia naștere fie un punct, fie o linie, dacă se apasă mai mult, și din puncte și linii este alcătuit alfabetul telegrafic, a • -, b - • • •, c - • - •. Dar aceasta este remarcabil: Nu este nevoie de al doilea fir, dacă din aparat se leagă un fir la pământ, și aici se pune o placă de cupru, iar acolo încă o placă; firul puteți să-l dați atunci deoparte căci atunci este o legătură acolo. De ce? Fiindcă Pământul însuși are electricitate și de la o placă la alta este condusă electricitatea. Pământul însuși înlocuiește firul prin propria lui materie. Pământul este adică plin de electricitate. Dar dacă Soarele strălucește pe Pământ, ca la ecuator, în zonele calde, atunci această electricitate când vrea să vină în aer este imediat distrusă.

Lumina Soarelui este o forță care anulează electricitatea. Dar acolo unde acțiunea Soarelui este slabă, acolo electricitatea iese afară în aer, și ea se vede, așa cum este ea deasupra Pământului. Vedeți dumneavoastră, domnii mei, aurora boreală este puterea electrică a Pământului care se revarsă sub influența puterilor Lunii. De aceea este aurora boreală foarte rară în regiunile noastre; dar ea este frecventă, aproape mereu, acolo în regiunile nordice.

Aici este iarăși așa un punct de unde știința nu mai poate înainta. Bineînțeles că această știință știe astăzi că Pământul este plin de electricitate. Această știință examinează mereu și aurora boreală. Dar când citiți în cărți ce este de fapt această auroră boreală, lumea crede mereu că este ceva care se revarsă din lume pe Pământ. Dar aceasta este un nonsens, nu se revarsă înăuntru, ci tocmai că se revarsă în afară! Ceea ce știința face cu aurora boreală este interesant fiindcă este același lucru ca atunci când cineva își confundă datoriile cu capitalul. Chiar așa este. În viața omului contează când cineva își confundă datoriile cu averea; nu-i așa? Dar știința poate face lucrul acesta nepedepsită, ea poate vedea aurora boreală ca pe ceva care se revarsă înăuntru, în timp ce aurora boreală este în realitate ceva care se revarsă din Pământ în afară. Dar în regiunile calde, ea este imediat luată în primire de razele Soarelui și este anulată. În regiunile nordice, acolo este lumina Lunii activă cu precădere atunci când strălucește; și când nu strălucește rămâne activă în efectul ulterior, și atunci devine vizibilă aurora boreală, electricitatea care se revarsă. Acum, această auroră boreală este acolo deosebit de puternică, fiindcă forțele Lunii sunt deosebit de puternice. De fapt peste tot este ceva auroră boreală, numai că nu se vede fiindcă este slabă. În regiunile noastre aurora boreală, adică electricitatea ce se revarsă în afară, este de asemenea slabă. Dar în telegrafia fără fir este atât de puternică, încât acționează. Același lucru care acționează în telegrafia fără fir este și ceea ce se vede în aurora boreală. Aici aveți temeiul. Electricitatea împreună cu lumina Lunii face florile de gheață și cristalele de zăpadă. Trebuie să studiați aurora boreală și lumina Lunii, dacă vreți să studiați cristalele

de gheață, florile de gheață și cristalele de zăpadă. La noi, fiindcă iarna puterea Soarelui este slabă, și prin aceasta puterea Lunii obține supremația și electricitatea este mai puțin anulată, se formează zăpada în cristale așa frumoase. Luna împreună cu electricitatea sunt cele care plăsmuiesc frumoasele cristale, care cauzează florile de gheață.

Deci, v-am mai spus, vă amintiți doar: dacă cineva are prea puțină activitate lunară, dacă produce prea mult gaz metan în cap, el devine un prostovan, un cap-sec. Și atunci el dezvoltă prea puțină putere lunară în el însuși. Ce trebuie deci să aibă omul în capul său? Omul trebuie ca tot ceea ce vine de la Lună, dioxidul de carbon din respirație, mucusul din plămân, să le aibă în cap, deci o forță care vrea să producă încontinuu cristale acolo în cap. Zăpadă, domnii mei, ar vrea încontinuu să se formeze în capul nostru; numai că noi o dizolvăm mereu. Dar ea vrea să se formeze. Gândiți-vă, domnii mei, că aveți de fapt în creierele dumneavoastră un organ cu totul remarcabil. Și anume, așa cum domnul Seefeld i-a arătat domnului Burle aceste forme frumoase de cristal, aceasta l-a interesat, și atunci el s-a gândit: Trebuie să fie interesant ceea ce este aici de fapt ca o corelație. – Da, atunci domnul Burle a fotografiat aceste cristale în el însuși! Este ca și cum cineva face o fotografie foarte rapidă și ceea ce se produce, imediat dispare iar, atunci când se expiră pe nări. Dacă cineva ar putea fotografia repede ceea ce se petrece în capul domnului Burle, sau în capetele tuturor, atunci s-ar obține aceleași fotografii. S-ar forma astfel de bucățele de cristale de zăpadă, de flori de gheață ca pe geam; ele ar putea fi fotografiate în capetele dumneavoastră eterice, și ar fi la fel! Capul dumneavoastră este un lucru cu totul remarcabil. Dacă ați avea un astfel de aparat de fotografiat, cum nu există încă – fotografia ar trebui să se facă îngrozitor de repede, pentru că se dizolvă întotdeauna imediat –, ați găsi: Iată că noi arătam în creierul nostru ca o bucățică foarte frumoasă de zăpadă sau ca o minunată floare de gheață pe geam! – Ele trebuie să dispară imediat, altfel ne-ar înțepa, aceste cristale ascuțite, nu am gândi cu ele. Așadar,

când privim zăpada sau florile de gheață de pe fereastră, ne putem spune: Dumnezeu, acesta este același lucru care se petrece în capul nostru! – numai că aceasta se dizolvă rapid tot mereu. Întreaga natură gândește! Și iarna, când este frig, tocmai de aceea începe ea să gândească. Vara îi este prea cald să gândească. Atunci ea lasă Soarele să o împrăștie în toate părțile și să o transforme în alimente și așa mai departe. Dar iarna, când este frig, se plăsmuiesc gândurile în zăpadă, în gheață. Dacă acolo afară nu ar fi gânduri, nici noi nu am avea nici unul în capul nostru. Așadar vedeți, este cu adevărat minunată această corespondență cu natura de afară iarna, când natura devine așa deșteaptă, încât ea face vizibil în exterior ceea ce se petrece mereu în capul nostru ca deșteptăciune a noastră. Putem vedea pretutindeni în natură ceea ce se petrece în noi înșine. Trebuie doar să o tâlcuim în mod corect.

Acuma însă, toate acestea au o mare însemnătate și din punct de vedere practic. Gândiți-vă deci, domnii mei, că cineva se alege, să zicem, cu un anumit fel de boală de cap, fiindcă secretă prea puțin mucus. Prin aceasta se poate căpăta o boală de cap. Dacă cineva secretă prea puțin mucus, și i se dă ca remediut fier combinat cu acid silicic, atunci acest fier silicic preia și el la rândul său activitatea de secreție a mucozității și îi împinge mucozitatea în cap, și prin aceasta se poate produce vindecarea. Vedeți dumneavoastră, aceasta este diferența dintre medicina antroposofică și cealaltă medicină, care întotdeauna doar face probe. În antroposofie se învață că un om care are o anumită boală de cap, este prea slab pentru a crea cristale în capul său, aceste neîncetate apariții și dispariții de flori de gheață. Atunci, el trebuie să fie ajutat. Aceasta se poate face prin acid silicic. Dacă vă urcați pe munții înalți și vedeți acolo frumosul cuarț, acesta este acid silicic. El este un cristal minunat. El are tendința să creeze aceste cristale. Dacă tratați acest cuarț în mod corespunzător, obțineți acest preparat din acid silicic, atât de eficient și între remediile noastre. Și acest preparat din acid silicic este eficient pentru toate bolile care pornesc de la capul uman. Dacă omul nu formează cristale

din interior, atunci trebuie să i se vină în ajutor din afară prin astfel de cristale frumoase, care au în sine această cristalizare frumos alcătuită. Dar dacă omul stă în camera sa în fața ferestrei plină de flori de gheață precum vițelul la poarta nouă, așa cum face știința actuală, da, atunci stă omul și cu știința tot așa în fața capului uman; atunci el nu poate face nimic, fiindcă nu știe nimic despre asta. Toate aceste lucruri vă arată cum trebuie adâncită știința printr-o cunoaștere reală a omului.

Aceasta merg atunci până în arta educației, pentru că trebuie să se știe mai întâi: Dacă oamenii sunt învățați, să zicem, chiar literele, atunci este o activitate lunară așa de puternică încât, dacă este făcută prea intens, dacă este făcută incorect, distruge total puterea de cristalizare a capului eteric. Omul poate, și este într-adevăr așa, prin mult învățat să devină mai prost, și anume atunci când nu învață în modul corect. Este chiar așa. Dar pentru ca aceasta să se înțeleagă, data viitoare vom mai avea ceva de discutat. Este necesar să se știe toate acestea.

CONFERINȚA a IV-a

Dornach, 20 octombrie 1923

Mai aveți câte ceva pe suflet despre care ați vrea să discutăm?

Întrebare: Am auzit doar despre oxigen și azot. Dar există însă și hidrogen. Am putea auzi ceva despre el?

Dr. Steiner: Acum, eu am menționat deja ceva despre hidrogen. Haideti deci să pornim de la întrebarea dumneavoastră. Omul la orice vârstă are în sine ca materie principală, ca substanță principală, albumina. El își are originea în albumină. Din albumină se compune în principal laptele matern. Omul poartă în sine albumina. Această albumină a procesat în ea în principal cinci substanțe: carbon, azot, hidrogen, oxigen și sulf. Aceste substanțe le aveți în dumneavoastră, în afară de altele care mai există de altfel în corp, și care sunt destul de multe, și aceste substanțe sunt deja în albumina originară, din care se formează omul.

Acuma v-am spus: Carbonul lucrează continuu în noi; carbon devin alimentele pe care le mâncăm. – Noi inspirăm acum oxigenul și ceva azot. Carbonul se combină cu oxigenul și formează dioxidul de carbon. Dioxidul de carbon, vă spuneam, există în aceste perle, care sunt în apa gazoasă și în apele acidulate naturale. Acest dioxid de carbon există însă și în noi, și el este important prin faptul că prin respirație se duce în mod continuu la cap. Și dacă n-am avea acest dioxid de carbon în cap, nu am fi capete luminate – și aceasta suntem de fapt cu toții. Nu am fi capete luminate, dacă nu am primi dioxidul de carbon la cap; nu într-o măsură așa de mare ca de exemplu la apa acidulată, dar într-o măsură foarte mică trebuie continuu să ne împrăștiăm capul nostru cu dioxid de carbon. Acum însă vă spuneam recent: Dacă suntem proști, aceasta provine din faptul că acest carbon nu duce destul oxigen în capul nostru, deci că acolo nu vine înăuntru destul oxigen, ci carbonul se combină cu hidrogenul.

Dioxidul de carbon are ceva înviorător; dar când carbonul se leagă cu hidrogenul, atunci, domnii mei, atunci se produce gazul metan, care se găsește anume în caverne, în pivnițe, și așa mai departe, unde putrezesc lucruri; acolo se produce gazul metan. Acesta nu este deloc un gaz înviorător; acesta este un gaz care ucide, care paralizează. Și dacă în corpul nostru este așa o neregularitate, dacă se combină carbonul cu hidrogenul, atunci se produce gazul metan, și acesta se duce în cap. Și atunci, dacă avem un astfel de „cap-pivniță”, devenim proști. Așa că este deja foarte important dacă ducem sus în cap destul dioxid de carbon sau prea mult gaz metan, deci hidrogen; căci de ceva gaz metan avem nevoie mereu, altfel am deveni prea deștepți ca oameni, și dacă am deveni prea deștepți, atunci ne-am alege cu o digestie proastă. Tocmai prin aceste proporții de amestec se reglează viața în modul corect. Dar hidrogenul, care este de fapt incorect în cap dacă este prezent prea mult, care în gazul metan joacă un rol de-a dreptul neplăcut, acest hidrogen este răspândit peste tot în Univers – peste tot. Astăzi chiar se poate stabili prin așa-numita analiză spectrală, ce substanțe acționează în Univers. Oriîncotro s-ar îndrepta spectroscopul în Cosmos, peste tot se obține înăuntru o asemenea culoare, încât din aceasta se poate conchide: peste tot acționează hidrogenul. Peste tot este hidrogen.

Acum acest hidrogen este în schimb deosebit de important pentru anumite lucruri. Vă spuneam că el acționează la cap în mod dăunător dacă este prea mult. Deci adus în cap, hidrogenul împiedică omul să-și dezvolte gândirea. Omul poate gândi prin faptul că nu are prea mult hidrogen în cap.

Să observăm însă acum și celălalt capăt al gândirii. Celălalt capăt – ce este oare acesta? Da, celălalt capăt al gândirii este reproducerea, producerea de noi viețuitoare. Acesta este celălalt capăt. Ca să spunem așa, precum este polul Nord în raport cu polul Sud, tot așa este și gândirea în raport cu reproducerea.

Acum putem observa la viețuitoare ceva cu totul interesant. La viețuitoare se întâmplă astfel, că ele își schimbă întregul mod de

reproducere, dacă hidrogenul joacă un alt rol decât de obicei, decât cel obișnuit în cazul lor. Există anumiți șerpi; acești șerpi depun ouă, iar din ouă ies iarăși noi șerpi. Ce se întâmplă de fapt, când un șarpe depune un ou, și din ou iese afară un alt șarpe? Oul trebuie depus undeva – lucrul acesta îl face și șarpele, instinctul animal acționează foarte bine –, unde să poată avea căldura necesară. Faptul că oul are nevoie de căldură pentru ca animalul să poată ieși din el, aceasta vedeți și la oul de pasăre. Oul de pasăre este depus; dar nu s-ar ajunge la apariția unei alte păsări, dacă pasărea adultă nu s-ar așeza deasupra lui și nu l-ar cloci. Această căldură, care se revarsă din pasărea adultă, este necesară ca din ou să iasă afară o nouă pasăre. Deci oul nu are nevoie numai de ceea ce se află în el, ci el are nevoie de căldura care vine din întregul Univers. Nu este suficient ca oul să fie doar pur și simplu depus, ci el are nevoie de căldura care vine din întregul Univers, în această căldură este conținută forța de a împinge afară din ou noua ființă. Așa se întâmplă și la șerpi. Ouăle sunt depuse. Prin acțiunea căldurii Soarelui este scoasă afară din ou ființa noului șarpe.

Povestea, pe care v-am spus-o, se întâmplă la anumiți șerpi, dar numai dacă ei trăiesc foarte reglementar. Nu se întâmplă la toți șerpilor așa, ci este cazul numai unei anumite specii de șarpe, ceea ce vă povestesc eu. Dacă un astfel de șarpe este unul foarte cuviincios, el își depune ouăle, și dacă ele sunt clocite, din ele ies noi șerpi. Ce înseamnă că șarpele este unul cuviincios? Acum, la oameni înseamnă deja foarte mult, dacă se spune că cineva este un om cuviincios; dar la șarpe, aceasta înseamnă ceva mai puțin. Pentru buna sa cuviință șarpele are în primul rând nevoie foarte mult de ceea ce pentru oameni este câteodată foarte dificil: o nouă haină, adică o nouă piele. Deci un șarpe este într-adevăr unul cuviincios numai dacă năpârlește în fiecare an, își leapădă vechea piele și îi crește alta nouă pe suprafața corpului. Deci șarpele nu are voie să hoinărească în aceleași zdrențe vechi de anul trecut, ci trebuie să aibă în fiecare an o nouă piele. Deci putem face deosebirea între șerpilor cuviincioși și cei necuviincioși.

Astfel de șerpi necuviincioși sunt aceia care hoinăresc în vechile zdrențe de anul trecut.

Acum veți spune: Există deci așa ceva? Natura face ca șarpele să primească o nouă haină? Nouă ne-ar fi foarte plăcut, dacă natură ne-ar da o nouă haină. Dar omul este o ființă mult mai valoroasă decât șarpele. De aceea i s-a lăsat libertatea să-și dea singur o nouă haină. ... (Lacună.) Acești șerpi pot fi închiși într-o incintă, și dacă sunt închiși și sunt privați de cantitatea de apă care le este necesară, nu li se lasă să le parvină destulă umezeală, atunci intervine particularitatea că șarpele devine deodată necuviincios: își păstrează vechea haină! Și așa se poate provoca în mod artificial – natura nu ne face nouă favoarea –, ca anumiți șerpi să devină necuviincioși și să-și păstreze haina de anul trecut.

Da, domnii mei, însă acesta nu este singurul lucru, faptul că șarpele își păstrează haina lui veche și ponosită; ci și faptul că dacă acești șerpi se aduc în situația de a se împerechea, atunci ei nu mai depun ouă, ci aduc pe lume șerpișori vii! Deci astfel de șerpi, cărora li se ia posibilitatea de a avea atâta apă încât să poată năpârli, care sunt deci siliți să devină șerpi necuviincioși, să-și poarte hainele vechi și ponosite, din această cauză acești șerpi încep acum să nască pui vii, deci adevărați mici șerpi, în loc să depună ouă.

Vedeți dumneavoastră, aceasta este o poveste cu totul remarcabilă; căci ce se întâmplă de fapt aici? I-am sustras șarpelui apa. Apa conține mai cu seamă hidrogen; conține oxigen, dar mai ales hidrogen, căci apa se compune din oxigen și hidrogen. Da, domnii mei, când îi luăm șarpelui apa, sustrăgându-i posibilitatea de a-și crea o nouă piele, îi sustragem în același timp și posibilitatea ca la procreare să formeze înăuntrul lui coaja de ou. Animalul nu mai poate crea învelișul rigid, dacă nu are hidrogenul. Nu poate crea rigiditatea în el, nu poate forma nicio coajă de ou înăuntru, iar în afară nicio piele. Și urmarea este că micuțul șarpe trebuie să se târască afară fără coajă. Șarpele trebuie să-și folosească propria căldură, pentru a-și îngriji mai întâi puiul.

Este deosebit de important să se știe acest lucru despre un astfel de șarpe. Căci acum se știe: La viețuitoare, pe cât de dăunător este la un capăt, la cap, să li se ia oxigenul, tot atât de dăunător este pentru reproducere dacă i se ia hidrogenul. Și acum vedem, de ce peste tot în lume, oriunde ne-am uita – și putem să ne uităm în orice direcție – există hidrogen. De ce există hidrogen peste tot în lume? Da, domnii mei, în întreaga lume există hidrogen din motivul că lumea întreagă ar trebui să fie imediat nimicită, dacă nu ar exista hidrogen. În toate, unde există reproducere, trebuie să acționeze și hidrogenul. Acuma lumea este distrusă continuu. Vedeți, lumea pretutindeni continuu își schimbă starea și trece în moarte. Rocile se macină, totul se transformă în praf. Ființele vii putrezesc, tot felul de procese de fermentație, care sunt și procese de putrefacție, se produc în lume. Noi trăim de fapt prin faptul că în noi încontinuu fermentează ceva. Și numai prin faptul că ceva fermentează, poate lua naștere ceva superior. Așa este cazul chiar și la vin; dacă sucii de struguri nu ar fermenta, deci ceea ce putrezește nu ar fi trimis afară, nu s-ar putea ridica din el vinul, care pentru mulți este ceva atât de dorit, de înviorător. Așa este de fapt în întreaga lume. Ceea ce face ca din putreziciune să se ridice ceea ce dă viață, este tocmai hidrogenul.

Dar acum ați putea avea o obiecție. Puteți spune: Acum tu ne spui că hidrogenul este acela care însuflețește. În gazul metan însă, este tocmai hidrogenul, și aici el nu însuflețește, aici el ucide. – Da, de ce? Vedeți dumneavoastră, domnii mei, dacă hidrogenul se formează în întunecime, și acesta este cazul gazului de mină sau gazului metan, atunci el acționează în mod dăunător, când se dezvoltă izolat de lumină, ca și în creierile noastre. Dacă însă hidrogenul se dezvoltă la lumină, așa cum este el răspândit în întreaga lume în lumină, atunci el este cel care însuflețește; aici stârnește noua viață din putreziciune, din ceea ce fermentează. Căci hidrogenul, cum este el peste tot, este de fapt același lucru pe care îl avem la chibriturile noastre, când le aprindem: fosfor. Desigur, în chimie hidrogenul este o cu totul altă substanță decât fosforul; dar aceasta numai întrucât chimia nu poate

merge atât de departe încât să transforme fosforul în hidrogen! Însă dacă chimia ar putea avansa mai departe decât este ea astăzi, ar putea transforma fosforul în hidrogen. Așa că putem spune: Ce este deci hidrogenul, care este răspândit peste tot în lume? – Hidrogenul, care este răspândit în întinderea lumii, acesta este fosforul cosmic. Peste tot unde ne uităm, peste tot este fosfor. Și cu aceasta v-am descris ceea ce este prezent peste tot în întinderea lumii: fosfor. Astfel încât acum am luat cunoștință într-adevăr de ceva nemaipomenit de important: am cunoscut hidrogenul în grandioasa lui acțiune plină de însemnătate în Cosmos.

Acum să privim lucrurile din cealaltă parte. Eu v-am spus: dioxidul de carbon se află la celălalt capăt. – Acum, domnii mei, să privim foarte exact la ceea ce v-am spus. Imaginați-vă că aici ar fi Pământul (se desenează), de jur împrejur ar fi peste tot hidrogen, adică de fapt fosfor. Deci peste tot în Cosmos împrejurul Pământului avem hidrogen, adică de fapt fosfor – de fapt, peste tot foc mic arzând. Acum să ne uităm însă la Pământul însuși. Să mergem din Cosmos pe Pământ. Aici găsiți peste tot ceea ce este numit calcar. Dar nu este prezent numai calcarul, ci peste tot în pământ este prezent și ceva dintr-o substanță pe care o cunoașteți foarte bine. Exact așa cum v-am arătat acum, că pretutindeni împrejurul Pământului este răspândit hidrogen, adică fosfor – deci peste tot este răspândit fosforul –, tot așa este acolo și acel lucru pe care îl putem privi acum foarte bine.

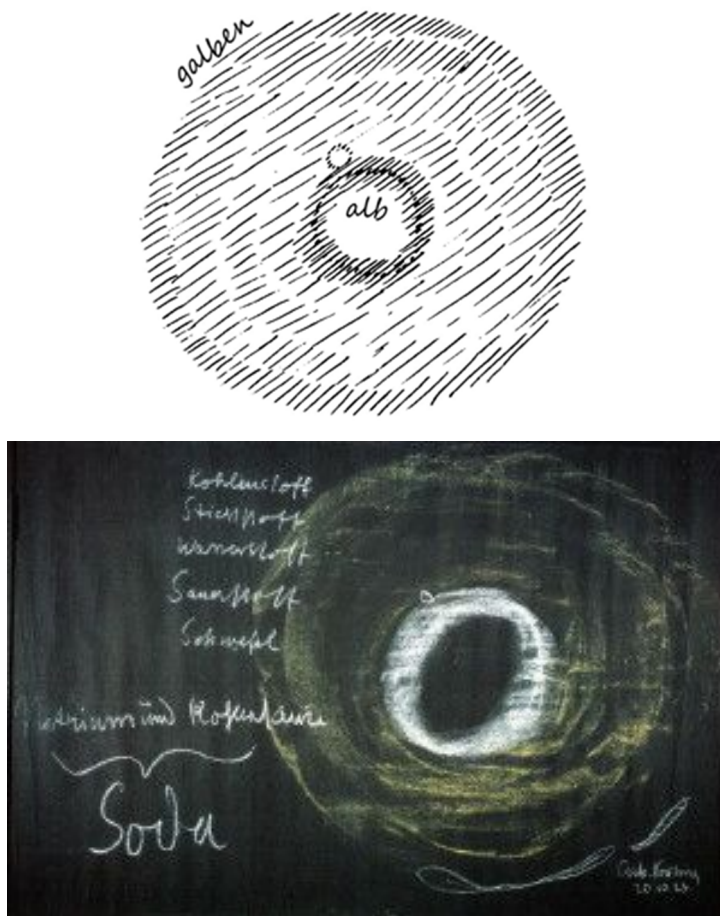
Știți că atunci când soțiile dumneavoastră sau în general cineva vrea să se spele, atunci se pune în apă ceea ce este denumit sodă. Știți acest lucru. Știți poate de asemenea, că aceeași substanță, soda – ea arată salină, este chiar o sare –, este folosită de altfel în modurile cele mai diferite. Dacă mergeți de exemplu într-o fabrică de săpunuri, știți că materia primă cea mai importantă care se folosește este soda; de exemplu la fabricarea sticlei, la prelucrarea geamurilor, ea este una dintre materiile prime cele mai importante; dacă sunt albituri de spălat, dumneavoastră știți, că în apă se pune sodă. Tot așa se albesc rufele dacă se tratează cu sodă; ele devin mai luminoase, devin

înrudite mai mult cu lumina, datorită sodei. Acuma există încă multe alte lucruri unde este folosită soda. Dacă mergeți de exemplu în fabricile unde se produc culori, veți vedea peste tot că este folosită soda. Mai ales pentru producerea culorii albastre este necesară soda. Albastrul berlinez poate fi produs numai prin faptul că se folosește soda. Apoi există o substanță, care este și ea furnizată corpului omenesc, și care, așa cum crește ea în natură, ar fi foarte dăunătoare corpului omenesc, dacă ar fi administrată corpului uman fără să fie tratată întâi într-un anumit mod: aceasta este tutunul. Tutunul trebuie mai întâi să fie tratat. Trebuie să i se ia anumite lucruri, care altfel ar ataca prea puternic corpul omenesc. Tutunul se tratează la rândul său cu sodă. Vedeți deci că această sodă, pe care o cunoașteți ca adaos la apa de spălat, are de fapt în industria din toată lumea o mare importanță. Dar ea are și în așa-numita industrie cosmetică o mare importanță. Soda este de fapt peste tot prezentă, dar în cantități mici.

Acum, domnii mei, ce este de fapt această remarcabilă făptură, soda? Există un metal alb, argintiu, care este denumit sodiu, și dacă acest sodiu se combină cu dioxidul de carbon – acum avem din nou dioxidul de carbon, pe care îl avem în capul nostru –, atunci se produce soda. Deci sodiul și dioxidul de carbon compun împreună soda. Sodiul, acest metal – este ceva curios: este un substantiv de genul neutru (în lb. germ. – n.t.), nu este un domn sau o doamnă –, este un copil remarcabil în natură; el păstrează dioxidul de carbon, îl poartă în sine. Peste tot, unde există sodă în natură, acolo este depozitat dioxid de carbon și este salin, așa cum este el în sodă. Acolo este ascuns, păstrat înăuntru dioxidul de carbon.

Acum, aici prin această întindere, prin această rază galbenă (vezi desenul) v-am reprezentat fosforul cosmic în hidrogen; soda trebuie să v-o reprezint acum ca un cerc albicios prin Pământul însuși. Firește că ea nu este peste tot, dar în cantități mici ea este răspândită aproape pe toată suprafața Pământului, această sodă.

Tabla 6

Exact așa cum putem s-o folosim în industrie la toate, la albitul rufelor, la fabricarea sticlei, s.a.m.d., tot așa folosește natura această soda într-o foarte mare măsură. Vrem să aflăm deci, ce poate face natura cu această sodă. Natura este într-adevăr mai deșteaptă decât omul. Omul se crede grozav de deștept, când poate spune: Eu obțin soda, și îmi fac din ea sticlă, săpun, culori. Îmi tratez tutunul, îmi înălbesc și îmi spăl rufele cu sodă – pe toate acestea eu le-am inventat, își spune omul, sunt grozav de deștept. – Da, dar natura este mult mai

deșteaptă! Tocmai acesta este lucrul care trebuie spus mereu: Natura este cu mult, mult mai deșteaptă. Ia gândiți-vă, ce se află de fapt peste tot, când folosim soda. Să începem cu fabricarea săpunului. Cu săpunul ne curățim, altfel am arăta mereu negri precum cărbunarul. Deci săpunul favorizează curățenia; dar o favorizează doar prin faptul că înăuntrul lui este sodă. Pentru fabricarea sticlei e nevoie de sodă. Sticla este transparent de curată. Pentru ca să se obțină o sticlă transparent de curată, e nevoie de sodă. Mai departe: Ne spălăm albiturile cu sodă. Le spălăm, le facem curate, de strălucesc precum lumina. Folosim soda pentru a înălbi. A înălbi înseamnă a face luminos. Peste tot folosim soda, acolo unde într-un fel trebuie să se producă lumină, să iasă lumina din întuneric și să devină activă. Acum știți doar, că la lumină iau naștere culorile [1]. Lucrul acesta vi l-am spus în cele mai diferite moduri. De sodă avem apoi nevoie în fabricile de culori. Și este curios, peste tot unde este folosită soda, trebuie să ia naștere și ceva lumină. La tratarea tutunului: Omul are nevoie de lumină pentru a trăi; dacă el ar primi doar tutunul întunecos, el nu ar avea niciun stimulent, ci dimpotrivă, ceva distrugător. Soda se află peste tot acolo unde ea a depozitat sodiu și dioxid de carbon, iar dioxidul de carbon se degajă, pentru ca noi să putem aduce în lume puțin din lumină. Lucrul acesta îl face natura într-o măsură încă cu mult mai mare; ea este chiar cu mult mai deșteaptă decât omul. Omul bâjbâie doar, și treptat, treptat, a ajuns să-și dea seama că pe lume poate fi folosită soda. Dar natura este așa, că ea folosește soda în cel mai remarcabil mod. Ea are sodă peste tot, acolo unde v-am desenat cu alb. Și deci se întâmplă așa, că peste tot unde soda, carbonatul de sodiu, vine în contact cu fosforul cosmic dimprejur, se ivește iarăși ceva viu. Altfel totul ar deveni mort. Așa că din acțiunea conjugată a sodei Pământului și a hidrogenului, adică a fosforului cosmic, la drept vorbind se plăsmuiește totul din nou în mod continuu.

Acum aveți însă o însemnătate grandioasă a hidrogenului. Faptul că hidrogenul există peste tot, este extrem de folositor în Cosmos; dar este folositor doar dacă în același timp în Pământ există sodă. Căci

prin această conlucrare este împiedicată moartea din toate. Hidrogenul, adică fosforul, acționează mereu împreună cu soda, și prin aceasta moartea este împiedicată. Se creează încontinuu viață nouă. Altfel am putea respira doar aer mort și am și muri cu toții. Da, mai există oare ceva care ne-ar putea dovedi mai mult aceasta? Noi spunem că tot ceea ce este viață se ivește de fapt din întrunirea, din conlucrarea adecvată a hidrogenului, adică a fosforului cu soda, deci a carbonatului de sodiu. Acum se ajunge la ceva cu totul însemnat. Dumneavoastră știți că omul însuși ia naștere ca om fizic din împreunarea ovulului feminin, care se compune în mod esențial din albumină, cu sperma masculină. Ne întrebăm acum din ce se compune în principal această spermă masculină. Vedeți dumneavoastră, această spermă masculină se compune acum iarăși din sodă, care este înăuntru, și din fosfor cosmic, hidrogen. Deci dacă ne uităm în lume, tot ceea ce este viață ia naștere prin intermediul hidrogenului și prin intermediul sodei. Dacă ne uităm la mica zămislire, noua viață pe Pământ ia naștere prin ceea ce este în sămânța masculină ca sodă și fosfor. Amândouă substanțele le puteți găsi în sămânța masculină. Omul își scoate afară într-un fel puțin din ceea ce acționează în lume, ceva sodă din Pământ, ceva fosfor, hidrogen, din Cosmos, și din ele formează sămânța masculină care determină procrearea. Așa că se poate vedea în mic, și anume la procreare, și în mare afară peste tot, cât hidrogenul pe de o parte și dioxidul de carbon cu sodiul, adică soda, pe de altă parte, își combină jocul pentru un rol. Vedeți dumneavoastră, domnii mei, natura întrebuințează soda într-un mod încă și mai plin de înțelepciune decât omul. Fiindcă am văzut că soda trebuie să fie peste tot unde acționează lumina, unde ia naștere lumină, unde este generată lumină. Dacă se întrebuințează hidrogenul în întuneric, ia naștere gazul metan; acolo el ucide. Dacă însă hidrogenul se tratează cu lumină, atunci el nu ucide, atunci el creează. Deci, natura tratează hidrogenul, fosforul, cu sodă. Ea face deci la scară mare, ceea ce facem noi la înălbire, la spălare: ea îi aduce hidrogenului lumină și prin aceasta ia naștere viul. Este într-adevăr

uimitor, când privești afară în lume și vezi cum peste tot datorită hidrogenului iluminat ia naștere noua ființă din cea veche, care altfel s-ar cufunda în moarte; și când privești apoi cea mai mică răsărire de viață și găsești același lucru – abia atunci ia naștere de fapt, printr-o astfel de observare, o adevărată știință!

Acum ne întoarcem la exemplul nostru cu șarpele. Dacă lăsăm șerpii în voia naturii lor – această specie de șerpi despre care am vorbit –, da, atunci în apa pe care o absoarbe șarpele pentru a-și forma o nouă piele, este această sodă. Iar puiul își capătă pielea datorită apei asimilate, tot așa cum și șarpele adult și-a căpătat-o pe a sa, pielea tare, care nu este alcătuită numai din sodă, dar la care puterea sodei este necesară. Deci nu atât absorbția apei este importantă, cât absorbția sodei conținută peste tot în apă. Așa că această sodă, pe care șarpele o absoarbe odată cu apa, mai întâi îmbracă șarpele într-o nouă haină. Șarpele poate într-o câțva să formeze substanțe la exterior, capătă o nouă haină, și în afară de aceasta poate la reproducere să formeze în interiorul său coaja tare a oului – ea nu este cu totul tare, este încă puțin moale. ... (Lacună în text.) Omul, când bea vin, poate deveni necuviincios. Când i se ia șarpelui apa, el poate deveni necuviincios. Este deci diferit în natură. Dacă șarpele nu primește sodă, atunci nu produce coaja de ou, atunci puiul trebuie să se dezvolte fără coaja de ou, trebuie să fie clocit în interiorul șarpelui însuși, iese afară ca pui viu. Acest lucru este ceva cu totul remarcabil. Presupuneți că un șarpe viu se târăște afară din șarpele adult; atunci în șarpe s-a petrecut ceva, care este acțiunea hidrogenului sau a fosforului asupra sodei. Aceasta s-a petrecut în șarpe. Șarpele a trebuit atunci să folosească vechea sodă pe care o mai avea în corp; a trebuit să o sacrifice pentru a da naștere puiului. Dacă se continuă povestea un timp mai îndelungat, se poate astfel determina ca șerpii să devină necuviincioși; și dacă au născut pui vii odată sau de două ori, atunci devin sterpi, nu mai nasc deloc, fiindcă trebuie să-și ia toată soda din corpul lor. Șerpii se epuizează, dacă nu li se lasă să le vină în apă noua sodă dizolvată.

Cum este însă dacă șerpii rămân cuviincioși și își leapădă vechea haină? Atunci oul este depus, iar ceea ce altminteri micul șarpe viu își extrăgea din soda depozitată în corpul mamei, din fosfor, din hidrogen, își extrage acum din Cosmos. Și dumneavoastră puteți vedea: dacă ia naștere un animal viu într-un astfel de șarpe, atunci se îmbină în interior soda, hidrogenul și fosforul; dacă ia naștere un ou, atunci hidrogenul, fosforul și soda se îmbină la exterior, din Cosmos. Atunci la acest animal aveți continuu înaintea ochilor faptul că în lumea largă se petrece același lucru care se petrece în interiorul omului la reproducere. Întreaga lume este reproducere. Căci la acest șarpe, care atunci când i se ia apa necesară pentru năpârlire naște pui vii, vedem că atunci când naște folosește ceea ce este în interiorul trupului său – hidrogenul, fosforul din interior, și soda din interior. Și când depune ouă folosește hidrogenul, fosforul din exterior și soda din exterior. Acesta este cea mai puternică dovadă, când examinăm așa ceva, că natura din jurul nostru nu este ceva mort, ci ceva tot atât de viu ca și noi înșine. Tocmai la astfel de dovezi trebuie să ne uităm. Nu trebuie să privim mașinal la ceea ce ia naștere acolo în mod cu totul remarcabil, atunci când un astfel de șarpe, care nu poate năpârli din cauza privării de apă, deci în principal din cauza privării de sodă, începe deodată să nască pui vii, nu trebuie să privim în mod necugetat la așa ceva, ci acest lucru trebuie pus în legătură cu puterile întregului Univers. Este un lucru de extremă însemnătate.

Acuma, omul nu depune ouă din care ies noi oameni, ci omul trebuie să fie născut ca pui viu; deja animalele superioare trebuie să fie născute ca pui vii. Așadar pe ce se bazează propriu-zis această dezvoltare superioară? Vedeți dumneavoastră, această dezvoltare superioară se bazează pe faptul că ceea ce este conținut afară în lume, în ființe, în animalele superioare și în om intră înăuntru, că omul asimilează în sine forțele lumii. Ceea ce este afară, este la ființele superioare și înăuntru.

Dar la animalele total inferioare, cum este atunci? Da, vedeți dumneavoastră, domnii mei, aceasta este eterna controversă în

știință, cum s-au ivit pe lume cele dintâi organisme vii. Oamenii vorbesc despre *Generatio aequivoca*; prin generație spontanee (abiogeneză), se spune. Da, dar apoi învățații își spun iarăși: trebuie cândva să se fi ivit cele dintâi organisme vii. – Dar când învățații cugetă acum din ce substanțe au rezultat aceste prime organisme vii, nu sunt acolo nici un fel de substanțe. Dar aceasta nu datorită naturii, ci numai datorită faptului că acești învățați nu cunosc substanțele. Și anume ei nu știu ce este cu adevărat hidrogenul, care se găsește peste tot: că acesta este un fosfor, același care este conținut și în sămânța masculină și tocmai cel care dă seminței masculine acel miros particular, care este fosforic. Dacă se aduce în contact sămânța masculină cu anumite plante, se produce tocmai același efect, ca atunci când se pune în contact soda cu anumite plante, efectul de înălbire și celelalte asemănătoare. Toate acestea sunt conținute în învățăturile vechi alchimiste, care astăzi, firește, nu trebuie să mai iasă la iveală; căci noi nu vrem ceea ce este vechi. Toate acestea au fost cercetate. Și astăzi ele se pot cunoaște iarăși prin adevărata știință antroposofică. Și acel lucru care presupune existența în sămânța masculină a sodei, fosforului sau hidrogenului, se poate dezvolta afară în marea natură. Așa că acum nu avem nevoie să ne punem întrebarea: Cum au apărut înainte cele dintâi organisme vii? – Pe când Pământul nu avea încă viețuitoarele superioare, au apărut viețuitoarele inferioare tocmai prin conlucrarea fosforului cu soda Pământului. Și atunci avem generația spontanee, *Generatio aequivoca*.

Vedeți deci, este nevoie doar să se studieze lucrurile până la capăt, și atunci se dezleagă anumite așa-zise enigme ale lumii, care altminteri nu se dezleagă. Firește, dacă cineva întreabă: Cum vin carbonul, oxigenul, hidrogenul și azotul în contact astfel încât să ia naștere o ființă vie? – ele nu pot veni cu chimia de astăzi, căci aceasta nu-i arată că dacă pe de o parte acționează fosforul și pe de cealaltă parte soda, dioxidul de carbon cu natriul, atunci ia naștere această ființă vie. Chestiunea este tocmai că în această poveste delicată nu se

poate pătrunde cu instrumentele grosolane pe care le au laboratoarele noastre. Dar astfel de fenomene trebuie văzute corect. Dacă avem deci un astfel de șarpe, care depune pur și simplu ouă, și abia din ou ies șerpi vii, atunci înăuntrul acționează încă marea natură, fosforul și soda din marea natură. Dacă se izolează șarpele de marea natură, dacă el este adus într-un mediu unde are prea puțină apă pentru a năpârli și a crea învelișul de ou în interiorul său, atunci șarpele acționează el însuși ca o mică natură, ca cel ce a luat de la marea natură și poartă în sine ca moștenire; atunci el acționează într-o anumită privință ca o ființă superioară.

Vedeți dumneavoastră, în aceasta constă de exemplu dezvoltarea omului în lume, în faptul că el într-un anume fel se separă de natură. Umanitatea se izolează; mai întâi de toate se separă prin cultură. Și progresul nu ar apărea, dacă omul nu s-ar separa într-un anumit mod. Căci într-o anumită privință șarpele devine o ființă superioară atunci când prin privarea de apă învață să dea naștere la pui vii. Întreaga evoluție a omenirii se bazează pe faptul că oamenii s-au separat tot mai mult de natură, și acum nu doar nasc urmași vii, ci își dezvoltă și toate celelalte forțe separat de natură, și prin aceasta vine din om tot ceea ce înainte venea din natură.

Da, domnii mei, pas cu pas vine din oameni ceea ce venea înainte din natură. Pentru aceasta pot să vă dau diferite exemple. Vreau să vă menționez doar unul: Noi scriem astăzi pe hârtie. Această hârtie nici măcar nu este așa de veche. Știți că mai înainte trebuia să se scrie pe cu totul alte lucruri. Și hârtia de astăzi este făcută în esență din deșeuri de pânză de in. De aceea, după cum a apărut ea, în același timp cu praful de pușcă, a fost numită hârtie din zdrențe de pânză de in. Omului i-a venit deci relativ târziu ideea să producă din înțelepciunea sa pasta de hârtie. Dar în natură este ceva, care există de mult timp ca pastă de hârtie: este aceea din care își face viespea cuibul! Aceasta este veritabilă pastă de hârtie. Este necesar să fie numai puțin prelucrat și înălbit cuibul de viespe, și s-ar obține pastă de hârtie din el. Viespile sunt realmente cele mai dibace producătoare de hârtie ale naturii. Așa

că se poate spune: Cu mii și mii de ani în urmă micile, minusculele viespi au descoperit fabricarea hârtiei! – Atunci fabricarea hârtiei s-a petrecut afară, în marea natură. Mai târziu omul a făcut-o din sine. În acest caz cu fabricarea hârtiei aveți cam același fenomen ca la șerpii care nasc pui vii; dacă izolați șarpele de lumea exterioară, lipsindu-l de apă, atunci el naște pui vii, apare pe o treaptă de generație ceva mai înaltă. Dacă izolați omul din ce în ce mai mult creându-i cultura sa, atunci el produce hârtia, pe care o producea înainte natura, tot așa cum șarpele creează șerpi vii din el însuși. Din natură produceau viespile cu mii și mii de ani în urmă hârtia; din interiorul său produce omul cu rațiunea sa hârtia. Da, rațiunea a intrat înăuntru omului, tot așa cum la șarpe a intrat înăuntru puterea de a naște pui vii.

Și așa este acum și la sămânța masculină. Acolo se găsește sodă, cum am spus, și acest hidrogen, fosfor. Dacă examinăm nervii care pornesc de la creier, atunci cele mai importante substanțe în acești nervi sunt iarăși soda și fosforul. Numai că sunt altfel legate între ele decât la sămânță, întru câtva sunt întărite împreună. Nu este absolut deloc miraculos că din oameni ia naștere și așa ceva, care așadar sunt gânduri. Prin faptul că omul a asimilat ceea ce altminteri există doar în sămânță, el prelucrează în sistemul nervos soda și fosforul. Așa cum afară în Univers pretutindeni este conținut fosfor și hidrogen, așa este sodă și fosfor în această sferă de creier uman. Dar acum puteți vedea și de ce avem nevoie de dioxidul de carbon în cap. Soda își schimbă locul încontinuu. Dioxidul de carbon se separă de natriu, și în cele din urmă am avea un craniu foarte rigid datorită natriului – acesta este un metal argintiu –, dacă nu ne-ar pișca încontinuu dioxidul de carbon și nu s-ar produce sodă în noi. Deci în sodiu absorbim dioxidul de carbon, pentru ca în capul nostru soda să fie corect repartizată. Iar din ceea ce este peste tot în jurul nostru, absorbim prin păr, prin piele fosfor, hidrogen. Numai că nu trebuie să lăsăm hidrogenul să vină în sus prea mult din interior în gazul metan, ci din exterior. Acest cap uman este cu adevărat un fel de ou; exact așa cum oul care este depus, își absoarbe din Pământ soda și din aer hidrogenul, tot așa își

absoarbe capul uman de jos din Pământul său soda, și de afară își capătă hidrogenul, fosforul, dacă nu-l poate obține și pe el din interior. Atunci acestea acționează împreună și creează în interior o substanță care poate fi mijlocitorul gândurilor, adică creează gândurile.

Așa se descoperă cum omul se află înăuntrul fenomenelor naturale. Numai că aceste fenomene trebuie observate la locul potrivit. Dacă învățatul le ia apa șerpilor, și apoi se holbează cum ies afară puii vii, în loc să depună ouă, atunci el nu descoperă nimic. Dar dacă el știe ce a adus el de fapt acolo înăuntru în laboratorul său, atunci el poate dezlega misterele lumii.

Despre aceasta vom vorbi mai departe miercuri viitoare.

CONFERINȚA a V-a

Dornach, 24 octombrie 1923

Bună dimineața, domnii mei! Are cineva de pus o întrebare?

Întrebare: Acum câteva conferințe s-a vorbit despre marele Cosmos; eu aș vrea să întreb despre cometele cu coadă lungă. Ce însemnătate au ele?

Dr. Steiner: Acuma, vedeți dumneavoastră, domnii mei, trebuie să ne amintim ceea ce am spus chiar în ultima vreme. Vreau să reiau câte ceva din ceea ce am spus cu câteva conferințe în urmă.

Atunci când considerăm omul, trebuie să ne spunem: Pentru întreaga sa viață, mai ales pentru evoluția sa spirituală, sunt necesare două lucruri. În primul rând, să meargă dioxid de carbon la cap. Omul încontinuu pune la o parte carbon în sine. De fapt, se poate spune: Omul, în măsura în care este un corp solid, este clădit din carbon. Așadar omul selectează încontinuu carbon din sine însuși. Acum, acest carbon în cele din urmă ar deveni astfel în noi, încât noi am deveni cu toții coloane negre. Am deveni coloane negre, dacă acest carbon s-ar păstra. Noi avem nevoie de el ca să trăim, dar trebuie să-l transformăm încontinuu, ca să devină altceva. Acest lucru se petrece prin intermediul oxigenului. În cele din urmă noi expirăm oxigenul împreună cu carbonul, ca dioxid de carbon. În aerul nostru respirat este dioxid de carbon. Dar dumneavoastră aveți nevoie de acest dioxid de carbon. Îl găsim și atunci când avem, de exemplu, apă carbogazoasă, iar în perlele dinăuntru este dioxid de carbon. Acest dioxid de carbon, care nu este expirat, urcă continuu spre capul omenesc, și noi avem nevoie de el ca să nu fim proști, ca să putem gândi; altfel, înspre capul omenesc ar urca gaz metan, care se compune din carbon și hidrogen. Așadar pentru a gândi avem nevoie de dioxid de carbon.

Eu am indicat deja și de ce avem nevoie pentru voință, pentru vrere. Așadar să începem cu mersul, cu mișcarea mâinilor, a brațelor – aici începe de fapt această vrere: aici trebuie să formăm mereu o legătură între carbon și azot și mereu să o dizolvăm iarăși. Dar acest cian sau acid cianhidric trebuie continuu, cum s-ar spune, să gonească în membrele noastre. El se combină atunci în membre cu potasiul. Se formează cianura de potasiu, care este însă imediat dizolvată din nou. De fapt, ca să putem trăi, trebuie să fie continuu otrăvire în noi, și pe de altă parte dez-otrăvire, anulare. Aceasta este taina vieții omenești: dioxidul de carbon pe de-o parte, cianura de potasiu, care implică potasiul, pe de altă parte. Cu fiecare mișcare, cu fiecare deget, se formează ceva acid cianic, și treaba este atunci așa că o dizolvăm iarăși imediat mișcând degetele. Așadar și aceasta trebuie să fie în om.

Dar tot ceea ce trebuie să fie în om, trebuie să fie și acolo afară, în Univers, trebuie să existe cumva afară în Univers. Acum, lucrurile stau așa încât cometele au fost la rândul lor cercetate mereu. Și tocmai cu cometele s-a petrecut un fel de, aș spune, mică istorie în mișcarea antroposofică. Eu am ținut odată conferințe la Paris [1], și am spus, din pură cunoaștere interioară, că în comete trebuie să fie ceva acid cianic, așadar că în comete există acid cianic. Până atunci, în știință încă nu se atrăsese atenția asupra faptului că în comete există acid cianic. Dar la scurt timp după aceea a venit o cometă. Era chiar aceea despre care vorbiți dumneavoastră. Și tocmai la această cometă s-a descoperit, cu instrumentele mai perfecționate, care mai înainte nu existau, că într-adevăr în comete, în materia cometei, este acid cianic! Așa că se poate face referire la aceasta, atunci când oamenii întreabă mereu: A prezis ceva antroposofia? – Da, această descoperire a cianului în comete, de exemplu, a fost prezisă în mod foarte evident. La încă multe lucruri s-a întâmplat așa; dar aici, în cazul cometei, a fost întru totul evident. Or în ziua de azi nu mai este nicio îndoială, chiar și în cadrul științei exterioare, că în atmosfera cometei, în aerul cometei – cometa este de fapt alcătuită dintr-o materie foarte subtilă, ea este de fapt doar eter, doar aer – este acid cianic înăuntru.

Da, ce înseamnă aceasta, domnii mei? Asta înseamnă că același lucru care trebuie să-l formăm noi continuu în membrele noastre, este și afară în atmosfera cometelor. Acum gândiți-vă cât de des am spus eu aici că oul este format înăuntru de către întregul Univers – așadar și omul, animalul și planta, fiind formate din ou, sunt formate din întregul Univers. Aș dori să vă explic aceasta la omul însuși, ca să realizați foarte exact ce însemnătate au de fapt aceste comete în întregul Univers.

Să pornim acum – unora le poate părea ciudat, dar veți vedea că ceea ce doriți dumneavoastră, poate fi cel mai bine explicat în felul acesta – să pornim de la ceva istoric. A existat, cu secole înainte de a fi întemeiat creștinismului, un vechi popor în actuala Grecia, grecii. Vechii greci au realizat atât de mult pentru viața spirituală, încât încă și astăzi elevii noștri de gimnaziu trebuie să învețe greaca, deoarece oamenii sunt de părere că dacă astăzi încă învață greaca, devin prin aceasta oameni deosebit de deștepți. Acum, grecii au realizat cu adevărat extraordinar de mult pentru viața spirituală. În ziua de azi nu se învață nici limba indiană, nici egipteană, ci greacă. Prin aceasta oamenii vor să exprime faptul că grecii au realizat deosebit de mult pentru viața spirituală. În simplul fapt că noi cultivăm limba greacă cu elevii noștri de gimnaziu, se vedește acest lucru. Grecii înșiși au cultivat cu copiii lor numai greaca, deși au realizat atât de mult pentru viața spirituală.

Deci, existau în principal două seminții în Grecia, care erau de o importanță deosebită, dar care erau foarte diferite una de cealaltă: una erau locuitorii Spartei, cealaltă, cei ai Atenei. Sparta și Atena, acestea erau cele mai importante orașe ale Greciei. La acestea se mai adăugau alte câteva, care erau și ele importante, dar nu așa de importante ca Sparta și Atena. Locuitorii acestor două orașe erau așadar foarte diferiți unii de alții. Vreau astăzi să fac abstracție de alte deosebiri, dar ei erau diferiți deja prin aceea că se comportau cu totul altfel în vorbire. Spartanii stăteau întotdeauna liniștiți laolaltă și vorbeau puțin. Lor nu le plăcea vorbitul. Dar atunci când vorbeau

ceva, voiau ca ceea ce vorbeau să aibă o anumită însemnătate; aceasta trebuia să aibă putere asupra oamenilor. Dar pentru că, la urma-urmelor, omul nu întotdeauna când flecărește poate spune ceva important, ei tăceau atunci când nu aveau nimic important de vorbit, și vorbeau întotdeauna în propoziții scurte. Aceste propoziții scurte erau renumite în toată antichitatea. Se vorbea despre propozițiile scurte ale poporului spartan, iar cele care deveneau renumite erau adesea maxime de o înțelepciune imensă.

La atenieni, nu mai era așa. Atenienilor le plăcea un discurs frumos, lor le plăcea când cineva vorbea frumos. Spartanii: concisi, mășurați, liniștiți în vorbirea lor. Atenienii, ei voiau să vorbească de-a dreptul frumos. Ei învățau arta vorbirii vorbind frumos. Ei flecăreau deja mai mult; nu așa de mult ca noi în ziua de azi, dar ei flecăreau totuși mai mult decât spartanii.

Pe ce se baza deosebirea dintre atenianul care vorbea mult și spartanul care vorbea mai puțin, dar semnificativ și cu putere? Se baza pe educație. Artă educației este, desigur, puțin studiată în ziua de azi. Dar cele de care spun eu se bazau pe educație. Băieții spartani în special erau cu totul altfel educați decât cei atenieni. Băieții spartani trebuiau să facă mult mai multă gimnastică: dansuri, lupte, toate artele gimnastice posibile. Iar arta vorbirii, gimnastica propriu-zisă a limbii, nu era deloc exersată la spartani. Vorbirea o lăsau să vină cu totul de la sine.

Tot ceea ce se află în limbaj se formează adică din restul mișcării corpului omenesc. Puteți observa exact: când un om are mișcări lente, măsurate, care sunt de-a dreptul gimnastice, atunci el și vorbește ordonat. Anume, atunci când un om merge cu pași care sunt ordonați, atunci el și vorbește ordonat. Depinde, desigur, de vârsta copilului. Atunci când un om în vârstă face podagră, nu mai contează; el a învățat deja vorbirea. Se pune problema de vârstă la care oamenii învață să vorbească. Dar spartanii puneau mare preț pe aceasta, să fie practică multă, multă gimnastică, și ei sprijineau această gimnastică și prin aceea că ungeau corpurile copiilor cu ulei și nisip; după care îi

lăsau să facă gimnastică. Atenienii făceau și ei gimnastică – în întreaga Grece se făcea gimnastică, dar cu mult mai puțină – și ei îi lăsau pe băieții mai mari să practice gimnastica limbii, să practice arta vorbirii. Spartanii nu făceau aceasta.

Însă acest fapt are o consecință absolut precisă. Știți dumneavoastră, atunci când acești mici băieți spartani își făceau gimnastica lor cu corpurile unse cu ulei și frecate cu nisip, atunci ei trebuiau să dezvolte foarte multă căldură interioară – multă, multă căldură interioară să dezvolte. Iar când atenienii făceau gimnastica lor, era ceva cu totul specific la atenieni. Dacă ar fi fost o zi ca cea de astăzi și băieții spartani nu ar fi vrut să-și facă gimnastica afară, în aer liber, acolo s-ar fi mers! Atunci școala, educatorii i-ar fi adus pe acești băieți la ordine! Dacă atenienii aveau o astfel de zi cum e cea de azi, așa, furtunoasă, îi strângeau pe băieții lor mai mul în interiorul încăperilor și îi lăsau să practice arta vorbirii. Dar îi chemau afară atunci când Soarele strălucea, când totul scânteia. Atunci, băieții atenieni trebuiau să-și facă afară exercițiile de gimnastică. Căci la atenieni, se gândea altfel decât la spartani. La spartani se gândea: Tot ceea ce execută băieții ca mișcări, trebuie să execute din interiorul corpului în afară lor; afară poate să fie furtună și grindină și vânt, să tune și să fulgere, este absolut indiferent. Ei își spuneau: Aceasta trebuie să vină din omul înșuși.

Atenianul spunea altfel. El zicea: Noi trăim de la Soare, și atunci când Soarele ne trezește la mișcare, atunci vrem să ne mișcăm; dacă Soarele nu este aici, noi nu mai vrem să ne mișcăm. – Așa spunea atenianul, și de aceea la atenieni se punea preț pe căldura solară exterioară. La spartani se punea preț pe căldura solară interioară, pe căldura solară pe care omul a prelucrat-o deja, iar la atenieni pe Soarele exterior, care strălucește frumos pe piele – pielea nu era frecată cu nisip, sau cel puțin nu atât de mult ca la spartani, ci la ei Soarele trebuia să prelucreze pielea. Aceasta era diferența. Și când în ziua de azi scrie în manualele școlare despre diferența dintre atenieni și spartani, atunci capeteți de fapt doar reprezentarea că acolo trebuie

să fi fost cumva un miracol, de ce taman spartanii erau oameni liniștiți, vorbeau numai cumpătat, pe lângă aceasta erau oameni extrem de căliți, și de ce atenienii au exersat arta vorbirii frumoase, care apoi la romani și-a găsit perfecționarea ei mai departe. Oamenii nu se pot îndeletnici astăzi în același timp cu istoria și cu științele naturii. Istoria vorbește pentru sine, și științele naturii vorbesc pentru sine. Dar atunci când eu vă spun dumneavoastră: Spartanii îi frecau pe băieții lor cu ulei și nisip și îi lăsau apoi să-și practice artele lor spartane pe orice vreme, iar atenienii nu-și frecau băieții atâta de mult cu nisip și ulei, și în afară de aceasta practicau oratoria lor în interiorul palatelor, atunci știți, pornind de la faptele naturale, cum a fost de fapt generată această deosebire între învecinații spartani și atenieni.

Așadar să spunem, că dacă avem aici Pământul (se desenează – tabla 7, centru) și aici Soarele:

Tabla 7

Dacă se dă atenție Soarelui, cum strălucește el, și aici este atenianul, atunci rezultă tocmai atenianul; și dacă nu se dă așa mult atenție Soarelui, ci se privește la ceea ce a făcut Soarele deja în om, și la căldura mai mult interioară, atunci de aici rezultă spartanul. Vedeți dumneavoastră, în acest fel se formează laolaltă istoria și istoria naturii. Așa stau lucrurile.

Acum putem deci spune: Dacă omul privește la faptul că el dezvoltă multă căldură în interiorul său, atunci limbajul său devine scurt și măsurat. – De ce? Pentru că el se adresează, apelează cu întreaga sa rațiune mai mult la Univers. Dar dacă omul se lasă luminat de Soare ca atenianul, atunci el apelează mai puțin cu rațiunea sa la Univers; atunci el se îndreaptă tocmai cu rațiunea sa mai mult spre interior, cu căldura spre exterior; spartanul: cu căldura spre interior, cu rațiunea spre exterior. Și din rațiune, spartanul a învățat limbajul Universului; acesta este înțelept; acesta a fost cultivat în el. Atenianul nu a învățat limbajul Universului, ci numai mișcarea Universului, pentru că el s-a lăsat în voia gimnasticii în căldura Soarelui.

Dacă noi examinăm în ziua de azi ceea ce a mai rămas de la spartani, ne spunem: Oh, acești spartani au redat înțelepciunea lumii în propozițiile lor concise. – Atenienii au început deja mai mult să dea din ei înșiși, în frumoasele lor întorsături de fraze, ceea ce are omul în interior ca înțelegere. Ceea ce au avut spartanii în limbajul lor, s-a pierdut în mare parte pentru omenire, a dispărut în Grecia odată cu spartanii. Omul nu mai poate trăi în ziua de azi cu limbajul Universului. Dar ceea ce începuseră atenienii să practice: frazele cu întorsături frumoase – a devenit mare în special după aceea în Roma prin oratorie. Și romanii cel puțin încă au vorbit frumos. Și în Evul Mediu oamenii încă au învățat să vorbească frumos. În ziua de azi însă, oamenii spun fraze îngrozitoare. Este nevoie doar să privești lucrurile în amănunt, și am putea lua orice alt oraș, dar la Viena, de exemplu, de câteva săptămâni sunt alegeri: Da, frumos nu se vorbește acolo, ci îngrozitor, un desăvârșit potop de discursuri, dar nu frumos! Și aceasta este ce a devenit treptat vorbirea, din cea care la atenieni a fost cultivată într-adevăr în frumusețe. Aceasta vine din om. Universul zău că nu face discursuri în vederea alegerilor – dar omul le face! Spartanii nu au ținut discursuri de alegeri; spartanii au exprimat în frazele lor concise cum vorbește Universul. Ei au privit în sus, înspre stele, și au gândit: Omul, el aleargă așa prin lume, și este mereu ocupat. Steaua, ea se mișcă încet astfel încât nu se merge încolo

când încet, când repede, ci întotdeauna uniform. Atunci a luat naștere proverbul care a rămas pentru toate timpurile: Grăbește-te încet – ș.a.m.d. Steaua ajunge doară la țelul ei! Și așa au învățat tocmai spartanii foarte mult de la ceea ce este afară în Univers.

Și acum putem trece la ceva pe care deja l-am și menționat aici, la dumneavoastră, putem trece de la căldură a lumină. Despre căldură aș mai spune doar următoarele. Gândiți-vă că atunci când un om trebuie să dezvolte multă căldură, el ar trebui să devină un om puternic. Și atunci când un om are ocazia să fie mult timp la soare, ar trebui să devină tocmai datorită acestui fapt un om care să vorbească mult. Acum aveți nevoie doar să priviți puțin geografia: Dacă mergeți în Italia, unde oamenii sunt mai expuși Soarelui, veți vedea ce popor vorbăreț este acolo! Și dacă mergeți în nord, unde oamenii sunt mai mult expuși frigului: Da, acolo puteți ajunge uneori la disperare – oamenii nu vorbesc, pentru că dacă mereu trebuie să dezvolte căldură interioară, aceasta le alungă impulsul interior de a vorbi. Și la noi este aproape comic atunci când vine un om din nord; el se înfățișează să vorbească – da, apoi stă, dar de spus nu spune încă nimic. Atunci când un agitator italian se urcă la tribună, el vorbește deja înainte de a ajunge la ea, el vorbește deja de când se află jos. Apoi continuă și totul e atât de efervescent! Atunci când trebuie să vorbească un nordic, care trebuie să dezvolte multă căldură, pentru că acolo nu este nicio căldură exterioară: un astfel de om se înfățișează – și te apucă disperarea, căci nu începe deloc; el vrea să spună ceva dar nu începe deloc. Așa stau lucrurile: căldura interioară alungă pofta de vorbit, căldura exterioară aprinde pofta de vorbit. Desigur că toate acestea se pot transforma prin artă. Spartanii nu au făcut-o prin ceea ce este în afară, ci prin propriul lor caracter de rasă – în ciuda faptului că erau vecini cu atenienii – au dezvoltat această vorbire liniștită, pentru că ei s-au amestecat mult cu oamenii veniți din nord. Printre atenieni erau, de exemplu, foarte mulți oameni veniți din regiunile calde, care s-au amestecat ca rasă printre atenieni; în felul acesta ei au dezvoltat

vorbirea curgătoare. Așadar vedem în ce fel chiar omul ca orator este legat de Soare și de căldură. Acum să trecem la lumină.

Aici avem nevoie doar să ne amintim ceva ce eu v-am expus deja. Gândiți-vă la un mamifer. Un mamifer dezvoltă intern embrionul pentru noul mamifer. Embrionul este purtat intern de animalul-mamă; totul se petrece intern. Să luăm în schimb fluturele. Eu v-am spus: Fluturele depune oul, din ou iese omida, omida se transformă în cocon, iar din cocon, lumina Soarelui scoate afară fluturele, care este multicolor. Priviți în schimb mamiferul (se desenează – tabla 7, dreapta); acest mamifer dezvoltă în uterul său, cu totul ascuns, noul animal. Aici avem din nou două contrarii, două contrarii minunate. Priviți: aici, oul nu este acoperit. Atunci când omida iese din el, vine deja lumina. Vă spuneam că omida merge la Soare, își țese coconul ei, învelișul – ca să devină pupă – după lumină, și lumina dă iarăși naștere fluturelui. Și lumina nu se odihnește și nu se oprește, îi dă fluturelui culorile sale. Culorile sunt cauzate de către lumină; lumina tratează fluturele.

Luați, dimpotrivă, vaca, câinele. Da, micul pui care se află în uterul matern nu poate avea lumina exterioară, este cu totul închis în întuneric față de exterior. Deci acesta trebuie să se dezvolte acolo înăuntru, în întuneric.

Dar nimic din ce trăiește nu se poate dezvolta în întuneric. Este pur și simplu un nonsens să se creadă că ceva se poate dezvolta în întuneric. Dar atunci cum este de fapt treaba aici? Vreau să vă fac o comparație. Se poate spera ca atunci când Pământul va deveni cândva foarte sărac în cărbune, să se poată folosi pentru încălzire căldura directă a Soarelui printr-o transformare oarecare; dar în ziua de azi încă nu merge să se folosească direct căldura solară la încălzit. Probabil că nu va mai dura mult și oamenii vor realiza cum se poate face; dar în ziua de azi noi folosim, de exemplu, cărbunele. Da, domnii mei, cărbunii nu sunt altceva decât căldură solară, numai că o căldură solară care s-a revărsat cu multe, multe mii de ani în urmă pe Pământ, s-a prins în lemn și s-a păstrat sub formă de cărbune. Atunci când

încălzim scoatem din nou afară din cărbune căldura solară acumulată în Pământ cu mii de ani în urmă.

Să nu credeți că numai cărbunele se comportă față de Soare așa cum am descris! Așa cum tocmai am descris eu, se comportă și alte ființe față de Soare, anume toate ființele vii. Dacă priviți acum un mamifer, trebuie să spuneți: Orice pui de animal are o mamă, care la rândul ei are o mamă, ș.a.m.d. Acestea au absorbit mereu căldura solară; aceasta este încă înăuntru în animalului însuși, ea este transmisă ereditar. Și exact la fel cum scoatem noi căldura solară din cărbune, tot așa copilul mic în uterul matern ia acum din interior lumina solară care este înmagazinată acolo. (tabla 7, stânga) – Acum aveți diferența dintre ceea ce ia naștere în câine sau în vacă, și ceea ce ia naștere în fluture. Fluturile merge imediat cu oul său în lumina solară exterioară, îl lasă să fie prelucrat întru totul de lumina solară exterioară, până când devine fluturile colorat. Câinele sau vaca sunt și ei pe dinăuntru la fel de colorați, numai că nu se vede. Așa cum în cărbune încă nu se percepe lumina solară – ea trebuie mai întâi atrasă afară – tot așa trebuie, prin viziunea superioară, mai întâi atras afară din câine și vacă ceea ce este înăuntrul lor ca lumină înmagazinată. Acolo, înăuntru, este lumină înmagazinată! Fluturile este multicolor din afară; acolo lumina solară a lucrat din afară. Da, la câine sau la vacă este intern, așa spune, lumină invizibilă peste tot înăuntru.

Ceea ce v-am descris eu dumneavoastră aici, oamenii în ziua de azi ar putea deja ușor constata cu aparatura noastră desăvârșită, dovedi în laboratoarele lor, dacă ar vrea. Ar trebui oamenii să facă doar o dată un laborator total întunecat și apoi să compare în acest laborator un ou tocmai depus cu un embrion de vacă sau de câine într-un stadiu primar, și atunci ar vedea că prin fotografia care poate ieși într-o încăpere întunecată, s-ar arăta pe deplin această deosebire pe care o descriu eu. Și dacă s-ar fotografia atunci, ceea ce nu se vede și cu ochii – ochii nu sunt sensibili la aceasta – s-ar putea dovedi că oul de fluture are spectrul galben și germenul de câine și cel de vacă au spectrul albastru în fotografie. Aceste lucruri, care pot fi văzute spiritual – nu

este nevoie de exterior, dacă pot fi văzute spiritual – pot fi dovedite deja și cu instrumentele perfecte. Așadar, acum putem spune: Fluturile este format în lumina exterioară a Soarelui, vaca sau câinele sunt formate în lumina solară care este înmagazinată intern. – Am aflat astfel deosebirea dintre căldura care acționează exterior, care îl face pe om vorbăreț, lumina care acționează exterior, care generează multele culori la fluturi, și căldura din interior, care îl face pe om mut, măsurat – lumina din interior la o ființă care aduce pui vii pe lume, care trebuie să primească lumina interior. Și acum putem să trecem de aici la ceea ce este obiectul întrebării noastre.

Există chiar și lucruri de care omul are nevoie în interiorul său, dar pe care nu îi este îngăduit să le dezvolte peste măsură în interiorul său, pentru că atunci ar muri. Dintre acestea face parte și cianul, acidul cianhidric. Dacă omul, peste puțină cianură de potasiu care se află în el, ar forma neîncetat întreaga zi ziua cianură de potasiu, nu ar merge, căci ar fi prea mult. Omul formează în sine ceva cianură de potasiu, dar foarte puțină. Însă el are nevoie de puțină și din afară; el o absoarbe pe aceasta împreună cu ceea ce inspiră. Nici aceasta nu este mult, dar omul nu are nevoie de mai mult.

Acum, domnii mei, această cianură de potasiu nu este acolo în aerul obișnuit. Dacă nu ar apărea din timp în timp cometa, nu ar exista cianură de potasiu în aer. Cometele, și apoi acești meteoriți, stelele căzătoare, care, după cum știți, mai ales în miezul verii gonesc în număr mare prin aer, aduc în jos această cianură de potasiu. Și omul își ia de fapt din ele puterea sa. De aceea, oamenii care au devenit lipsiți de putere în mușchii lor, trebuie trimiși într-un astfel de aer, care nu a fost împropătat numai pornind de la Pământ, ci a devenit proaspăt din întregul Univers, care a primit influențe meteoritice. Și este așa că, de exemplu, oameni care suferă de ceea ce se numea mai înainte oftică, și care devin fără putere în mușchii lor și la care această lipsă de putere apare în mod deosebit spre primăvară, sunt trimiși toamna în acest aer împropătat din Cosmos. Primăvara nu se poate face chiar nimic; de aceea mor astfel de oameni cel mai

ușor primăvara. Trebuie avut grijă din vreme, deoarece pentru astfel de oameni se poate face de fapt ceva abia în toamnă. Dacă în vară forțele meteoritice cu micile cantități de cianură de potasiu, care vin din Univers, depun cianura lor de potasiu, acești oameni ar trebui ca, atunci când se sfârșește luna august și vine toamna, să vină cu membrele lor lipsite de putere în astfel de regiuni unde vara a depus ce a avut mai bun, anume cianură de potasiu. Atunci membrele devin din nou puternice. Așadar la oamenii la care se observă că pentru ei în anul următor va fi foarte rău pentru că devin lipsiți de putere, ar trebui, de fapt, – pentru că primăvara nu se poate face mult cu lucrurile exterioare – luate măsuri din vreme. Ar trebui să ne spunem: Când vine primăvara, le dau unor astfel de oameni, în funcție de cât de lipsiți de putere au devenit, sucul anumitor plante, de exemplu sucul de porumbar. Dacă păstrați sucul de porumbar – dumneavoastră cunoașteți această plantă acrișoară, astringentă – și o administrați oral unui astfel de om care devine lipsit de putere primăvara, atunci el poate rezista de-a lungul primăverii și al verii. De ce? Păi, vedeți dumneavoastră, atunci când i se dă omului suc de porumbe, atunci acest suc de porumbe formează tot felul de săruri. Acestea merg la cap și duc cu sine dioxidul de carbon. Atunci facem capul să fie dispus să-l conducă pe acel om prin primăvară și vară. Și toamna trebuie să-l aducem într-o regiune unde el este în stare să absoarbă celălalt element, care trebuie să meargă mai mult în membre. Dioxidul de carbon merge la cap; pe acesta îl introducem în cap prin administrarea de porumbe. Dacă avem norocul să fi reușit să trecem un astfel de om prin vară și îl putem aduce în toamnă într-o regiune adecvată – nu un timp deosebit de lung, două-trei săptămâni să rămână într-un astfel de aer, despre care știm că tocmai a primit influențe meteoritice –, atunci este așa că omul acolo, prin faptul că a fost fortificat în timpul primăverii și al verii, își procură într-adevăr tăria membrilor.

Da, domnilor, aici aveți cele două acțiuni nemijlocit alăturate. Aici aveți efectul Pământului, care de fapt este o acțiune a Lunii, acțiunea

Pământului în suc de porumbe, și aici aveți efectul cosmic în ceea ce au lăsat în urmă cometele, și dacă nu sunt comete, meteoriții – la aceștia e la fel, numai că în mic, însă ei sunt mulți –, în ceea ce acționează din Univers. Așa cum, în fond, nu aveți nimic pământesc în fluturi cu transformarea lui, ci lumină din Univers, așa cum în ouăle ocrotite aveți căldură din Univers, de la Soare, tot așa aveți și în dumneavoastră însăși căldura omenească interioară, pe care trebuie să o dezvoltați interior în substanța dumneavoastră și care stimulează exact contrariul față de căldura exterioară.

În felul acesta putem vedea peste tot cum în om este o alternanță, cum însă și în întregul Univers este o alternanță: lucrurile trebuie să vină când din afară, din Univers, când din interiorul Pământului sau al omului. Acum veți spune: Da, anumite lucruri sunt regulate; dar ele nu pot determina singure ceea ce trebuie să determine ele. Ziua și noaptea alternează regulat: ele determină ceea ce pornește de la Pământ. – Acum, cometele apar mai mult sau mai puțin neregulat; meteoriții de asemenea. Și la aceștia e la fel. La meteoriți nu există o asemenea regularitate ca în rest. Dacă un astronom vrea să observe o eclipsă de Soare, el poate găsi momentul exact în care ea începe – acesta se poate calcula –; face parte dintre lucrurile regulate, dar nu acționează din Soare. Atunci el poate merge mai întâi la un supeu, și ajunge întotdeauna la timp la eclipsa de Soare. Dacă vrea să observe roiurile de meteoriți la timpul potrivit, trebuie să pândească întreaga noapte, căci altfel nu le poate găsi. Tocmai aceasta este diferența între ceea ce vine în mod neregulat din Univers pe Pământ, și ceea ce este regulat.

Acum puteți pune o întrebare interesantă. Puteți spune: Cometele, care deci sunt în corelație cu cianul – ceea ce este corelat cu voința noastră în noi, oamenii –, aceste comete apar neregulat; repede vine una, apoi vreme îndelungată iarăși nu mai este prezentă. – Ea generează mereu la oameni prilejuri pentru superstiții; tocmai ceea ce nu apare în mod constant îi face superstițioși, atunci când apare. În răsăritul și apusul de Soare, numai sufletele cândva pregătite ale

oamenilor au văzut divinitatea; ulterior, firile superstițioase au inventat apoi tot felul de lucruri despre comete. Acum puteți pune întrebarea: De ce nu este și cu cometele așa încât să apară și o cometă așa cum apare Soarele dimineața la o anumită oră? – Păi, dacă ar fi așa, dacă o cometă ar putea veni și dispărea cu coada ei totdeauna regulat, la fel de regulat ca răsăritul și apusul Soarelui și al Lunii, atunci noi oamenii, nu am avea libertate; atunci tot restul în noi ar fi la fel de regulat ca și răsăritul și apusul Soarelui, răsăritul și apusul Lunii. Și ceea ce în noi este în corelație cu această regularitate a Cosmosului, este în noi de asemenea necesitate naturală. Noi trebuie să mâncăm și să bem cu regularitate, trebuie să dormim cu o anumită regularitate. În cazul în care cometele ar răsări și apune la fel de regulat ca Soarele și Luna, atunci nu am putea începe să ne mișcăm arbitrar, ci atunci ar trebui să așteptăm: am fi în transă cataleptică; cometa ar apare – atunci am putea merge. Dacă ea ar dispărea iarăși, noi am intra iarăși într-o transă. Nu am avea libertate. Aceste așa-numite stele rătăcitoare sunt cele care, din Univers, îi dau omului libertatea. Și așa putem spune: Ceea ce este necesar în om, foamea, setea în desfășurarea lor, somnul, veghea, ș.a.m.d., vine de la fenomenele regulate; și ceea ce este în om arbitrar, ceea ce este libertate, vine de la fenomenele de tip cometă și aceasta dă omului tăria pentru forța ce acționează în mușchii săi.

În perioada contemporană oamenii s-au dezvățat într-un tot să privească înspre ceea ce este libertate în om. Oamenii nu mai au nici un simț pentru libertate. De aceea și-au și dorit într-un tot oamenii în ultima vreme doar ceea ce este necesitate. Acum, oamenii exprimă în sărbătorile lor ce convingeri au. De exemplu, ei au sărbătorile pentru necesitate: Sărbătoarea Crăciunului, sărbătoarea Paștelui; dar ei au lăsat la o parte sărbătoarea toamnei, sărbătoarea lui Mihael, pentru că aceasta este corelată cu libertatea, cu tăria intrinsecă a omului. Și așa studiază, de fapt, oamenii și la comete, cel mult aspectul material. Despre celălalt, ei spun: În această privință nu se poate ști nimic. – Și pe de o parte, dumneavoastră vedeți în ziua de azi că oamenii se tem

de libertate; pe de altă parte vedeți că ei nu au nici o capacitate corectă de judecată, nici o rațiune pentru a studia neregularitățile din Univers. Dacă acestea nu ar fi acolo, oamenii nu ar avea libertate. Astfel încât putem spune: Atenienii au asimilat ceea ce era în interiorul omului. Aceasta i-a făcut vorbăreți. – Pe de altă parte, materialismul a devenit cumplit de vorbăreț. Dar aceasta îl face și insensibil, obtuz față de toate cele în care omul poate deveni viguros pentru influența meteoitilor. De aceea și este sărbătoarea lui Mihael cel mult o sărbătoare țărănească, iar celelalte sărbători sunt ceva corelat cu necesitățile, deși nici ele nu mai sunt așa respectate ca în vremurile vechi, pentru că oamenii s-au dezvățat de fapt de legătura cu lumea spirituală.

În felul acesta, totul devine transparent. Dacă oamenii vor înțelege din nou cât de binefăcătoare este influența cometei, atunci probabil își vor aduce aminte să sărbătorească cu drag toamna o celebrare, pentru a avea un fel de sărbătoare a libertății. Aceasta își are locul în toamnă; un fel de sărbătoare a lui Mihael, o sărbătoare a libertății. Pe aceasta oamenii o lasă să treacă pe lângă ei în ziua de azi, pentru că ei nu au nicio înțelegere pentru ea; ei nu au nicio înțelegere pentru libertate în natura de afară, și de aceea nici pentru libertatea din om. Vedeți dumneavoastră, venerabila Doamnă Lună și maiestuosul Domn Soare, ei stau pe tronurile lor, vor să aibă totul măsurat, pentru că nu au un simț potrivit pentru libertatea din Univers. Desigur că și aceasta trebuie să fie. Dar cometele sunt eroii libertății din Univers; ele au de aceea în sine și acea substanță care la om este în corelație și cu activitatea, cu activitatea liberă, cu bunul-plac, cu activitatea voinței. Și așa putem spune: Dacă privim în sus, la Soare, avem în el ceea ce în interiorul nostru mână activități ritmice uniforme, inima și respirația. Dacă privim la o cometă, ar trebui de fapt, de fiecare dată când apare o cometă, să facem un poem despre libertate, pentru că aceasta este în corelație cu libertatea noastră! Putem spune: Omul este liber pentru că în Univers pentru acești entuziaști din Univers, cometele, domnește de asemenea libertatea. – Și așa cum Soarele

datorează natura sa în principal caracterului acid, tot așa datorează cometa natura sa caracterul cianului.

Vedeți dumneavoastră, domnii mei, ajungem astfel la natura cometelor și acesta este o corelație extraordinară de importantă când vedem dintr-o dată că în întregul Univers este și ceva care trăiește, dar care trăiește așa asemănător nouă, oamenilor. Astfel încât putem de asemenea spune: La spartani, la aceștia exista mai mult simț pentru a se sustrage Soarelui, și de aceea ei au și prețuit toate acele lucruri – acest lucru nu s-au născut dintr-un element arbitrar exterior –, care erau corelate cu Universul. Și *Lykurgos* [2], legiuitorul Spartei, a poruncit să se facă bani de fier. În manuale găsiți: Lykurgos a poruncit să se facă bani de fier pentru ca spartanii să rămână foarte spartani. – Acesta este un nonsens. În realitate, Lykurgos a fost învățat de aceia care mai știau încă aceste lucruri în Sparta; aceia i-au povestit că în comete este conținut cian combinat cu fierul, și de aceea a lăsat el să se bată monede de fier în Sparta, ca simbol al cometelor. Aceasta a fost ceva care a provenit din înțelepciune; în timp ce alte popoare au trecut la baterea monezilor de aur, care exprimă mai mult ceea ce se află în Soare, fiind imagine a vieții solare din noi.

Așa, este bine să se vadă că în obiceiurile vechilor popoare încă mai era ceva din ceea ce știau acestea despre Univers.

CONFERINȚA a VI-a

Dornach, 27 octombrie 1923

Bună dimineața, domnii mei! I-a venit cuiva vreo idee?

Întrebare: Cred că noi mai așteptăm ca dl. Doctor să ne mai spună ceva despre legătura cu stele.

Dr. Steiner: Acum, voi încerca să mă leg astăzi de ceea ce am spus data trecută, pentru a le extinde încă ceva mai departe. Voi repeta pe scurt: Am observat că tot ceea ce se desfășoară regulat în Univers, așadar, să spunem, de exemplu, ceea ce cauzează ziua și noaptea în mersul Soarelui, sau ceea ce cauzează anotimpurile, se află și în corelație cu ceea ce este necesar în om. În om este necesar ca în timpul alternanței dintre veghe și somn să intervină asimilarea hranei ș.a.m.d. La om într-o regularitate mai mare este necesară respirația, circulația sanguină ș.a.m.d. Dacă cuprindem cu privirea toate acestea în om, ele sunt în corelație cu ceea ce acum poate fi calculat prin astronomie ca fiind regulat. În schimb, ceea ce nu apare așa regulat – care, într-un anumit sens, poate fi de asemenea calculat, dar care nu apare în mod regulat, ca de exemplu cometele și meteoriții – aceste fenomene sunt în corelație cu tot ceea ce este în om voință liberă, cu ceea ce așadar generează în om libera voință.

Aici trebuie să privim mai întâi de toate la o substanță care este deosebit de importantă, o substanță care se găsește frecvent pe Pământul nostru, care însă se găsește și pretutindeni în Univers, și care, atunci când asemenea meteoriți cad pe Pământ, exact în acești meteoriți este conținută. Aceasta este fierul. Fier există atât de mult pe Pământul nostru încât se poate spune: Întreaga noastră cultură și civilizație îi datorează existența sa fierului. – Gândiți-vă numai la toate cele la care este folosit fierul! Abia acum încep oamenii să producă, din anumite substanțe care nu sunt fier, tot felul de lucruri; dar de-a lungul ultimelor două secole tot ceea ce a apărut, la drept

vorbind, ceea ce a adus atât marele progres actual cât și actualele condiții sociale, s-a făcut cu adevărat datorită fierului. În Univers trebuie să bănuieți peste tot prezența fierului, tocmai din motivul că atunci când ceva cade pe Pământ, este din fier.

Acum însă să examinăm fierul din propriul nostru corp omenesc. Aici este foarte ciudat, că omul, atunci când intră în viața pământească primește ceea ce conține cel mai puțin fier: laptele. Laptele matern abia conține ceva fier. Astfel încât putem spune: Omul începe abia în decursul vieții sale să introducă fierul în sine, împreună cu hrana. Ce înseamnă aceasta?

Da, domnii mei, dacă priviți un copil, el se agită mult; el și visează deja. Dar copilul nu are încă nici o gândire voluntară, nici o altă voință liberă. Măsura în care copilul ajunge la libera sa voință, depinde de asimilarea fierului în sine. Vedeți așadar de aici că fierul este de fapt necesar pentru libera voință. Și dacă, de exemplu, în cazul unui om care este răgușit, care este răgușit într-un fel sau altul, care are o voce slabă, vrem să realizăm ce anume stă la baza acestui fapt, atunci trebuie în primul rând să facem analiza dacă el are suficient fier. Căci la cel care are prea puțin fier, se vedește aceasta în primul rând în acest caracter arbitrar, în această liberă voință care iese la iveală prin vorbire. Așadar atunci când vedeți un om care poate urla tare, nu trebuie să vă faceți griji că ar avea prea puțin fier; dar dacă aveți un om care de-abia își rostește cuvintele, atunci puteți sta pe gânduri, în ce măsură îi lipsește acestui om fierul. Așadar, se poate spune: Se arată deja la exterior că omul are nevoie de fier tocmai pentru libera sa voință. – Putem astfel înțelege cu ușurință și că acela care zboară ca fier prin Univers, care este în Pământ ca fier, este în corelație cu ceea ce este liber arbitru omenesc, cu ceea ce este voință omenească liberă.

Dar tot ceea ce se petrece își are de asemenea marea sa influență asupra tuturor celorlalte. Și trebuie să ne fie limpede că fierul nu ne formează în întregime și nu formează nici Universul în întregime, căci atunci am fi oameni de fier. E drept că pentru tăria noastră aceasta ar

fi bine, dar nu am putea face tot restul, dacă am fi oameni de fier. Aici trebuie să ne aruncăm privirea asupra celor cu care fierul poate intra în vreo combinație.

Acum, domnii mei, eu v-am spus deja: Apa carbogazoasă, pe care v-am descris-o recent, are o mare importanță în special pentru tot ceea ce în noi este în legătură cu gândirea; căci apa carbogazoasă conține carbonat de sodiu, dioxid de carbon și sodiu. Carbonatul de sodiu trebuie să piște sus în cap. Așadar tot ceea ce este în legătură cu gândirea noastră, cu capul nostru, ceea ce este în legătură cu faptul că noi avem lumină interioară, este în legătură cu apa carbogazoasă. Dumneavoastră vă amintiți că eu v-am expus recent aceasta.

Dar dumneavoastră ați văzut și că pentru ca în noi să fie așa ceva precum dioxidul de carbon, noi trebuie să preluăm oxigenul din aer. Oxigenul din aer noi îl preluăm cu respirația, căci aerul e compus din oxigen și azot; și din multe alte substanțe încă, dar acestea nu joacă un rol așa de mare. Oxigenul îl preluăm prin respirație. În noi se formează carbonul. Pe acesta îl producem în noi prin alimente. Oxigenul din noi se combină cu dioxidul de carbon și cu sodiul și noi obținem atunci carbonat de sodiu, apă carbogazoasă. Apa carbogazoasă joacă tocmai în capul nostru un rol important. Noi avem în noi carbonat de sodiu, apă carbogazoasă, și aceasta vrea, de fapt, să ajungă mereu sus în capul nostru. Numai atunci când trebuie să fie activă reproducerea, atunci trebuie să-și joace rolul ei și la reproducere; și pe aceasta v-am spus-o. Așadar apa carbogazoasă joacă un rol mare în noi.

Acum vreau însă să vă explic ceva. Eu v-am vorbit odată – e deja mult de atunci – despre culori. Dumneavoastră vedeți culorile principale în curcubeu. În curcubeu sunt succesiv violet, albastru, verde, galben, apoi portocaliu și apoi roșu. Acestea sunt culorile care sunt în curcubeu. Acum, vedeți dumneavoastră, atunci când avem în curcubeu aceste culori, le produce natura. Dar aceste culori pot fi produse și prin aceea că facem întuneric total într-o cameră, lăsând doar un singur orificiu, într-o fereastră, prin care vine lumina

înăuntru (se desenează – tabla 8): Aici avem o fereastră, aici un orificiu prin care trece lumina, aici cade lumina înăuntru. Acum punem aici o prismă de sticlă, un astfel de corp de sticlă; aici lăsăm să cadă lumina, și acum obținem înăuntru culorile, așa cum le avem în curcubeu. Acestea pot fi apoi proiectate pe un perete.

Tabla 8

Acum, domnii mei, această succesiune de culori, această legătură dintre culori care apare aici prin prismă, ca și în curcubeu, are particularitatea că apare corect numai atunci când ardem un gaz sau folosim lumina solară; dacă folosim însă alte corpuri, nu obținem o asemenea succesiune de culori, ci numai culori individuale. De exemplu, în anumite circumstanțe putem avea totul întunecat la dreapta și la stânga și numai aici, în mijloc, să avem o frumoasă linie galbenă. Ce înseamnă această linie galbenă?

Dacă luăm o flacără și punem în această flacără tocmai ceea ce v-am notat eu aici, sodiu, și îl ardem în flacără, atunci obținem această linie galbenă, nu culoarea roșie, ci aceasta galbenă. Așadar dacă luați o flacără, conduceți lumina printr-un orificiu, și luați o prismă, nu obțineți un spectru solar, ci o linie galbenă. Dacă luați numai puțin sodiu și aduceți în acest întreg spațiu foarte puțin sodiu, atunci obțineți imediat această frumoasă linie galbenă! Nu este deloc nevoie

să fie mult sodiu – peste tot există această frumoasă linie galbenă; sodiul în cele mai mici cantități dă această frumoasă linie galbenă.

Ciudat este că dacă privim oriunde în spațiul cosmic și de acolo nu se produce spectrul solar, ci linia galbenă prin devierea de undeva a spectrului solar, obținem această linie galbenă a sodiului aproape pretutindeni. Aceasta este din nou o dovadă a faptului că sodiul este răspândit peste tot în Univers. Dacă vă întrebați acum: De ce este acest sodiu răspândit peste tot în Univers? – atunci trebuie să vă dați răspunsul: Pentru ca să se poată forma acest carbonat de sodiu, această apă carbogazoasă. Ea este peste tot răspândită, ca să poată exista capetele omenеști. Domnii mei, fierul este pretutindeni în Univers, pentru ca noi să putem avea voința liberă; sodiul este răspândit peste tot în Univers, pentru ca noi să putem avea capete. Dacă sodiul nu ar exista în Univers, nouă ne-ar fi întru totul imposibil să avem capete.

Acum, care sunt toate lucrurile care trebuie să fie aici, pentru ca noi, ca oameni, să putem avea capete? Trebuie să fie dioxid de carbon, adică oxigen și carbon, și trebuie să fie sodiu. Sodiul, v-am spus că există pretutindeni în Univers. Carbonul îl avem acum noi înșine. Acesta este continuu produs în noi prin alimente. Numai că el este iarăși îndepărtat, pentru că noi nu vrem să fim oameni morți, alcătuiți din cărbune, ci oameni vii, care numai distrug totul și creează din nou. Dar noi producem peste tot carbon. Așadar carbonul îl avem noi înșine, oxigenul îl luăm din aer, sodiul din Univers. Acestea trebuie să fie aici, pentru ca noi să avem capete.

Vedeți acum că în felul acesta, dacă în Univers ar exista numai ceea ce v-am spus eu, noi am avea capetele noastre și am putea avea o voință liberă. Dar la ce ne-ar folosi voința liberă nouă, ca oameni pământenii, dacă nu am avea brațe și picioare, astfel încât să ne putem folosi libera voință? Da, vedeți dumneavoastră, pentru aceasta trebuie să avem posibilitatea hrănirii! Pentru ca noi să putem fi clădiți de fapt din materia Pământului, trebuie să avem posibilitatea hrănirii. Aceasta depinde de faptul ca noi să avem în pânțele noastre ceva

asemănător cu ce avem în respirație. Noi inspirăm oxigen; dioxidul de carbon îl expirăm. Dacă nu am expira acest dioxid de carbon, atunci plantele nu ar avea carbonul, pentru că acesta este luat din dioxidul de carbon al oamenilor și al animalelor. Așadar plantele se clădesc din ceea ce expiră oamenii și animalele. Așa stau lucrurile. Așadar oxigenul ne ia carbonul. El se combină cu carbonul nostru. Dar mai întâi trebuie să producem acest carbon, mai întâi trebuie să îl avem. Pentru aceasta trebuie să preluăm hrana în noi. Oxigenul este extrem de lacom în privința carbonului. Dacă nu am vrea să-i dăm oxigenului carbon, atunci am avea imediat accese de asfixiere, dacă acest carbon nu poate ieși afară. Am face imediat accese de asfixiere! Așadar așa stau lucrurile, că tocmai oxigenul este lacom. Însă și stomacul nostru trebuie să preia hrana. Așa cum oxigenul preia carbonul și formează dioxidul de carbon, tot așa trebuie să preia și stomacul nostru, într-adevăr cu lăcomie, carbonul. Și stomacul nostru este un domn foarte lacom, care propriu-zis pofteste după mâncare.

Acum am putea să ne reprezentăm: Dacă înăuntru al acestui stomac ar fi și oxigen, atunci lucrurile ar putea merge așa cum merge înspre afară, prin gură și nas. Aici, înăuntru, este oxigenul; acesta absoarbe carbonul. Ar trebui așadar să fie ceva înăuntru, în stomac, care servește de asemenea la absorbția hranei. Și acesta și este înăuntru: o substanță întru totul similară oxigenului este în stomac, este neconținut secretată de stomac. Aceasta este clorul. Despre sodă v-am spus că este folosită la albirea lenjeriei, în general la rufe. Dar clorul este folosit de asemenea la albit, el este conținut în albăstreală. Aceasta este tot o substanță care are lumina în sine, care poartă lumina. Clorul este întru totul similar oxigenului.

Dacă examinăm organele respiratorii, aici este oxigenul din aer care ne extrage încontinuu carbonul din trup. În stomac avem clor, iar clorul atrage imediat, pentru că este lacom, este cumplit de lacom, tot hidrogenul. Și împreună cu hidrogenul, clorul formează acidul clorhidric. Acest acid clorhidric se scurge și picură în interiorul stomacului nostru, și el este lacom după mâncare. Atunci când

aducem hrană în gură, ea trebuie să fie mai întâi dizolvată prin acidul care se găsește în salivă, ptialina. Aceasta este deja ceva care este chiar similară acidului clorhidric. Apoi, hrana vine în stomac. Înăuntru, în stomac, este pepsina. Ea este asemănătoare acidului clorhidric, numai puțin diferită, dar acidul clorhidric este și el în stomac. Numai până când acidul clorhidric devine viu, apoi acidul clorhidric viu este pepsina. Aceasta preia cu lăcomie hrana. Și când un om are prea puțin acid clorhidric, atunci capătă imediat un gust amar în gură. De ce? Pentru că de fapt acidul clorhidric preia lacom toate alimentele și le trimite în restul corpului. Așadar atunci când acidul clorhidric nu acționează cum trebuie, atunci este așa că omul lasă să zacă în stomac ceea ce a ingerat. Atunci acestea răsuflă din nou în sus, în gură; acesta are atunci un gust amar, când exalația vine în sus, omul capătă o limbă încărcată, ș.a.m.d. Este așa, că ceva precum acidul clorhidric continuu trebuie să fie activ în noi, pentru ca noi să ne putem clădi membrele noastre.

Și așa putem spune: Fierul nu ne-ar ajuta corect dacă nu l-am putea întrebuința cu libera voință. Noi trebuie să ne clădim membrele. Pentru ca noi să ne putem clădi membrele, clorul trebuie să se combine cu hidrogenul în acidul clorhidric. Noi trebuie să avem acest acid clorhidric în noi.

Acum gândiți-vă: Făcând abstracție de tot restul, aveți în întregul corp acid clorhidric; dumneavoastră aveți carbon în dumneavoastră, și multe altele. Trebuie să considerăm treptat omul astfel: Dacă acesta de aici ar fi omul (se desenează – tabla 8, dreapta), aici, peste tot ar fi acid clorhidric. Acest acid clorhidric trebuie să se pătrundă peste tot cu corpusculii de fier, care sunt în sânge. Atunci devine omul un om care își poate dezvolta liber, plin de forță, voința sa. Așadar de ce anume depinde teribil de mult la om? Teribil de mult depinde de faptul ca omul să poată combina în sine corect fierul cu ceea ce vine de la acidul clorhidric, de la clor. Aceasta trebuie să se desfășoare neconținut în om, ca ceea ce ajunge în el din clor să se combine în mod corect cu fierul. Acum se poate întâmpla ca mai ales trupurile

feminine tocmai în tinerețe, când devin mature, să trebuiască să folosească atâta forță pentru maturizare, încât să nu le mai rămână forța să combine corect ceea ce ia naștere din clor cu fierul. Atunci, ele au pe de o parte fierul; acesta le împovărează și nu se poate combina cu ceea ce vine pe de altă parte de la clor, pentru că nu există forța pentru aceasta. Atunci nu folosește la nimic dacă unor asemenea tinere fete, care nu pot combina clorul cu fierul, li se dă pur și simplu fier; pentru că ele pot avea în sine suficient fier. Anemia pe care o fac tinerele fete nu constă în aceea că ele au prea puțin fier, ci în aceea că ele nu pot împinge fierul la clor. Astfel încât trebuie dezvoltată în ele această forță, care aduce fierul la clor.

Acum, domnii mei, vedeți dumneavoastră, dacă priviți asupra fierului, atunci se vedește, dacă privim în Univers, că fierul este în legătură cu Marte. Marte este de fapt creatorul fierului în sistemul nostru planetar. Aceasta se poate stabili prin legăturile omului cu Marte. Eu am vorbit deja aici despre astfel de lucruri [1] și o voi mai face și în viitor. Așadar fierul se află în corelație cu Marte.

Dacă verificăm: Ce are asupra omului o influență puternică atunci când el nu-și produce așa cum trebuie acidul clorhidric, atunci când stomacul său nu gospodărește cum trebuie? – atunci vedem: Este Mercur, steaua Mercur, care este în corelație cu clorul. Astfel încât la o tânără fată care este anemică, putem spune: Aici nu concordă corect între ele influența lui Mercur, care urmează să acționeze asupra stomacului și a continuării sale, cu influența lui Marte. – Vedeți așadar că dacă privim în sus, la Marte, putem spune: Acesta produce în noi acele influențe care fac posibil ca noi să folosim fierul. Marte trebuie să fie aici, pentru ca noi să avem puterea să folosim fierul. Fierul trebuie să fie aici, pentru ca noi să putem întrebuința această forță în voința liberă. Marte ne furnizează puterea fierului; meteoriții ne furnizează – pentru că ei cedează continuu aerului fierul – substanța fierului. Putem spune așadar: Marte este acel corp în Univers, care ne determină să folosim în mod corect fierul, pe care ni-l aduc meteoriții și cometele, atunci când apar neregulat.

Atunci când vorbim, vorbim prin forța lui Marte, legată de comete și meteoriți. Acesta este limbajul omenesc. Oamenii s-au obișnuit să se uite așa cu ochii mari la limbajul omenesc și să nu vadă nimic deosebit în el, nu-i așa? Dar oamenii care reflectează în ziua de azi, tocmai aceia nu pot de fapt reflecta, le este imposibil să reflecteze pentru că își îndreaptă simțurile spre cu totul altceva decât spre ceea ce este realitatea. Puteți vedea aceasta la lucruri mărunte. Noi am făcut aici recent o probă a focului. La aceasta desigur că se face tot ceea ce se face când este un foc adevărat. Ziarul de duminică al bisericii catolice a relatat că aici a fost un foc adevărat, numai că focul a fost curând stins! Vedeți, domnii mei, oamenii știu să reflecteze asupra acelora care nu există deloc; dar asupra acelora care există, ei nu reflectează! Este tocmai ceea ce caracterizează lumea în ziua de azi: ei gândesc despre tot ce nu există, dar nu au nici un simț pentru a gândi la ceea ce există. Cel care reflectează continuu la ceea ce nu există, pierde orice simț pentru realitate. Și acesta este cazul în mare măsură la oamenii actuali. Cine are o asemenea gândire schiloadă – pentru că aceasta este o gândire schiloadă atunci când se minte continuu –, acela pierde orice simț pentru realitate.

Așadar influența lui Marte și influența cometelor produc în om libera voință și faptul că noi ne putem folosi membrele cu liberă voință. Însă aceasta trebuie să conlucreze în om în modul corect cu Mercur. Mercur este cel care produce compoziția corectă de acid clorhidric în stomacul nostru. Exact la fel cum avem nevoie de sodă în cap, avem nevoie în stomac de ceea ce vine de la acidul clorhidric. Aceasta e foarte frumos, domnii mei, deoarece soda predă capului lumina, și de asemenea embrionului, germenului omenesc, care în principal devine cap. Când omul se maturizează, atunci preia ceea ce este corelat cu stomacul său, acidul clorhidric. Și dacă acidul clorhidric se combină cu sodiul, care este pretutindeni, atunci ia naștere sarea noastră obișnuită de bucătărie. În cap avem nevoie de sodă, cu care noi și înălbim. În stomac avem nevoie de sare de bucătărie. Aceasta nu este numai ingerată împreună cu mâncărurile,

ci este produsă încontinuu, pentru ca și acolo jos să poată intra lumina; pentru că atât soda cât și sarea de bucătărie sunt purtători ai luminii, o lasă să treacă.

Acum, domnii mei, noi nu ne sărăm degeaba mâncărurile. Ne sărăm mâncărurile pentru că noi de fapt întotdeauna secretăm prea puțină sare proprie. Prin aceasta ne menținem legătura cu natura. Vedem așadar: Influența lui Marte trebuie să concorde cu influența lui Mercur. Atunci voința noastră se va ciocni în mod corect în membrele noastre cu ceea ce este necesar ca fier în aceste membre și de alte substanțe pentru ca noi să ne putem folosi membrele cu o voință liberă, destoinică.

Acum, dumneavoastră puteți vedea, de exemplu, la fetele anemice: Aici nu se întâlnesc corect ceea ce vine din stomac, ceea ce este corelat cu acidul clorhidric, și ceea ce vine ca fier. Acestea nu se pot combina corect. Acum trebuie, desigur, cercetat dacă nu cumva într-un caz special este așa încât este prea puțin fier. Desigur că și aceasta poate fi cauza anemiei. Cauza anemiei poate fi însă și faptul că este prea puțin clor. Dar în majoritatea cazurilor nu este așa, ci în majoritatea cazurilor este așa că cele două nu se pot întâlni. Marte și Mercur nu se pot întâlni în om. Aceasta este de cele mai multe ori cauza anemiei.

Tocmai aceasta este situația, de exemplu, în medicina actuală: Oamenii vor să aibă peste tot aceeași cauză; dar bolile pot să apară identice pe dinafară și să fie foarte diferite în interior! Așadar, dacă o tânără are anemie nu trebuie să ne întrebăm numai: Are prea puțin fier, prea puțin clor? – ci trebuie să ne întrebăm de asemenea: Sau cele două nu se îmbină între ele? – Dacă tânăra fată are prea puțin fier, atunci trebuie văzut ca fierul să fie adus în ea în mod corect. Da, dar aceasta nu e deloc așa ușor! Căci dacă introduceți fierul în stomacul ei, așa cum se petrece de cele mai multe ori, atunci trebuie ca mai întâi clorul să aibă înclinația să ia în primire fierul în stomac, altfel fierul zace în stomac, trece prin intestin și nu intră deloc în om. Așadar trebuie mai întâi să căutăm calea de a aduce în om influența lui Mercur, de fapt influența clorului.

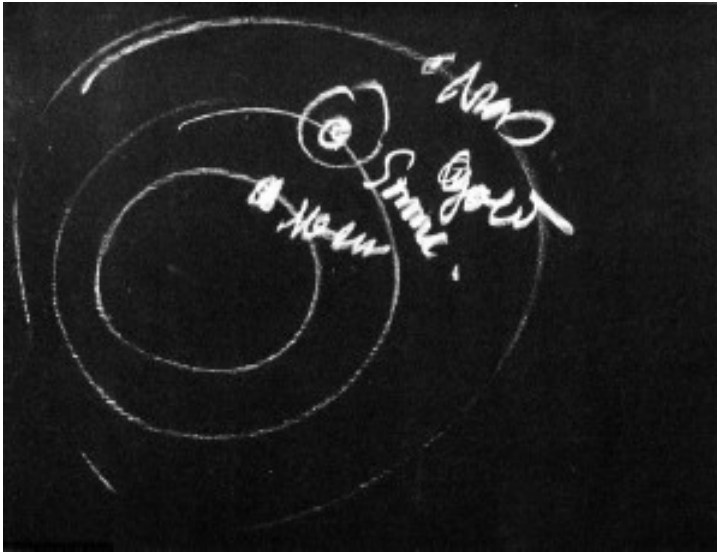
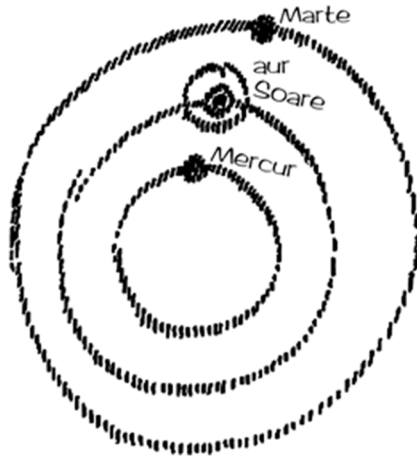
Și aceasta este de mare importanță, ca fierul să nu îl administrăm pur și simplu ca fier, ci să ne spunem: Eu trebuie să aduc fierul în stomac în așa fel încât fierul să fie luat în primire cumva de clor în stomac. – Pentru aceasta însă trebuie să pregătim un medicament, de exemplu din spanac. Spanacul are fier. Se poate face un medicament și din alte substanțe, de exemplu din semințe de anason, ș.a.m.d., dar în principal este necesar ca spanacul să nu fie întrebuințat așa cum este el – ce-i drept, acesta poate folosi și el, dacă este pur și simplu mâncat –, ci să fie făcut un medicament din fierul care este conținut în spanac. Căci în modul în care este repartizat fierul în spanac este forța care poate aduce fierul și până în sânge. Așadar, într-un astfel de caz, când se descoperă că este prea puțin fier aici, trebuie încercat să se aducă în acest mod fier în sânge.

Dar anemia mai poate fi determinată și de faptul că în stomac se află prea puțină grăsime pentru a produce clorul. Da, un oarecare cercetător al naturii a observat că în cazul anemiei se produce prea puțin clor; de aceea anemiei i s-a dar și numele de cloroză. Dar corelațiile nu le cunosc oamenii. Însă nu trebuie să încercăm să introducem pur și simplu acid clorhidric în stomac, pentru că acesta poate fi arhisuficient acolo, mai ales atunci când este introdus din afară. Se pune problema ca clorul să fie produs de stomacul însuși, ca stomacul să aibă puterea să producă clor. Omul are nevoie de propriul clor, nu de cel adus din afară! Și pentru aceasta este necesar să se introducă în stomac ceva care se prepară din cupru printr-o anumită tratare. Atunci stomacul va redeveni înclinat să formeze clor. Vedeți așadar că trebuie privit peste tot în lucruri. Dar de cele mai multe ori la anemie nu este vorba nici de lipsa de fier, nici de lipsa de clor, ci de faptul că cele două nu pot ajunge împreună. Marte și Mercur nu se pot reuni în om.

Da, vedeți dumneavoastră, domnii mei, în Univers, între Mercur și Marte se află Soarele (vezi desenul – tabla 9). Așa cum Marte este înrudit cu fierul, Mercur este înrudit ori cu mercurul, ori cu cuprul.

Așadar dacă la deficitul de clor este nevoie de influența lui Mercur,

Tabla 9

la deficitul de fier de influența lui Marte, atunci se pune problema, când cele două nu se pot întâlni, să se facă mai puternică în om forța solară, care se află între ele. Căci ceea ce aduc împreună clorul și fierul este forța solară în om. Și aceasta poate fi stimulată dacă administrăm omului aur în cantități foarte mici. Dacă încercăm să tratăm cu aur – desigur, din nou într-o foarte precisă preparare, căci altfel rămâne

iarăși în stomac – atunci se pot aduce din nou Marte și Mercur laolaltă.

Așadar vedeți că la astfel de bolnavi pot intra în considerație trei feluri de remedii. Aceasta arată că nu se poate vindeca pur și simplu după numele bolii, ci trebuie să fie folosit fie un preparat din cupru, fie un preparat din fier, care trebuie obținut dintr-o plantă, de exemplu din spanac. Sau poate fi necesar aurul – dar într-o preparare corespunzătoare – pentru ca cele două să se întâlnească. Anume este așa: Dacă se cunoaște numai ceea ce se desfășoară aici, pe Pământ, în om, atunci nu se poate ști chiar nimic despre om; atunci se ajunge ca ceea ce arată la fel să fie și denumit la fel. Dar aceasta este exact ca și cum cineva ar vrea să folosească un brici la tăierea cărnii, pentru că este un cuțit. Anemia tocmai că nu este întotdeauna aceeași. Ar trebui să spunem: Există o anemie cu deficit de fier, există o anemie cu deficit de clor și există o anemie în care cele două nu se amonizează între ele, așa cum trebuie să spunem că există brici, cuțit de masă și briceag. – Dar, nu-i așa, oamenii le pun la grămadă pe toate. La fel ca unul care spune: O, ceea ce se pune pe masă sunt ingrediente pentru ceea ce se mănâncă, și atunci își sarează cafeaua, deoarece sarea este un ingredient și zahărul este un ingredient. Așa sunt oamenii când țipă afară, în lume: anemia este anemie. Însă acesta este un nonsens precum: ingredientele sunt ingrediente. Căci atunci când tratezi cu fier o anemie bazată pe dizarmonie faci același lucru ca atunci când îți sarezi cafeaua.

Vedeți dumneavoastră, domnii mei, acum realizați că de fapt peste tot trebuie căutat ceea ce nu se află la fel de aproape ca nasul. Este realmente așa: Știința noastră a ajuns deja la lungimea nasului, căci atunci când privește la microscop, omul își ciocnește mereu nasul de microscop. În viață nu este așa de simplu. Acolo nu prea înaintezi dacă te orientezi numai pe lungimea nasului. Se spune: Omul acela nu vede mai departe de lungul nasului. – Cei care cercetează în ziua de azi lucrurile la microscop, nu văd nici ei mai departe de lungul nasului! Dar trebuie să privim până la Marte, dacă vrem să vedem ce are

însemnătate în fierul obișnuit. De ce? Poți găsi cu exactitate corelațiile numai atunci când te îndrepti, în acest mod, pretutindeni în Univers. Nu este nicio născocire atunci când vorbim despre Marte și spunem că are o însușire sau alta. Nu este așa, că dezvolti cu ușurință o oarecare clarvedere confuză și imprecisă, care privește în sus până la Marte, ci trebuie să ajungi să cunoști multe; trebuie să ajungi să cunoști influența lui Marte în om; atunci firește că poți vorbi despre Marte, altfel nu. Și întocmai la fel este și cu celelalte planete. Și putem spune, de exemplu: Vom găsi mereu că atunci când unui om îi lipsește în special ceva în interior, cum este cazul la anemie – așadar atunci când fierul nu poate fi înglobat –, acestea este în corelație cu faptul că Mercur nu acționează corect asupra omului. Atunci când omului îi lipsește ceva la exterior, aceasta este în corelație cu faptul că Marte nu acționează corect asupra omului.

Acum, domnii mei, vedeți dumneavoastră, există tinere fete care fac anemie atunci când ajung la pubertate. Aceasta indică faptul că în interior ceva nu este în ordine. Aici influența lui Mercur este prea slabă; noi trebuie prin influența aurului să o facem să aibă efect mai puternic. Există însă băieți – dumneavoastră știți că la băieți pubertatea nu se manifestă prin aceea că se petrece ceva pe dinăuntru; în timp ce la fete intervine intern ciclul, la băieți schimbarea se petrece pe dinafară: apare schimbarea vocii –, la care intervine foarte frecvent altceva: ei pot prinde exact atunci ceva răgușit în vocile lor. Acesta este la băieți aspectul corespunzător anemiei ca la fete – băieții pot deveni și ei anemici; atunci ceva nu este în ordine în interior –, dar ceea ce înseamnă același lucru la băieți, aceasta este, că schimbarea vocii nu apare normal, că ea trece într-un fel de răgușeală, așa cum este cazul la foarte mulți oameni. Atunci nu influența lui Mercur este atentatorul propriu-zis, ci influența lui Marte. Dar dacă omul continuă să-și spună – pentru că fierul nu este dat numai de Marte, fierul este dat și de meteoriți -: Trebuie să intensificăm influența lui Marte –, atunci poate fi și așa, ca putem cu aur să intensificăm această influență a lui Marte. Vedeți că pubertatea se manifestă la tineret în moduri foarte

diferite: La fete, în așa fel încât ele se află mai mult sub influența lui Mercur, la băieți în așa fel încât ei se află mai mult sub influența lui Marte, înclinați spre răgușeală sau, dacă nu sunt întotdeauna răgușiți, răgușesc măcar în fiecare iarnă.

Aceste lucruri trebuie cercetate în ziua de azi prin știința spirituală. Cealaltă știință nu are nicio noțiune despre aceste lucruri. Acum domnii mei, dumneavoastră vedeți că se pune așadar problema de a introduce în mod corect în stomac ceea ce în plantă conferă deja corecta repartizare a fierului, atunci când anemia se bazează pe un deficit de fier, ș.a.m.d. Vedeți că învățăm să cunoaștem corect natura omenească numai atunci când o raportăm la întreaga lume stelară. Aici nu se ajunge, de fapt, la capăt, ci aici trebuie să ne fie limpede că tot ceea ce vedem pe cer ca stea, își are influența corespunzătoare asupra omului. Așadar aceasta este de o mare importanță.

Următorul aspect îl vom trata în continuare miercurea viitoare. Poate că vă vine iarăși vreo idee, ceva pe care ați dori să-l știți chiar legat de acest lucru. Atunci puteți pune și întrebarea: Cum trebuie să se raporteze hrănirea oamenilor la însănătoșirea oamenilor? – Poate faceți o observație sau alta asupra izbucnirii unor boli endemice, ș.a.m.d. Despre acestea putem să mai vorbim atunci. Așadar gândiți-vă la acestea! Poate că puteți găsi până miercurea viitoare ceva pe care veți vrea să-l știți cu referire la problema hrănirii.

CONFERINȚA a VII-a

Dornach, 31 octombrie 1923

Bună dimineața! V-a venit vreo idee?

Întrebare: Dl. Doctor a vorbit despre faptul că pot izbucni maladii endemice și cum ar fi ele eventual de combătut. Acum a izbucnit o epidemie, paralizia infantilă, care a cuprins și adulți. Ar putea spune dl. Doctor ceva în acest sens?

Este dăunător pentru om dacă are plante în cameră?

Dr. Steiner: În ceea ce privește întrebarea despre plantele din cameră, vedeți dumneavoastră, lucrurile stau așa: În mare, în natură este absolut valabil că plantele dau din ele însele oxigen, pe care omul apoi îl inspiră, și că omul însuși expiră dioxidul de carbon. Așadar ceea ce îi trebuie plantei expiră omul; ceea ce îi trebuie omului emană planta. Aceasta este, în mare, corect. Acum, dacă omul are plante în cameră trebuie să mai ia în seamă și următoarele. Dacă omul are plante în cameră peste zi, atunci se petrece aproximativ procesul despre care am vorbit. Dacă are plante în cameră noaptea, atunci este așa că plantele într-adevăr au nevoie noaptea și de ceva oxigen. În timpul nopții planta se comportă puțin altfel; ea nu are nevoie de oxigen în aceeași măsură ca omul, dar are nevoie de oxigen. Așadar tocmai atunci când este întuneric, ea are pretenția la ceea ce în rest îi dă omului. Acuma desigur că nu este așa încât omul trebuie să se lipsească complet de oxigen, dar el primește prea puțin și aceasta are efect toxic. Lucrurile sunt valabile în general pentru existența naturală. Firește că este iarăși așa: Fiecare ființă are ceva în sine, care are nevoie de ceva de care au nevoie și celelalte ființe. Așa este la plante, dacă le observăm riguros. Dacă plantele pe care le are omul în cameră s-ar scoate afară în timpul nopții, atunci când doarme omul, această toxicitate nu ar interveni. Aceasta în privința acestei întrebări.

Acuma, în privința paraliziei infantile care apare atât de puternic acum și în Elveția, în ziua de azi este realmente încă dificil să vorbești

despre această boală, din motivul că în forma în care apare ea acum, apare de fapt doar de puțin timp și trebuie așteptat și văzut ce simptome deosebite mai adoptă. Am avut și noi în clinica de la Stuttgart [1], de exemplu, un caz grav de paralizie infantilă; totuși, după imaginea pe care o putem avea deja în ziua de azi – putem judeca întotdeauna numai în funcție de cazurile apărute –, conform cazurilor care ne sunt cunoscute, care au apărut la noi, se poate spune în ziua de azi că paralizia infantilă, ca și punctul ei de plecare, gripa, care duce la atâtea maladii ulterioare, este și ea un lucru extraordinar de complicat. Și se pare că ea poate fi combătută numai dacă se tratează întregul corp. Chiar recent a fost vorba aici, în cercurile medicale, despre cum trebuie combătută paralizia infantilă. Există în ziua de azi un interes puternic în acest sens, tocmai pentru că paralizia infantilă se răspândește cu fiecare săptămână tot mai mult. Este numită „paralizie infantilă” pentru că apare cel mai frecvent la copii. Dar a apărut de curând un caz în care un tânăr medic – și mai ești deloc copil atunci când ești un tânăr medic – care, cred, sâmbătă mai era încă bine-sănătos, s-a îmbolnăvit duminică de paralizie infantilă, și luni a murit. Așadar în anumite circumstanțe paralizia infantilă îl cuprinde pe om într-un mod extraordinar de rapid, și, de fapt, am putea fi îngrijorați că ea s-ar putea dezvolta într-o epidemie foarte gravă.

Acum, ea este în mod absolut cert în corelație, ca și gripa însăși, cu evenimentele dificile ale timpului nostru. Este așa: De când am reușit, la Stuttgart, în Institutul nostru biologic să dovedim acțiunile celor mai mici particule de substanțe [2], de atunci trebuie vorbit cu totul altfel despre aceste lucruri; și exact în public ar trebui să se vorbească altfel decât de obicei.

Noi am arătat, pur și simplu, la Stuttgart, că atunci când luăm o substanță oarecare și o diluăm, o diluăm foarte mult, obținem cu această substanță diluată un efect. Se pune o cantitate foarte mică de substanță într-un pahar cu apă: o diluăm așadar astfel încât să fie o parte din substanță în nouă părți de apă; așadar ea este diluată de zece

ori. Apoi luăm din ceea ce avem acum – care mai conține doar o zecime din substanța originală –, din nou o parte; pe aceasta o tratăm tot așa, astfel încât o punem într-un pahar și o lăsăm să se extindă tot în raportul de 1:10. Acum am diluat deja substanța de 10 ori 10, prima dată în raportul de 1:10, a doua oară atunci când am diluat cantitatea de picături într-o diluție de 10 ori 10, care dă așadar două zerouri, 1:100. Dacă o diluați acum pe aceasta în continuare, dacă așadar luați din nou o asemenea cantitate și o aduceți în nouă părți de apă, va trebui să mai adăugați încă un zero; atunci aveți 1:1000. Acum mai există doar o miime de substanță înăuntru. În felul acesta noi am adus la Stuttgart diluția până la unu la un trilion – care are 18 zerouri; atât de mult, și chiar mai mult, am diluat.

Așadar vă puteți închipui că aici nu se mai află decât o urmă din substanța inițială, și că de fapt nu se mai pune deloc problema câtă substanță inițială se mai află înăuntru, ci cum acționează această substanță ca diluție. Substanța diluată acționează cu totul altfel. Astfel de diluții au fost făcute așadar la Stuttgart. Pe acestea nu le poate imita cineva așa de ușor. Cel mult valuta germană se va putea dilua în felul acesta, dar în rest cu greu va putea imita cineva aceasta. – Noi am făcut aceasta cu cele mai diferite substanțe. Apoi am procedat așa mai departe, că am luat ghivece mici de flori și am turnat în ele ceea ce am obținut. Așadar mai întâi apă obișnuită, soluția obișnuită, apoi pe aceea în care era o zecime substanță, apoi cea cu o sutime de substanță, apoi pe cea cu o miime, apoi cea cu o zecime de miime, o sutime de miime, și așa mai departe, până la o trilionime. Așadar acestea au fost făcute. Apoi am pus în ghivece semințe, boabe de grâu. Bobul de grâu crește (se desenează – tabla 10) și crește în diluție mai bine decât fără diluție! Și așa merge mai departe. Vedeți dumneavoastră, cu cât ajungeam la diluție mai mare, cu atât creșterea era mai rapidă: una, două, trei, patru, cinci, ș.a.m.d., până când am ajuns la diluția a douăsprezecea. La diluția a douăsprezecea creșterea a dat iarăși înapoi, a devenit mai mică. Apoi a urcat iarăși și apoi a scăzut din nou.

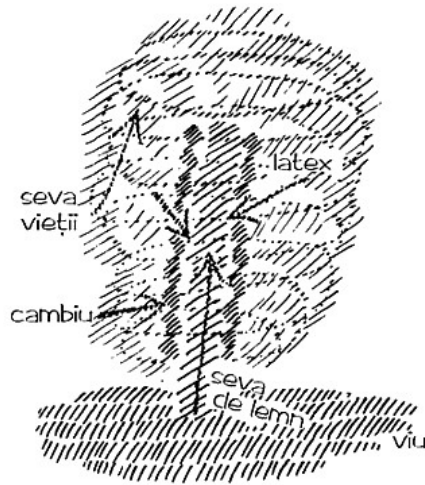
clarifică aceasta prin știința materialistă grosieră, pentru că ei își spun: Păi ce importanță să aibă pentru întreg Pământul ceea ce se pune în Pământ ca trup omenesc? – Este foarte diluat, desigur, ceea ce vine din om în acest proces, dar acționează.

Vedeți dumneavoastră, domnii mei, atunci este bine dacă vorbim o dată despre întreaga plantă. Condițiile de sănătate ale oamenilor depind întru totul de creșterea plantelor, și de aceea trebuie să cunoaștem ce anume colaborează de fapt la creșterea plantelor.

Tocmai această problemă cu paralizia infantilă m-a preocupat extrem de mult, și a rezultat că de fapt trebuie tratat întregul om. Au și reieșit deja puncte de sprijin pentru tot felul de remedii, exact pentru paralizia infantilă. Aceasta probabil este de o mare importanță, deoarece paralizia infantilă ar putea juca în viitor un rol cu adevărat dureros. Este desigur o problemă care preocupă profund, și eu am fost preocupat tocmai cu aceasta. Va trebui probabil să fie realizat un medicament care constă din băi cu sodă, arseniat de fier și încă dintr-o substanță anume, care este preluată din creierul mic, din partea posterioară a creierului animalelor. Așadar va trebui să fie un remediu foarte complicat exact pentru o asemenea paralizie infantilă. Vedeți dumneavoastră, aici, la o astfel de boală care vine din cauze foarte ascunse, este vorba că ea va trebui să fie vindecată tot într-un mod complicat. Lucrurile sunt de fapt foarte actuale în ziua de azi, și este bine dacă vă clarificați cum se produce întreaga creștere a plantelor.

Aici crește, așadar, planta din sol. Vreau să o reprezint astăzi așa cum corespunde exact întrebării pe care a pus-o domnul Dollinger (vezi desenul – tabla 11). Din germen crește rădăcina. Să luăm la început un copac; apoi putem trece la planta obișnuită. Dacă luăm un copac, aici crește trunchiul. Da, domnii mei, vedeți dumneavoastră, deja creșterea acestui trunchi este ceva extraordinar de ciudat. Acest trunchi care crește aici, este format de fapt numai prin aceea că lasă să meargă seva din pământ în sus, iar această sevă care urcă – așadar ceea ce am desenat aici roșu –, această sevă ascendentă trage cu sine toate sărurile posibile și constituenții pământului; prin aceasta este

Tabla 11

trunchiul solid. Dacă priviți așadar lemnul din trunchiul unui copac, aveți o sevă ascendentă, și această sevă duce cu sine în plante particulele solide de pulbere ale Pământului, tot felul de săruri, așadar să spunem carbonat de sodiu, componenți care conțin săruri de fier. Toate acestea sunt antrenate acum, și prin aceasta este lemnul solid în sine. Astfel, esențialul este că aici urcă seva.

Ce e petrece aici de fapt? Vedeți dumneavoastră, când aici urcă solidul, pământosul, devine lichid, și avem aici element pământos-

fluid ascendent. Aici urcă o astfel de substanță groasă, pământoasă-fluidă. Lichidul se evaporă apoi și pământosul rămâne. Ceea ce rămâne în urmă pământos este lemnul. Dacă seva urcă aici, ea nu se formează aici (se indică pe desen), ci această sevă, care urcă în lemn – să o numim seva lemnului –, este de fapt conținută în întreg Pământul, astfel încât în această privință Pământul este o singură mare vietate. Această sevă a lemnului, care apoi urcă în copac, există în fond, după cum am spus, în întreg Pământul; numai că în Pământ această sevă este de fapt ceva cu totul deosebit. Ea devine ceea ce reprezintă în copac, abia în copac. În Pământ, ea este seva vivifiantă a Pământului propriu-zis. Pământul este cu adevărat o vietate. Și ceea ce urcă apoi în copac, este în întreg Pământul; prin aceasta trăiește Pământul. În copac, această sevă își pierde vitalitatea, ea devine un agent chimic, acolo ea mai are numai forțe chimice.

Așadar atunci când priviți un copac trebuie să vă spuneți: Pământosul-fluid din copac a devenit chimic, iar în Pământul însuși, acolo jos, el era încă viu. Așadar seva lemnului a murit parțial urcând în copac.

Dacă nu ar fi și altceva, atunci nu s-ar dezvolta niciodată nici o plantă, ci s-ar forma doar mlaștini, care mor în partea de sus și în care se desfășoară procese chimice. Dar ceea ce se formează din seva lemnului, trunchiul, ajunge afară în aer – și aerul este întotdeauna amestecat cu umezeală – el ajunge în aerul umed, în umezeală, în elementul apos-aeros. Seva lemnului – împreună cu ceea ce produce ea – ajunge așadar, din pământos-lichid, în lichid-aeros. Iar în lichid-aeros viața se formează din nou, astfel încât trunchiul se acoperă de jur-împrejur cu ceea ce apoi trăiește în frunzișul verde (se desenează – tabla 11), și în cele din urmă în floare și în tot ceea ce este aici, afară. Acestea sunt din nou trezite la viață. În frunziș, în frunză, în floare și în mugur, trăiește din nou seva vieții; seva lemnului este sevă vitală pe cale de a muri. În trunchi, viața moare încontinuu, în frunză ea se reînnoiește. Astfel încât trebuie să spunem: Noi avem sevă a lemnului, care urcă în sus; apoi avem sevă a vieții. – Ce face deci aceasta? Vedeți

dumneavoastră, seva vieții circulă jur împrejur și produce pretutindeni frunzele. De aceea puteți și observa astfel de spirale, în care sunt ordonate frunzele. Seva vieții, așadar, circulă propriu-zis în cerc de jur-împrejur. Și ea provine din elementul lichid-aeros, în care ajunge planta, atunci când a răsarit din pământos-lichid.

Vedeți dumneavoastră, domnii mei, faptul că trunchiul, trunchiul de lemn este mort și că la plantă trăiește numai ceea ce se dezvoltă aici, de jur-împrejur, îl puteți dovedi într-un mod foarte simplu, anume în felul următor: Gândiți-vă că vă apropiați de un copac; aveți aici trunchiul de lemn, apoi aveți aici scoarța, și în scoarță, aici înăuntru cresc frunzele (se desenează). Acum merg aici și tai scoarța – prin acesta este înlăturată și frunza –, dar dincoace las frunzele împreună cu scoarța. Și povestea se vedește a fi așa, că *aici* copacul rămâne viu, proaspăt, și *acolo* el începe să moară. Lemnul singur cu seva lui de lemn nu poate menține copacul viu. Aici trebuie ca din afară să curgă înăuntru ceea ce vine împreună cu frunzele; aceasta conține din nou viața. Vedem în felul acesta: Ce-i drept, Pământul poate scoate copacul în afară, dar ar trebui să-l lase să moară, dacă el nu ar căpăta viața din afară, de la aerul umed; căci înăuntru copacului seva lemnului nu este decât un agent chimic, nu este un agent de viață. Viața care circulă de jur-împrejur îi constituie viața. Și, de fapt, se poate spune: Atunci când primăvara urcă seva lemnului, copacul se reînnoiește în Pământ. Atunci când primăvara seva vieții circulă împreună din nou, copacul devine în fiecare an din nou viu. Pământul acționează asupra sevei lemnului, pământos-lichidul; lichid-aerosul acționează asupra sevei vieții.

Dar cu aceasta nu s-a terminat, ci acum, în timp ce se întâmplă aceasta, între scoarța care mai este încă străbătută de seva vieții și lemn se formează un nou strat vegetal; aici nu mai pot spune deloc că se formează o sevă. Dincoace pot spune: seva lemnului, seva vieții; dar aici nu mai pot spune că se formează o sevă, pentru că ceea ce se formează aici este foarte dens. Se numește cambiu. Acesta se formează între scoarța care încă ține de frunze, și lemn. Așadar dacă

tai partea aceasta de aici (se desenează), atunci aici, înăuntru, nu se formează cambiu. Dar planta are nevoie și de cambiu într-un anumit mod. Seva lemnului se formează în pământos-fluid, seva vieții se formează în fluid-aeros, și cambiuul se formează în aerul cald, în caloric-aeros sau în element aeros cald. Planta dezvoltă căldură prin aceea că primește viața din afară. Această căldură și-o trimite în propriul ei interior, și din această căldură se formează aici, înăuntru, cambiuul. Sau, dacă încă nu se formează cambiuul – planta are nevoie de cambiu, veți auzi imediat pentru ce –, dar mai înainte să se formeze acest cambiu, se formează deja ceva mai dens: acesta este latexul vegetal interior. În căldura sa planta formează spre interior și latexul vegetal, care, dacă este nevoie, este un remediu important. Așadar seva lemnului trage planta în sus; frunzele vivifiază planta; apoi însă frunzele producând căldură formează din nou latexul, care la rândul său acționează înapoi asupra cambiuului. Și la plantele vechi, la plantele foarte vechi, acest latex care a coborât spre Pământ, s-a făcut transparent. Pe când Pământul era mai puțin solid, pe când mai era încă umed-fluid, el s-a făcut transparent, și acolo el a devenit chihlimbar. Așadar dumneavoastră vedeți, dacă luați o bucătică de chihlimbar, aceasta este ceea ce la o plantă străveche a Pământului, din frunză s-a scurs afară și s-a coagulat ca sângele, în jos, înspre Pământ: este rășină. Toate acestea curg iarăși în jos, pe acestea planta le dă din nou Pământului: rășina, chihlimbarul. Și când le reține planta însăși, devin tocmai cambiu. Prin seva lemnului, planta se află în legătură cu Pământul; seva vieții aduce planta în legătură cu ceea ce circulă de jur-împrejurul Pământului, cu împrejurimile aeros-umede ale Pământului. Dar cambiuul aduce planta în legătură cu stelele, cu ceea ce se află sus. Și aici este așa, că în acest cambiu ia deja naștere forma plantei următoare. Aceasta trece în sămânță și în felul acesta se naște următoarea plantă; astfel încât stelele produc următoarea plantă pe calea ocolită a cambiuului. Așadar planta nu este produsă doar din sămânță – adică desigur că ea este produsă din

sămânță, dar sămânța trebuie să aibă mai întâi influența cambiului, adică influența întregului cer.

Vedeți dumneavoastră, acest lucru este deja ceva minunat: Dacă luăm în mână o sămânță de plantă, acest grăuncior de praf, mica sămânță modestă, lipsită de pretenții, a putut lua naștere numai prin aceea că acest schimb – de data aceasta nu în elementul fluid, ci în ceva mai dens – copiază întreaga plantă. Și această formă, care ia naștere aici, înăuntrul cambiului – o nouă formă vegetală –, transferă seminței forța, și din aceasta are apoi sămânța forța de a face să crească în sus o nouă plantă sub influența Pământului.

Așadar dumneavoastră vedeți, domnii mei, că prin simpla speculare, dacă punem pur și simplu sămânța la microscop, nu rezultă nimic. Aici trebuie să ne fie limpede cum întregul este în corelație cu seva lemnului, seva vieții și cambiul. De aceea și este seva lemnoasă un suc relativ subțire; el este de fapt calculat în așa fel încât în el să se poată forma ușor efecte chimice. Seva vitală a plantei este deja mult mai groasă, ea separă doar și latexul. Dacă veți îngroșa puțin latexul, puteți face figuri minunate din el. Așadar seva vieții are ceva îngroșat față de seva de lemn, care se conformează deja mai mult formei plantei. Și apoi ea conferă întreaga formă cambiului. Acesta este și mai dens, este deja de-a dreptul vâscos, mai este doar atât de moale cât să poată prelua formele care îi sunt date de stele.

Așa stau lucrurile la copac, dar și la planta obișnuită. Dacă aici este Pământul și aici avem rădăcina, mlădița crește în sus; dar acum nu se depun la fel substanțele solide, nu devine lemn – rămâne așa cum este tulpina unei plante –, nu ajunge așa departe; apoi la ea se formează la fel frunzele împrejur, spiralat, și apoi se formează la fel în interior cambiul, și cambiul ia din nou totul cu sine înapoi spre Pământ. Astfel încât la o plantă anuală procesul, întregul proces se desfășoară mult mai repede. La copac se separă numai părțile componente solide, și nu este folosit la fel totul. Dar același proces are loc și la planta întru totul obișnuită, numai că nu ajunge atât de departe ca la copac. La copac este în general un proces destul de

complicat. Dacă priviți de sus trunchiul, aveți mai întâi măduva înăuntru – aceasta este așadar ceva care dă direcția; apoi se formează în jurul măduvei ceea ce sunt depunerile lemnoase. Dacă acum se înaintează către toamnă, vine latexul din cealaltă parte și aglutinează lemnul. Acum avem lemnul gumat dintr-un an. În anul următor se petrece iarăși același lucru cu ceea ce urcă în plantă, doar că acum trebuie să meargă mai mult la un alt loc, este din nou gumat toamna, și prin aceea că este mereu gumat mai departe, iau naștere inelele anuale. Așadar vedeți că toate lucrurile devin foarte explicabile numai dacă putem înțelege corect procesele interne, numai dacă știm că aici există trei tipuri de substanțe; sevă de lemn, sevă de viață și cambiu. Seva de lemn este cea mai fluidă, ea este de fapt un agent chimic. Seva de viață vivificază; aceasta este așadar, dacă pot să mă exprim așa, un viu. Și ceea ce se petrece în cambiu – da, aici de fapt se conturează din stele întreaga plantă! Într-adevăr așa este, domnii mei! Aici seva de lemn merge în sus, și moare; aici apare din nou viața, și acum vine efectul stelelor: aici apare aceasta, încât din cambiul care deja a devenit gros, vâcos, prin influența stelară este trasată noua plantă. Astfel încât în cambiu avem într-adevăr un desen, o sculptură a noii plante; aceasta este sculptată acolo înăuntru. Acolo se modelează de către stele, din întregul spațiu cosmic, ceea ce este apoi întreaga formă a plantei. Aici, vedeți dumneavoastră, intrăm din viață în spirit. Căci ceea ce se modelează aici, este modelat din spiritul cosmic. Acest fapt este foarte interesant, domnii mei: Pământul conferă viața sa mai întâi plantei, planta moare, împrejurimea de aer împreună cu lumina ei dă plantei din nou viața, și spiritul cosmic dă înăuntru noua formă a plantei: Aceasta se păstrează apoi în sămânță și crește după aceea în același mod. Astfel încât în planta care se înalță vedem o cale, modul cum se clădește întreaga lume vegetală din Pământ, trecând prin moarte, la spiritul viu.

Seva de lemn: Pământ: agent chimic

Seva vieții: mediul înconjurător al Pământului: viu

Cambiu: stele: spirit

Acum se fac la Stuttgart și alte încercări. Aceste lucruri de aici sunt extrem de instructive. În loc să se cerceteze doar creșterea – care este deci ea însăși importantă, îndeosebi atunci când se ajunge la diluțiile înalte de unu la un trilion, ceea ce este va să zică foarte interesant –, se mai pot face următoarele. Se iau metale sau combinații metalice foarte diluate, diluate în modul descris, să zicem, de exemplu, se iau combinații ale cuprului foarte diluate, astfel încât să le avem într-o soluție. Acum punem aceasta într-un ghiveci. Aici este pământ înăuntru. În acest pământ se pune într-o câțiva ca un fel de îngrășământ, cuprul. Alături punem un ghiveci care are pământ simplu, același pământ, dar care nu a fost fertilizat prin cupru. Trebuie să fie același pământ, dar care nu are cupru. Apoi luăm la rândul lor aceleași plante – plantele trebuie să fie pe cât posibil egale ca nivel în creștere –, așadar punem o plantă în pământul într-o câțiva fertilizat cu cupru, și cealaltă plantă o punem în pământul în care nu este conținut îngrășământ pe bază de cupru. Și rezultă ciudățenia, tocmai atunci când am diluat foarte mult cuprul, că frunzele capătă creșteri aici pe margini – celelalte nu capătă creșteri, dacă aveau frunze netede, dacă nu aveau deja din capul locului creșteri. Trebuie luat același pământ, pentru că în multe locuri pământul conține deja cupru. Trebuie luat același pământ – o dată tratat cu cupru – și trebuie luate aceleași plante, ca să le putem compara cu exactitate.

Acum luăm o a treia plantă, punem într-un a treilea vas tot același pământ, dar în loc de cupru punem acum înăuntru plumb. Atunci frunzelor nu le vine câtuși de puțin să se încrețească, ci se usucă la vârf și cad, așadar se vestejesc la capăt și cad, dacă punem plumb. Acum aveți dintr-o dată o imagine cu totul remarcabilă. Aceste cercetări sunt făcute la Stuttgart și ele arată foarte frumos aceste lucruri, când avem toate ghivecelele unul lângă celălalt și vedem cum acționează substanțele Pământului asupra plantelor.

Pe viitor nu vă veți mai mira dacă vedeți pe undeva forme de plante cu frunze încrețite. Dacă săpați acolo în pământ, veți găsi urme de cupru. Sau dacă aveți frunze care se încrețesc ușor la margini și se

usucă, veți săpa în pământ, veți găsi ușoare urme de plumb. Priviți de exemplu cunoscuta plantă care se numește coada calului (*Equisetum arvense*), cu care se lustruiesc vasele. Această plantă crește la rândul ei tocmai în astfel de locuri, unde solul conține siliciu; de acolo primesc ele aceste tulpini rigide, silicioase. În felul acesta puteți înțelege formele plantelor pornind de la sol.

Acum puteți însă înțelege și ce importanță are atunci când cantități foarte mici dintr-o oarecare substanță sunt amestecate în sol. Firește, cimitirul este undeva afară, dar pământul este în întregime, pretutindeni străbătut de seva de lemn, și micile cantități trec peste tot direct în sol. Și dacă ai făcut o dată experimentul cum acționează aceste mici cantități despre care v-am povestit, atunci îți spui: Da, acelea care chiar s-au volatilizat în cantități mici în sol, și pe acelea le mâncăm noi! Ele sunt atât de puternice, încât trăiesc în forma plantelor. Și ce se petrece în acest caz mai departe? Gândiți-vă, deci am obținut aici o formă vegetală ce vine dintr-un sol care conține plumb. Oamenii spun că în ziua de azi nu se formează plumb. Dar în sol se formează tocmai plumb atunci când introducem în acest sol ceva viu intrat în putrefacție. Se formează chiar simplu în sol plumb. Acolo crește în afară planta – am putea spune chiar: crește o plantă cu plumb. – Frumos. Dacă mâncați această plantă cu plumb, atunci ea are un cu totul alt efect decât dacă mâncați o plantă care nu este plantă cu plumb. Atunci când mâncăm o plantă cu plumb, aceasta acționează în așa fel încât creierul nostru mic, care este aici în spate în cap, devine mai uscat decât este de obicei. El devine mai uscat.

Acum aveți o legătură între sol și creierul mic. Pot exista așadar plante care prin simpla alcătuire a solului, prin ceea ce se introduce undeva în pământ și se împrăștie apoi pe undeva, usucă puțin creierul mic. Acum, domnii mei, în clipa în care nu mai avem creierul mic în deplină putere, devenim neîndemânatici. Dacă i se întâmplă ceva creierului mic, devenim neîndemânatici, nu mai putem mișca picioarele și brațele așa cum trebuie; și dacă aceasta apoi devine ceva mai puternică, ne paralizează membrele.

Vedeți dumneavoastră, domnii mei, aceasta este calea de la sol la paralizia omenească. Omul mănâncă dintr-o plantă, și dacă aceasta are la marginea frunzelor ceva pe cale de a muri, dacă ea a devenit așa cum v-am descris eu dumneavoastră, creierul său mic se va usca puțin. În viața obișnuită, acest lucru nu se observă imediat, dar omul nu se mai poate orienta corect atunci; dacă acest lucru devine mai puternic, apare paralizia. Acum este iar așa, că cel mai la început, atunci când omul nu se poate orienta, când apare acest lucru în cap, faptul că omul nu se poate orienta – care pornește de la uscarea creierului mic –, aceasta prinde la început toți acei mușchi care sunt aprovizionați acolo sus, în cap, de o mică glandă, de așa-numita glandă pineală, epifiza, și în special partea implicată în văz. Dacă se întâmplă aceasta, omul face doar gripă. Dacă paralizia merge mai departe, gripa se dezvoltă pâna la omul paralizat în întregime. Astfel încât în toate fenomenele de paralizie se află ceva corelat intim cu solul Pământului. Și din aceasta dumneavoastră vedeți că trebuie să ne luăm cunoștințele într-adevăr din multe părți, ca să înfăptuim ceva însănătoșitor pentru om. Într-adevăr, nu este suficient să faci tot felul de discursuri că trebuie să fie așa și așa! Căci dacă nu se știe prin ce se ajunge la moartea organismului, atunci se pot face instituții oricât de bune: oamenii nu vor mai fi însă competenți. Căci tot ceea ce acționează în plantă și trece de la plantă la om, este iarăși și în om de o mare importanță.

Vedeți dumneavoastră, seva lemnului corespunde de fapt în om obișnuitei citoplasme incolore, mucusului. Seva lemnului din plantă este la om mucusul vital. Seva vitală a plantei, care își parcurge circuitul pornind din frunze, corespunde sângelui omenesc. Și cambiul plantelor corespunde în om laptelui și chilului. Când femeia ajunge să alăpteze, ea dezvoltă mai puternic chil în piept prin anumite glande. Aici aveți din nou ceea ce este cel mai puternic influențat de către stele la om: chilul. Dar acest chil este în mod cu totul special necesar pentru formarea creierului. Ca să spun așa, creierul este, în fond, chil durificat în om. Când avem deci astfel de frunze, care mor,

ele nu produc un cambiu cum trebuie, pentru că nu mai au puterea să reacționeze cu căldura potrivită. Ele lasă căldura să acționeze în afară prin părțile pe cale de a muri, nu mai reacționează corect. Noi mâncăm plante cu un cambiu care nu s-a dezvoltat cum trebuie: ele nu dezvoltă chilul în noi așa cum trebuie; femeile nu dezvoltă cum trebuie laptele matern, copiii primesc deja un lapte asupra căruia stelele nu acționează deosebit de puternic, copiii nu se pot dezvolta bine. De aceea apare această paralizie, firește, în special la copii. Dar ea poate apărea și la cei mari, deoarece omul trebuie să rămână întreaga viață influențat de lumea stelară, așa cum v-am expus deja.

În aceste lucruri științele naturii și metoda de vindecare trebuie să lucreze împreună. Acestea trebuie să colaboreze pretutindeni. Dar nu ne putem închide în vreo știință individuală. În ziua de azi există pretutindeni oameni care se preocupă doar de animale; alții numai cu oamenii, aceștia sunt antropologii. Apoi iarăși alții cu o parte din om: cu simțurile bolnave, cu ficatul bolnav, cu inima bolnavă; deci acești oameni se specializează asupra interiorului. Apoi, iarăși, botaniștii studiază doar plantele, mineralogii pietrele, geologii întregul sol. În felul acesta se realizează ceva foarte comod pentru știință. Omul are mai puțin de învățat dacă devine doar geolog sau are de învățat doar despre pietre. Da, dar o astfel de știință nu folosește la nimic! Nu are nici un rost o astfel de știință; dacă vrei să faci ceva cu omul când este bolnav, trebuie să iei întreaga natură laolaltă. Nu are nici un folos să înțelegi o simplă geologie sau o simplă botanică, sau o simplă chimie. Chimia trebuie să poată fi urmărită până în activitatea sevei lemnului! Este într-adevăr așa. Studenții au născocit o vorbă – după cum știți, la universitate există profesori deplini și profesori agregați –, și studenții au născocit vorba: profesorii deplini nu știu nimic agregat și profesorii agregați nu știu nimic deplin. – Dar aceasta o putem extinde mult mai departe în ziua de azi: Geologul nu știe nimic despre plantă, despre animal, despre om; antropologul nu știe nimic despre animal, despre plantă, despre Pământ. Nici unul nu știe de fapt cum sunt corelate între ele lucrurile de care se ocupă. Exact așa cum s-a

specializat omul în muncă, se specializează și în cunoaștere. Și aici este mult mai dăunător. Ți se face părul măciucă dacă nu există decât geologi, botaniști ș.a.m.d., căci în felul acesta întreaga cunoaștere este îmbucătățită, și nu se înfăptuiește nimic așa cum trebuie. Aceasta s-a petrecut ca să le fie oamenilor mai comod. Oamenii spun deja în ziua de azi: Nu poți fi un om care să știe totul. – Da, dar tocmai dacă nu vrei să fii un om care să poată lua întreaga cunoaștere laolaltă, atunci de asemenea trebuie să-ți și spui totodată: Trebuie să renunți de fapt la o cunoaștere utilă. Noi trăim deja într-un timp în care lucrurile au luat, în fond, o înfățișare îngrozitoare. Este ca și cum un om care are de a face cu ceasurile vrea să învețe în acest sens doar pilirea metalelor. Atunci trebuie să rezulte că, la urma-urmelor, unul cunoaște pilirea metalelor, altul sudura lor ș.a.m.d., nu-i așa? Și atunci ar veni din nou unul care cunoaște asamblarea ceasului, dar nu știe la rândul său cum se prelucrează metalele în parte. Acum, nu-i așa?: la mașinării aceasta mai merge, deși desigur că nici acolo nu merge fără să forțezi oamenii. Dar în domeniul medical, de exemplu, nu se ajunge la absolut nimic dacă nu se poate lua laolaltă întreaga cunoaștere, până la cunoașterea Pământului. Căci înăuntrul trunchiului de lemn trăiește ceea ce poate fi dus în sus, din Pământ, așadar din obiectul geologiei, până la seva de lemn. Apoi, acesta moare. Trebuie cunoscută și meteorologia, aerul, căci din mediul înconjurător al frunzelor este adus ceea ce generează din nou viața. Și trebuie știută și astronomia dacă vrem să înțelegem structurarea cambiului. Iarăși, trebuie cunoscut ce anume intră în om odată cu cambiul, atunci când îl consumăm: chilul, care se transformă devenind creier; astfel încât atunci când omul primește un schimb deteriorat, ca adult obține un creier deteriorat. Și în felul acesta se produc bolile din ceea ce se află în interiorul Pământului.

Aceasta este de spus asupra acestui lucru, de unde vin astfel de boli aparent inexplicabile. Ele își au temeiul în sol.

NOTE

Conferința I

1. Vezi conferința din 10 ianuarie 1923, din ***Despre sănătate și boală***, GA 348.
2. Coadă-rândunicii, *Papilio machaon* L., un fluture de zi în culori minunate, are o nuanță de fond galbenă cu desene negru-albăstrui pe aripi. Omizile sale trăiesc pe diferite plante umbelifere.
3. Cesare Lombroso, 1836-1909, antropolog italian, profesor de medicină juridică la Torino, a reprezentat învățătura despre „infractorul înăscut”; opera sa «Genio e follia» (Geniu și nebunie) a apărut în 1864.

Conferința a III-a

1. Vezi conferința I, din 8 octombrie 1923.
2. Vezi conferința a II-a, din 10 octombrie 1923.

Conferința a IV-a

1. Vezi conferința din 21 februarie 1923 din ***Despre viața omului și a Pământului***, GA 349.

Conferința a V-a

1. În mai 1906. Aceste conferințe au apărut în GA 94, ***Cosmogonie***.
2. Lykurgos a trăit în secolul IX înainte de Christos. Mai multe amănunte despre el și despre viața din Sparta se găsesc în biografia realizată de Plutarh: «Lykurg».

Conferința a VI-a

1. Vezi conferința din 21 februarie 1923 din ***Despre viața omului și a Pământului***, GA 349.

Conferința a VII-a

1. Institut clinico-terapeutic, Stuttgart; întemeiat după primul curs pentru medici al Dr. Steiner – Paști 1920 – de către medicii dr. Ludwig Moll, dr. Otto Palmer, dr. Felix Peipers și dr. Friedrich Husemann, inaugurat pe 15 august 1921 ca secțiune a Kommenden Tag SA, Stuttgart, sub conducerea dr. Otto Palmer; între 1924 și 1935, institut particular al dr. Otto Palmer.
2. acțiunile celor mai mici particule de substanțe: vezi lucrările lui L. Kolisko, de exemplu: «Dovedirea fiziologică și fizică a acțiunii celor mai mici entități» («Physiologischer und physikalischer Nachweis der Wirksamkeit kleinster Entitäten»), Stuttgart 1923.